

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

18. 7. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1803

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

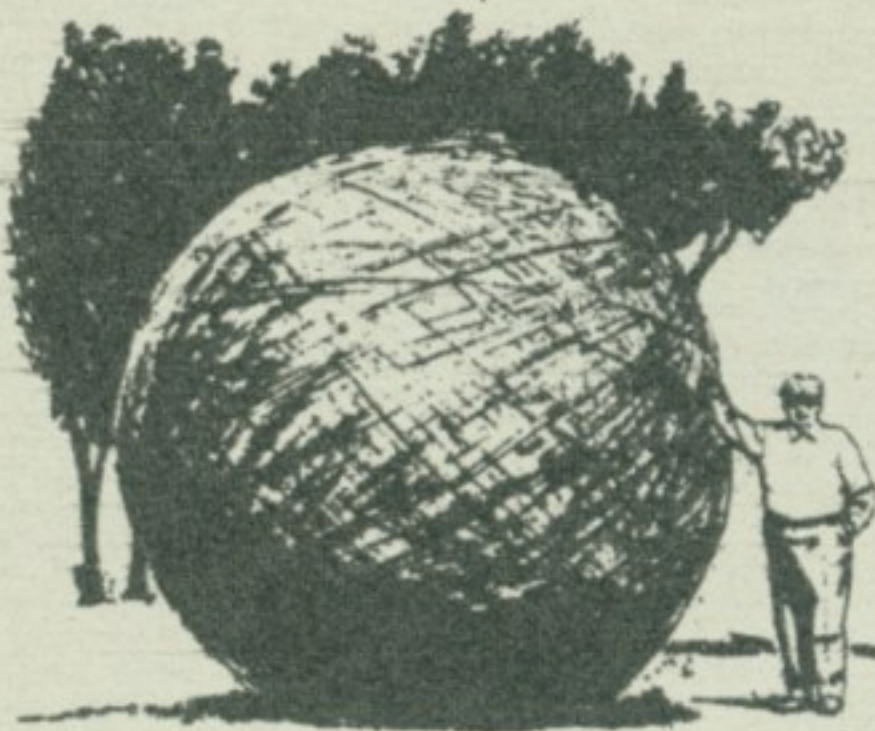

ЦИКЛОРАМА

КОЈУ ЈЕ 1787. ГОДИНЕ ПАТЕНТИРАО ИРАЦ РОБЕРТ БАРКЕР СASTOЈАЛА СЕ ОД ОКО СТОТИНУ ОГРОМНИХ НАСЛИКАНИХ ПЕЈЗАЖА И ПРИЗОРА ИЗ РАЗНИХ БИТАКА. СЛИКЕ ВИСОКЕ 15 МЕТАРА УКУПНО СУ БИЛЕ ДУГАЧКЕ 5 КИЛОМЕТАРА И ТЕШКЕ 3.600 КИЛОГРАМА. ВИШЕ ОД 100 ГОДИНА ОБИЛАЗИЛЕ СУ НАЈВЕКЕ АМЕРИЧКЕ И ЕВРОПСКЕ ГРАДОВЕ, ПА ЧАК И ДАЛЕКИ ИСТОК, А ПРИКАЗИВАНЕ СУ НА КРУЖНОМ ЗИДУ.

КЛУПКО КЛНАПА

НАЈВЕКЕ НА СВЕТУ, ИМА ПРЕЧНИК ОД 18 МЕТАРА. НАПРАВИО ГА ЈЕ ФРЕНСИС ЏОНСОН ИЗ ДАРВИНА (САД), А НАМОТАВАО ГА ЈЕ 21. ГОДИНУ.

КИКИРИКИ

У ОБЛИКУ ПАЧЕТА САЗРЕО ЈЕ НА ПЛАНТАЖИ БИ ЏОНСОНА ИЗ ХАРТСВИЛА У ДРЖАВИ АЛАБАМА (САД).

МИР БАБОБ АЛИ КАН

(1856 - 1911)

ШЕСТИ НИЗАМ ОД ХАЈДАРАБАДА И НАЈБОГАТИЈИ ЧОВЕК У ИНДИЈИ И НИКАДА НИЈЕ ДВА ПУТА ОБУКАО ИСТО ОДЕЛО. ЈЕДНОМ ОБУЧЕНУ ОДЕКУ ОД НАЈБОЉЕГ БЕЛОГ МУСЛИНА ПОКЛАЊАО ЈЕ СВОЈОЈ ПОСЛУЗИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● француски произвођач пива Мишел Деби изумео је концентрат пива густ као сируп неког воћног сока. У чашу се сипа мало овог концентрата, дода се пет пута више газираних

воде и ето кригле пива са добром пеном. Проценат алкохола је исти као код „обичног“ пива.

●●● у СР Немачкој могу се купити нарочите ципеле за пешачење. Оне имају уграђен мали рачунар који на екрану пока-

зује колико је километара пешачио њихов власник, затим утрошено време, средњу брзину кретања и потрошену енергију.

●●● пуне четири недеље женка сокола проведе по двадесет сати дневно на јајима из којих ће се излегнути млади. Сваког дана по четири часа дежура будући тата.

●●● једна фабрика детерџената из САД одлучила је да шездесетогодишњицу свог постоја-

ња прослави тако што ће у трговине послати два милиона кутија прашка, а у њих пет стотина биће убачен мали дијамант.

●●● „сизмодин“ је име апарата који су изумели совјетски стручњаци, а користи се за от-

кривање нафте. Начин рада је следећи: „сизмодин“ великом снагом (има масу 100 тона) удара по тлу. Сензички таласи који тако настају преносе се на дубину од неколико километара. Апарат „хвата“ одбијање таласа, анализира их и геофизичарима даје „слику“ подземних слојева.

●●● да би се ноћ претворила у дан требало би на Месец поставити огледала површине од 200.000 км². Тако прекривен Месец би на Земљу усмеравао

Сунчеву светлост. На ову идеју дошла је инжењер Кристина Марша из Француске. Она тврди да је предност вечитог дана у великој уштеди енергије. Затим, у тропским пределима људи би могли да раде ноћу, кад је мања врућина, а у северним областима не би више било поларних ноћи.

●●● под именом „8 Сидор“ у Шведској излазе новине намењене ментално заосталим особама. То је уједино и једини лист ове врсте у свету. Састоји се од

осам страница, а једноставним језиком пише о свим догађајима као и остала штампа. Уредница Ива Киландер тврди да је лист, међу читаоцима којима је намењен, добро прихваћен. Допада се и најмлађим ђацима основних школа јер на њима разумљивом језику могу да читају о најновијим збивањима у земљи и свету.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ГДЕ БИ САД
МОГЛЕ ДА
БУДУ?

СИГУРАН САМ ДАСУ
НЕГДЕ У БЛИЗИНИ!

ШТА ТО
ТРАЖИШ,
УЈКА
ПАЈО?

МОЈЕ НАОУАРИ!

ПА ОНЕ СУ ТИ НА НОСУ!

ЗНАМ,
ЗНАМ!!

АЛИ, ПОШТО СЕ УВЕК
ПОТРЕБИ ДА ИХ НА-
БЕМ ТАМО ГДЕ СЕ НАЈ-
МАЊЕ НАДАМ...

© 1986 Walt Disney Productions
All Rights Reserved

...ОДЛУЧИО САМ ДА ИХ
ПРВО ТРАЖИМ НА НЕКИМ
ОБИЧНИМ МЕСТИ-
МА!

И ЗАТО САДА МОРАМ
ДОБРО ДА ПОГЛЕДАМ
ОКОЛО!

ХЕЈ, ШТА ТО ТРАЖИТЕ
ВАС ДВОЈИЦА?

Distributed by King Features Syndicate

ДЕЦА КОЈОЈ СУ КРАЛИ ДОМОВИНУ

МАРГО ЈЕ БИЛА

Писмо је стигло истог дана кад и глас. Од истог човека. С истог места — из цељског затвора Стари пискер. Глас је био суров: заједно са још педест седам родољуба Немци су стрељали Ивана Ацмана. Дан пре, 22. јуна 1942. обнелевидела од навале бола, Ангела уздрхталом руком отвара хартију пресавијену неколико пута. И чита:

„У Ћелији, 20. јуна 1942. Вољена жено, децо, сестро, брате и други. Тешко су ме оптужили тако да по садашњим законима нема изгледа да се бар још једном видимо... Приправан сам на смрт. Молим те да ми опростиш ако сам ти некад учинио нажао... Моја жеља је да Иванчек буде наследник газдинства, мада знам да ће вас обоје прогнати. Нека опрости свом оцу који је као прави Словенац бранио правцу свог народа и тако му припремио немилосрдну судбину. Све вас од срца волим и ништа не замерам... Поздрав од оца, мужа и брата Јанеза”.

У дворишту куће у селу Шмихел изнад Мозирја четрнаестомесечни Иванчек, Иван, упорно је покушавао да, коначно, чврсто коракне. Успео је, и сав срећан, погледао мајку. Ангела је, ко зна како, смогла снаге да узврати осмех. И осетила болове у стомаку. Грчеве. Увече је свет угледала девојчица Елица.

Цеље, двориште, Аушвиц

После гласа о стрељању родољуба из Шмихела, у селу је завладала тиха паника. Знали су, о томе је и Иван-Јанез писао, да ће Немци иселити њихове породице. У неизвесност. А ни у селу ситуација није била баш извесна. Уосталом, зар Ацман, Голичник и браћа Розоничник — одборници месне Освободилне фронте — нису издали. Немци су их похватили ноћу, по кућама. К'о зечева.

Изјутра четвртог августа дошли су по њих. С пушката на готовс и псима. Мајке с децом упућене су у Цеље. С мноштвом фамилија сличне судбине нашле су се у дворишту Прве основне школе. Ангела Ацман је била на мукама: Иван тек проходао, Елица у кошари и на дојењу. Све дока је, данас, мало. Уздало се у памћење сапатнице Розике Голичник.

„Малу Елицу су отргли од мајке у цељској основној школи. Добро се сећам те жалосне ноћи кад су их раздвојили. У ноћи између недеље и понедељка, кад су одвајали мајке од деце, Ангела је непрекидно дојила малу Елицу. Није, како је заповеђено, изишла на двориште, па су јој кћи животињски отргли с груди и, попут крпе, бацили у угао. На смрт уплашену мајку су отерали у двориште и заклањали врата...”.

Ангела Ацман више никад није видела своју децу. Два-три месеца доцније у Шмихел стигло је обавештење да је умрла у логору Аушвиц. Примео га је Франц, слуга који је сад водио рачуна о газдинству и кући Ивана Ацмана. Сестра је била у заточеништву, брат Антон, као подофицир старе југословенске војске, такође у немачком логору.

О деци више нико ништа није знао. Њихова сећања не допиру до тих времена. Памте старији. И преносе. Да се не заборави. Никад.

Није умела да хода

У то време Хитлеров стручњак за „питање раса” Хајнрих Химлер увелико ради на omasовљењу организације „Либернзборн”. Један од њених цељева: усвајање деце „побијених бандита” из Словеније и, касније, направити (то су, уосталом, и прилично успешно радили Турци) нове јаничаре. Јер, „Трећи Рајх је вечит”. А ко ће успешније, кога него...

У понедељак, 10. августа 1942. из Цеља је отишао дечји транспорт. Близу 500 деце, највише из Савињске долине, Велења, Птуја, Марибора и целе Горењске. Правац: дечји дом у Кохрен-Салису надомак Граца. Немачки Рајх, „вечит”, тада је још мислио на будућност. Биће то нови, сјајни војници. За покорвање непокорних Словенаца. Германизација, све обухватна.

Траг малене Елице старији су упамтили и пренели даље. И данас је, у родитељској кући, њено сећање прилично штуро и неразумљиво. Инвалид је. Само одмахује главом из постеле и мрмља. Њена сапатница, већ помињана Розика Голичник, прича:

— Елица је, не знамо откуд, стигла у наш логор

РОДИТЕЉИ СУ ЗАВРШАВАЛИ НА СТРАТИШТИМА СЛОВЕНИЈЕ, А БУДУ НОВИ ЈАНИЧАРИ. МОНСТРУОЗНИ ЕКСПЕРИМЕНТ, НА СРЕЋУ, ПОРОДИЦЕ АЦМАН: ОЦА, МАЈКЕ, БРАТА И СЕСТРЕ...

Иван и Елица Ацман 1948, прва заједничка фотографија снимљена пред њих

септембра 1944. Три године је имала. Није умела да хода, ни да говори. Млеко је пила само из цуцле. Ножице је стално држала прекрштене и, несвесно, сисала три прста... Случајно сам је препознала јер сам је последњи пут видела пре скоро три године. На леђима је имала велики младеж, а на руци, сасвим

случајно, траку са својим именом. Очигледно, није била занимљива за организацију „Либернзборн”.

Кад је Трећи Рајх, пред силом оружја, коначно морао да призна да ништа није вечито, у цељски крај вратила су се многа деца. С њима и Елица Ацман. Инвалид, тада и данас. Старијем Ивану ни трага.

Из заробљеништва и партизана вратио се и Антон Ацман, стриц. Стигла је тетка Лена. Судбина дечака Ивана коме је отац, такође, Иван пред стрељање посветио пола писма била је неизвесна, све до 1947.

Да није било упорности стрица Антона, после рата одборника у Шмихелу и

МОЈА MUTTER

ДЕЦА КОЈОЈ СУ КРАЛИ ДОМОВИНУ

ОНИ У ЛОГОРИМА. ПРЕДОДРЕЂЕНИ ДА НИЈЕ УСПЕО. ОВО ЈЕ ПРИЧА О СУДБИНИ

овом кућом у Шмихелу над Мозирјем.

Мозирју, можда би његов нећак данас, као Ханс Фердинанд ритер фон Ман фон Тилер, из некакве туристичке виле посматрао како се плави Јадран таласа.

Хоћу њега!

За даље праћење судбине несудбоног Ханса-

-Фердинанда ритера фон Мана фон Тилера најверодостојније је писмо племенице фрау Марго фон Ман. Датирано је 22. јуна 1946. на адресу Месног омладинског бироа у Минхену а после апела да све немачке породице пријаве децу коју су усвојиле. Притисци међународног јавног мишљења, Црвеног крста и војних

мисија савезника учинили су своје.

Дотична госпођа, супруга немачког генерала на борбеном задатку на Западном фронту, у том свом писму, каже:

„Дечака Ханс-Фердинанда нисам добила него сам у марту 1943. у Кохрен-Салис сама стигла по њега. Госпођица Еделман из одељења за усвајање „Либернзборна“ напоменула ми је да се у децембру на лази 6-7 деце без родитеља погодних за усвајање. Хтела сам још у Минхену да усвојим неко дете али није било онаквих какве сам тражила, која би одговарала мом Јоклу, детету које сам такође усвојила пре...“

Писмо је прилично дугачко и, углавном, објашњава како је мали Иван-чек-Иван Ацман постао Ханс-Фердинанд ритер фон Ман фон Тилер.

„Одмах ми се допао дечкић који је био уписан под именом Јохан Ацман. Био је изузетно симпатичан и ја сам га хтела што пре, без обзира што ми одмах нису нудили доказе о његовом пореклу. Управница дома, сестра Ерика Витман, била је упорна да ми препоручи неко друго дете говорећи да је ово прилично нервозно и – тешко. Нисам пристала и 21. марта одвела сам свог Ханса у Минхен...“

Фрау Марго фон Ман даље објашњава да је све предузела да добије дозволу о усвајању. Чуди се, тада, што је до многих података прилично лако дошла, осим оних о пореклу.

Улога Пољацине?!

Даље следе сећања дечака Ивана Ацмана, тада Ханса-Фердинанда ритера фон Мана фон Тилера. Прича, данас, у свом дому у Шмихелу изнад Мозирја.

– Сећања су прилично варљива, посебно тако далека. Знам само да је фрау Марго била моја „мутер“, Јокл, три године старији, био је „брудер“. Генерала, свог „фатера“, видео сам неколико пута, кад је био на одсуству. Било ми је лепо, претпостављам као свој деци која су тада могла да једу и, још, имају играчке...

Причу наставља: стриц Антон:

– Сва деца из нашег краја су се вратила, сем Ива-

на. О њему ни трага. Покушао сам пишући многим листовима. Без одговора. Онда сам се обратио Међународном црвеном крсту тражећи везу са Црвеним крстом Француске, Италије, Немачке и Аустрије. И даље давао огласе у свим белосветским новинама. Ништа. Све до...“

Документи, данашњи, кажу да су Немци, под притиском светског мишљења, тек после рата почели да схватају улогу и циљеве Хитлерове организације „Либернзборн“. Ваљало је, бар после пораза, колико-толико опрати лице пред светом. Многа деца су враћена својим домовима. Још једна нада за стрица Антона.

Иван, четрдесет петогодишњак, прича, и верује, да је његовом повратку у домовину и те како допринела извесна Пољацина, у то време служавка у дому племенитих фон Манових фон Тилерових. Некако је сазнала за неизвесно порекло малог Ханса-Фердинанда и о томе обавестила надлежне. Потом су се ствари одвијале својим током. Драго Подрек, члан наше војне мисије, каже:

– Добили смо обавештење, друг Злогар и ја, да у оближњем Розенхаму живи наш Иван Ацман, у породици немачког генерала. У дрвеној бараци, сасвим удобној за живот, нашли смо извесну фрау. Колико се сећам, представила се као Марго фон Ман. Муж, генерал, био је у заробљеништву. Кад смо се представили и рекли због чега смо ту, заћутала је. Била је, очигледно, збуњена податком да њен Ханс-Фердинанд није, као Јокл, син Немаца страдалих у бомбардовању. Проблема није било...“

Пут у небо

Проблема је, међутим, и то каквих, било кад је Марго фон Ман морала да обавести свог Ханса да се растају. Закратко, рекла је. Он иде у Југославију на краћи излет. Због обавеза у кући она не може да га прати. Поново призивамо у помоћ сећање Ивана Ацмана:

– На станицу су ме испратили „мутер“ Марго и „брудер“ Јокл. Онда томе нисам придавао важност, али сада знам да је плакала. Дала ми је два кофер-

чета: у једном одећу, у другом играчке. Љубила ме је дуго... У некаквим чудним вагонима, касније сам сазнао сточним, стигли смо у Јесенице... Како сам само био изгубљен, сам. Сместили су нас у неку велику зграду да преноћимо... Памтим да сам целе ноћи звао „мутер“ и „брудер“...

Црвени крст је радио свој посао. Ујутро је Ивана, који је знао једино немачки, преузео стриц Антон. Памти, још, да су некаквим превозом стигли у Мозирје, а оданде пешице у Шмихел. „Чинило ми се да идем у небо“ (Мозирје је на 340 м надморске висине, Шмихел на 700!).

Поред два коферчета у Шмихел је стигло и писмо. Потпис Марго фон Ман, датум 24. март 1947. У њему: „Поштовани господине Ацман! Враћам Вам Вашег сина Ивана (Марго је дуго веровала да је Антон Иванов отац!). Вероватно се јако радујете његовом повратку, као што и ми тугујемо јер смо дечака безмерно завољели. Да бих Ивану олакшала промену, морам да кажем да је њему потребно много љубави и нежности. Сваку казну прима к срцу и никада га нисмо тукли. Ако се у почетку не снађе, будите стрпљиви с њим... Како се види из приложених докумената, до краја јесени 1946. нисам знала да није немачко дете...“

Сећања су, временом, свежија. Иван Ацман памти да је дуго разговарао само са стрицом. Једино је он знао немачки. Стално је питао за „мутер“ и „брудер“. Касније, у школи, кад је постао свестан да је то све „мало дужи излет“ научио је словеначки, пре тога претрпевши исмевање својих другова. Често је и дуго плакао.

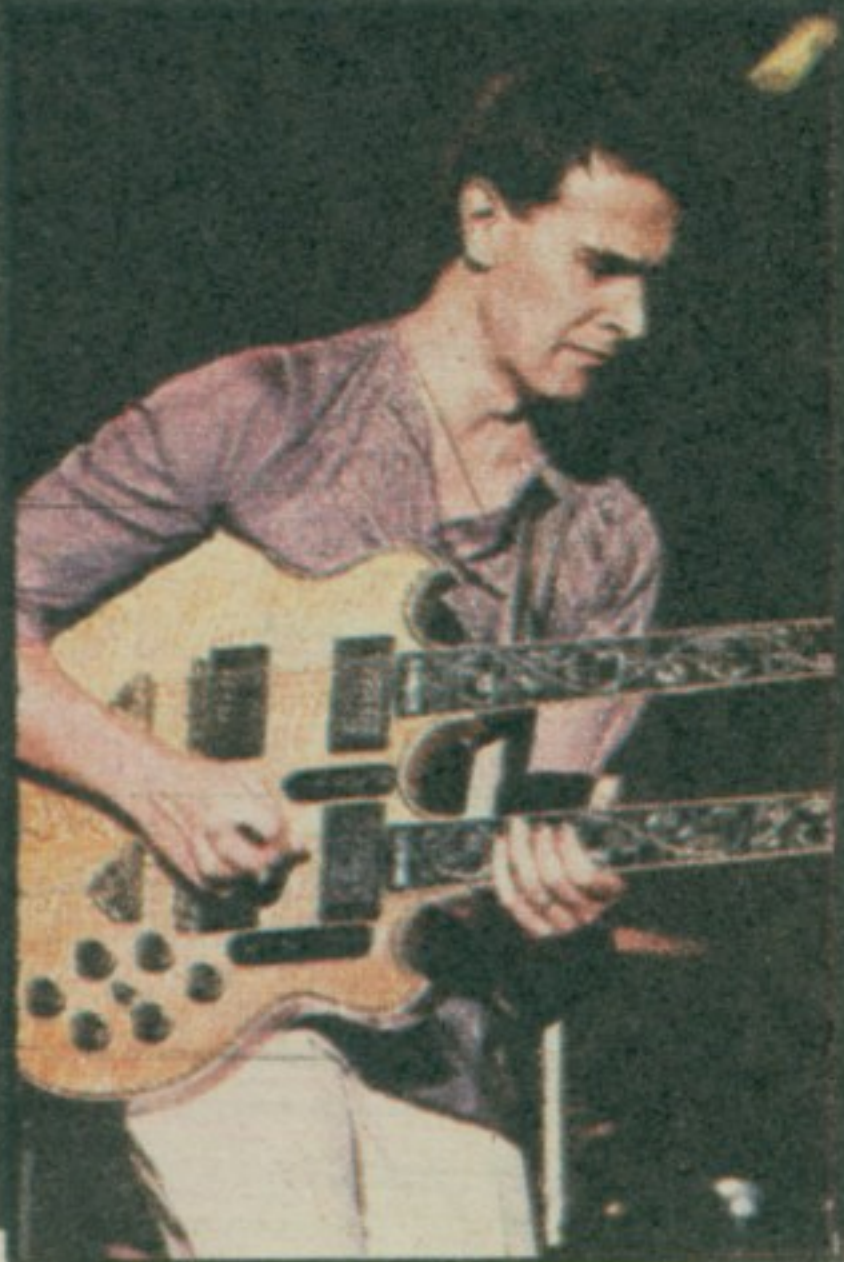
Из сећања, његовог, бележимо податак да се „мутер“ јављала сваког празника, црквеног, с писмом и поклонима. И фотографијама. Никад је више није видео, умрла је 1968. Ни Јокла који је данас, колико зна, архитекту у Нирнбергу. Пре четири године, као директор Земљорадничке задруге у Мозирју, боравао је у Минхену и, поред приличног труда, није успео да нађе улицу Паркштрасе 28, где је, некад, живео.

Петар Милатовић

ГИТАРА:
ШЕСТ ЖИЦА
СЛОБОДЕ

ЖИВОТ
ЗА

ЛУСИЛ

Џон Меклафлин

Једном приликом је легендарни блуз гитариста Б.Б. Кинг наступао у „сумњивом“ локалу у Алабами. Изненада су се, усред његове свирке, два момка побила због девојке. Приликом туче срушили су пећ на нафту и избио је пожар. Сви су успаничено јурнули ка вратима. Тек напољу се Кинг сетио да је унутра заборавио своју гитару. На опште запрепашћење присутних улетео је у пламен и, на сву срећу, вратио се који минут касније.

Том приликом је добио лакше опекотине, али гитари није било ништа. По девојци, због које су се момци побили, Кинг је своју гитару (а и све на којима ће касније да свира) назвао Лусил. Јер, како је сам признао, његова гитара је за њега као жена. Због ње ће, ако треба, да рескира и живот.

Виртуоз џез-рока Џон Меклафлин имао је обичај да после нарочито успешних свирки пољуби своју гитару. Џими Хендрикс био је још нежнији: он је на позорници мазио свој инструмент по свим правилима љубавне вештине.

И чувени кантри певач Мерл Хагар знао је да зачини своје наступе малим љубавним испадима према својој гитари. Његов колега Вили Нелсон пуне две деценије свирао је на истој гитари. „Како се развести, питао се он, када и после 20 година живите у срећном браку?“

Певачица блуза и фолка Одета Гордон, иначе идол

Боба Дилена из млађих дана, говорила је о својој најомиљенијој гитари само као Бејби. Када би неко то њено „дете“ додирнуо без дозволе наљутила би се попут сваке нежне мајке. Када је Одета морала себи да купи другу гитару ставила је тик уз стари инструмент. И тако је дует гитара стајао заједно неколико дана, „да се навикну једна на другу“.

Она је као жена

Било да свирају нежну акустичну гитару или робусну електричну, било да свирају класику, фламенко, блуз, кантри или рок, сви гитаристи имају готово еротичан однос према свом инструменту. Објашњење за то многи мисле да лежи у самом облику популарног инструмента. Гитара има груди, струк, кукове. Крхкост овог инструмента доста је допринела женском облику гитаре.

Ипак, аналогји гитара – жена, највише је допринела чињеница, да су готово сви најпознатији уметници на овом инструменту били мушкарци. Никакво чудо онда што многи гитари придају улогу сензибилне певачице у мушким рукама. О томе сведоче и речи чувеног гитаристе Андре Сеговије: „Чињеница је да гитара зна да буде врло срачунат, непоуздан инструмент, а истовремено најслађи, најтоплији, најсећајнији, чији меланхоличан звук зна да дирне сваку душу“.

Б.Б. Кинг се само надовезује на све ово: „Кад ја певам, пева и „Лусил“. Ја

никада не чујем тамо неке тонове, већ слушам свој други глас. Ако баш хоћете, моје друго Ја“.

Преко Холивуда до рока

Током своје историје дуге 400 година гитара је певала претежно о галантној и романтичној љубави. Одјекивала је на шпанском, енглеском и француском двору (Луј XIV је и сам био страствен гитариста), а песници и сликари тадашњег времена носили су је са собом као обавезан пратећи реквизит.

Од 1850. године прихваћена је у Европи као концертни инструмент. За то време у САД гитара је остала претежно у народу, а почетком овог века прерасла у рукама црних блуз-музичара у нешто сасвим ново. Уз њене звуке радовало се и туговало у Тексасу, Тенесију, дуж Мисисипија. „Она мора да цвили“, захтевао је Мади Вотерс (Muddy Waters) један од највећих гитариста блуза.

Кантри гитара је у рукама белаца постала врло популарна тридесетих година. То понајвише може да захвали Холивуду. Наиме, баш негде у то време филмације су изумеле „певајуће каубоје“, јунаке, који би између две пуцњаве или туче нашли мало времена да нешто отпевају својој драгој. Наравно, уз гитару и ватрицу негде у прерији. Овај каубојски имиџ кантри певача пренео се и на њихов инструмент. Отада је гитара постала обавезан „прибор“ усамљених авантуриста.

Веб Пирс,
ветеран
кантри музике,
поред
кућног базена

Цветна гитара
на гробу
Елвиса
Прислија
у Мемфису

Боб
Дилан

ЦИМИ ХЕНДРИКС ЈЕ
ЉУБИО КАО
ЉУБАВНИЦУ ИЛИ
СПАЉИВАО ЗА ВРЕМЕ
КОНЦЕРТА. ПИТ
ТАУНЗЕНД ИХ ЈЕ
РАЗБИО НА СТОТИНЕ.
А ВУДИЈУ ГАТРИЈУ
СЛУЖИЛА ЈЕ ЗА
БОРБУ ПРОТИВ
ФАШИЗМА

Једна
од легендарних
гитара
на којој
су свирали
Битлси

Гитара као Бона
— конструктор

Чак Бери

који се по правилу нигде
не задржавају дуго.

Још већу славу гитари је
донео рок. Постала је нај-
важнији инструмент музи-
ке младих. Рокенрол рево-
луција је на својој застави
понела амблем гитаре. Та-
да је некако прискочила у
помоћ и електроника и од
дотада тихог инструмента
гитара се претвара у по-
приличног букацију.

„Сада можеш да пову-
чеш једну жицу, говорио је
један од проналазача
електричне гитаре Лес
Пол, па да одеш да једеш

и када се вратиш жица ће
још увек давати тон. Сама
од себе”.

Машина за убијање

Рок музичари и њихова
публика воле гитару, јер
она истовремено ствара
музику.

Вуди Гатри је носио са
собом једну такву. За раз-
лику од Елвиса он се ма-
ње осећао музичарем, а
много више борцем за
правду. Гитара је требало
да потцрта његове стихове
и то је обично успевала.
Гатри је на њеном дрве-
ном телу исписао: „Ова
машина убија фашисте”.

Али, тек са појавом Бо-
ба Дилена, гитара постаје
обележје генерације, која
узгред и верује да музика
и политичка поезија могу
да измене друштво.

Појава Џимија Хендрик-
са уводи гитару у један
сасвим нов живот. Наиме,
он је свој инструмент ок-
ружио правим лавиринтом
огромних појачала, уз чију
је помоћ стварао звукове
дотада неслушане на музич-
ким позорницама. Пуштао
да његови „стратокастери”
цвиле, криче, експлодира-
ју. „Хендрикс не свира,
презнојавао се неки позна-
ти музички критичар, он
води рат”.

Хендрикс није раскинуо
само са америчким сном.
На једном концерту спа-
лио је своју гитару и тако
срушио надања да се му-
зиком може променити
свет.

После његове смрти
1970. године публика и
дискографска индустрија
покушавају у Ерику Клеп-
тону да пронађу Хендрик-
совог наследника и почи-
њу да стварају просто хис-
теричан култ гитаристе
(„Клептон је бог”). Међу-
тим, време им није дало за
право. Нови музички прав-
ци, изгледа тутње неким
другим путевима.

М: Ш.

Муди Вотерс

ПОВЕРЉИВИ ТЕХЕРАНСКИ РЕЗАНЦИ

ПРОФЕСИЈА – ШПИЈУН

НЕКО,
КО СЕ ВРЛО ДОБРО
РАЗУМЕ У ОВЕ СТВАРИ,
РЕКАО ЈЕ ДА ЈЕ
ШПИЈУНАЖА ДРУГИ
НАЈСТАРИЈИ ЗАНАТ НА
СВЕТУ. ПРИ ТОМ ЈЕ САМО
ПРОСТИТУЦИЈИ ДАО ПРВЕНСТВО

Још картагински војсковођа Ханибал доста је давао на шпијунирање противника. Пре сваког ратног похода слао је на пут уходе, које су му доносиле важна обавештења. Врло успешан организатор шпијунаже у старим временима био је и Јулије Цезар. Само два пута није располагао добрим шпијунским извештајима и оба пута га је то скупо стајало – други пут чак и живота. Први пут се радило о покушају да освоји Британска острва, а други пут о атентату на њега.

Као једна од најпознатијих шпијунки, још доста пре Мате Хари, ушла је у историју Лујза де Керол (Louisa de Keraulle), која је успешно шпијунирала за француског краља Луја XIV. Други велики шпијунски мајстор тог француског краља био је чувени кардинал Ришеље, о коме је доста писао и сам Александар Дима. Његова шпијунска мрежа била је разграната по читавој Европи. Кажу, да је имао своје агенте и на султановом двору у Цариграду.

Да ту и завршимо наш мали излет у историју шпијунаже. Могло би се рећи, да је то било некакво романтично доба другог најстаријег заната на свету и, највероватније, други светски рат је последњи период који је дао славне и трагичне шпијунске хероје.

А онда је започео период шпијунске технике. Данас су главни „шпијуни“ компликовани електронски уређаји и то на земљи и у свемиру. Неки бољи познаваоци тврде, да чак 90 одсто шпијунског арсенала чине сателити, радио-станице за прислушкивање, специјални извиђачки бродови и авиони.

Колико су способни такви електронски шпијуни показује нам и следећи податак. Са сателита, који кружи сто километара изнад Земље може да се начини тако оштар фотографски снимак човека на улици са новинама у руци да могу, тврде познаваоци, да се прочитају чак и наслови у новинама!

Човеку је, дакле, данас остало још само десет одсто шпијунског рада. И то је доста лакше, мање

опасно, али и мање узбудљиво него што је некад било. Данашњи шпијуни доста података сакупљају у својим канцеларијама, за писаћим столовима, где проучавају разне часописе, књиге из земље које шпијунирају. Прави златни рудник за шпијунажу су нарочито стручни и научни часописи.

Ипак, шпијунажа и данас делује врло узбудљиво. Сматра се да је пуна изненадних преокрета и открића. Очигледан пример за то је догађај који се одиграо у Техерану.

Стаклени сефови

Четвртог новембра 1979. ирански студенти заузели су америчку амбасаду у Техерану и задржали особље амбасаде као таоце. Расплет афере са таоцима је познат! Нас овога пута више занима то, шта су студенти накнадно пронашли у просторијама амбасаде и што још дан-данас задаје главобоље не само Американцима. Америчка амбасада у Техерану није била само велика дипломатска мисија, већ и велики шпијунски центар за прислушкивање на подручју Персијског залива и дела Средњег истока. Ту је поред CIA била и „база“ за деловање осталих америчких обавештајних служби (укупно их има 12 и све делују самостално у оквиру неког министарства). Можемо да претпоставимо, колико се обавештајног материјала накупило у стакленим сефовима у Техерану. Само у канцеларији војног аташеа било је девет таквих сефова набијених документима. За њихово уништавање „по пропису“ Американцима је било потребно 24 часа, а они толико времена нису имали, пошто су ирански студенти неочекивано продрли у амбасаду и брзо је заузели. Тако су им пали у руке многи поверљиви документи, између осталог спискови свих америчких агената, и Иранаца. Наравно, сви су били шифровани, али унутра се налазио и кључ за шифре! Ту су биле и информације америчке

пацифичке команде о кретању совјетских бродова итд. Укратко, била је то шпијунска Земља Дембелија за некога кога то занима. Неке поверљиве документе Американци су, ипак, успели да униште. Бацили су их у нарочиту машину, која их је исекла на ситне резанце. Ти резанци су

пали Иранцима у руке и они их нису бацили.

Шпијун је шпијуну – шпијун

Врло стрпљиво и очито спретно ирански стручњаци су пуних девет месеци слагали и лепили „резанце“, дешифровали документе и смислено повезивали поједине податке. Резултати су поприлично узнемирили америчку јавност.

Шта су све открили „техерански резанци“ Американце је обавестио

Илустровао Брана Јовановић

„Вашингтон пост”, лист који је открио и аферу „Вотергејт”. Ове новине су утврдиле да се ради о ретком „увиду у рад CIA”. А све су то новинари редакције прочитали у брошурама које су могле да се купе у Техерану. У њима, између осталог пише, о открићу Иранаца, да је CIA (иначе безуспешно) покушала чак да поткупи и бившег иранског председника Банија Садра (месечни мито требало је да износи 5000 долара)! Ови чудни папирнати резанци открили су још једну брижљиво чувану и, нарочито за Израелце, непријатну истину.

Наиме, ради се о томе, да је на крају крајева шпијун шпијуну ипак само шпијун, без обзира колико се једни другима заклињали на пријатељство. У једном дешифрованом документу лепо је писало, какво мишљење има CIA о израелској обавештајној служби МОСАД. Не превише добро! Из извештаја CIA о израелској обавештајној активности види се, да су Израелци претили америчким службеницима, прислушкивали их или им нудили мито. Између осталог CIA тврди, да је још 1954. нашла у канцеларији америчког амбасадора у Јерусалему сакривени микрофон. Даље се у извештају каже, да су Израелци покушали да поткупе америчке моринце који су обезбеђивали

особље америчке дипломатске мисије, и још много тога.

Шпијунски фолклор

Није то једини случај, који ствара релативно лошу слику шпијунских способности. Догађај који ћемо испричати прави је „шпијунски фолклор”, како је написао неки новинар. Наиме, два лопова су у градићу Винстон Салем у Северној Каролини „позајмили” аутомобил. Када су отворили пртљажник зинули су од изненађења, до врха је био крцат поверљивим документима о америчком ратовању у Вијетнаму. Лопови су били убеђени да су нашли праву „златну коку”, знатно вреднију од самог аутомобила. Почели су да размишљају како би своје откриће што боље уновчили. Поверљива документа закопали су у оближњој шуми и затим почели да траже купца. И нашли су коначно неког адвоката. Да би му доказали како заиста поседују квалитетну „робу” понудили су му за почетак само „узорак”. Била је то мапа у којој су се између осталих налазила и писма која је написао бивши амерички председник

Никсон, затим војни извештаји, топографске карте и поврх свега планови америчких ракетних силоса.

На жалост од трговине није било ништа, јер се умешао FBI и похапсио „продавце”. Потом није било тешко утврдити одакле потиче богат извор поверљивих докумената. У Винстон Салему, наиме, станује Грејем Мартин, последњи амерички амбасадор у Јужном Вијетнаму. Када је 30. априла 1975. наврат-нанос, са другим Американцима, напустио Сајгон, однео је са собом и торбу са поверљивим документима. Али, код куће их није, сходно правилима, изручио одговорним властима. Ставио их је у пртљажник аутомобила своје кћери, који је, како је већ речено, био украден. Иначе, још пре тога неки агенти CIA посумњали су да Мартин незаконито држи код куће поверљиву документацију, али се нико о томе није много бринуо. Све док ствар није изашла на видело. Неки тврде, да је Мартин чувао документа код куће зато да би прикрио истину о својој делатности у Сајгону. Наравно, он је тако нешто порицао, да би у једном тренутку искрености рекао новинарима, да је то био његов адут у евентуалној расправи са Кисинџером о Вијетнаму. Било како било други најстарији занат на свету, упркос најсавременијој технологији, још болује од неких дечјих болести.

М. Ш.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

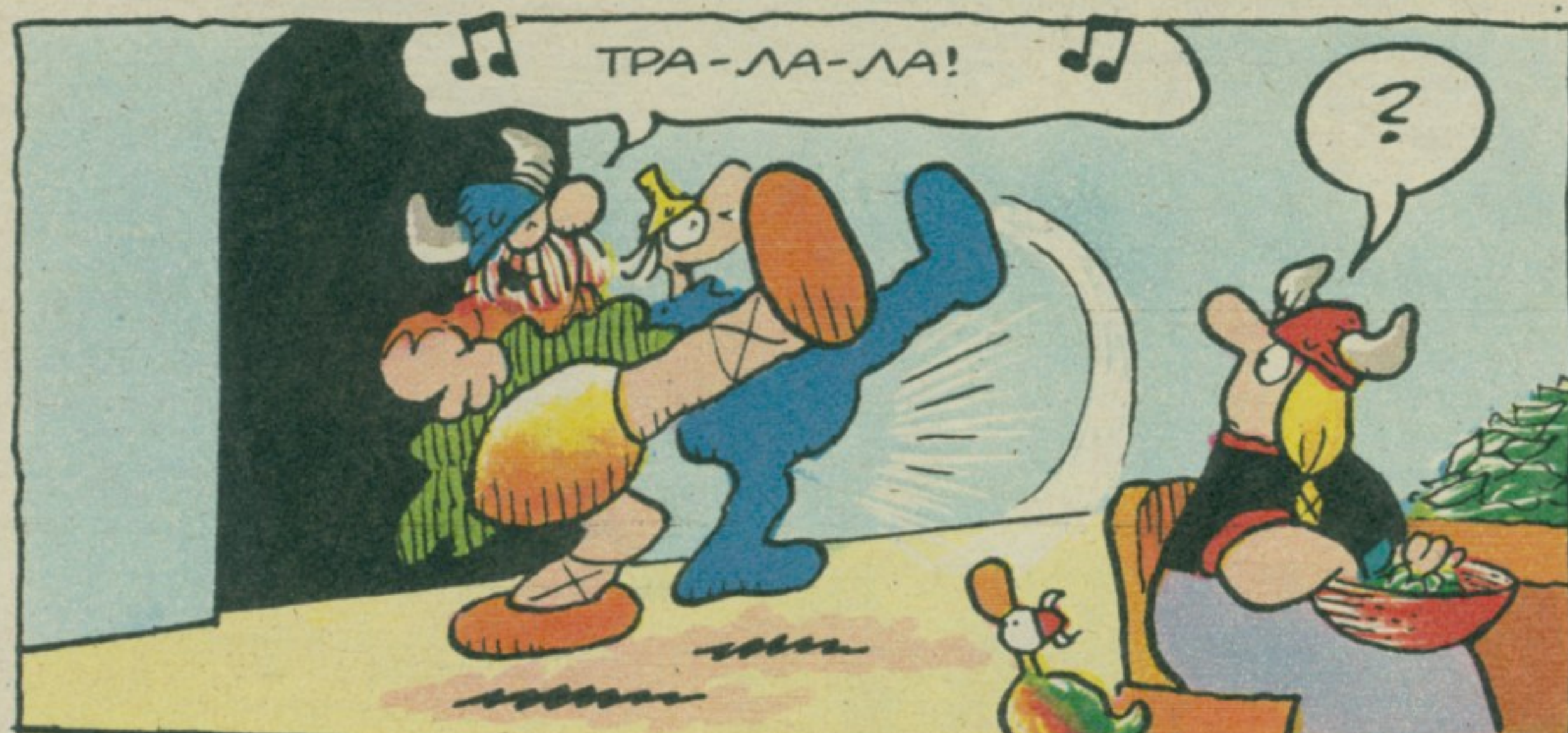
ОВАЈ МОЈ ХОГАР ПРОПА ДЕ ОД ПОС-
ЛА! УБИШЕ ГА ТА СИЛНА ПУТОВАЊА!

ГЛЕ... ЈА О ВУКУ...

ТРА-ЛА-ЛА!

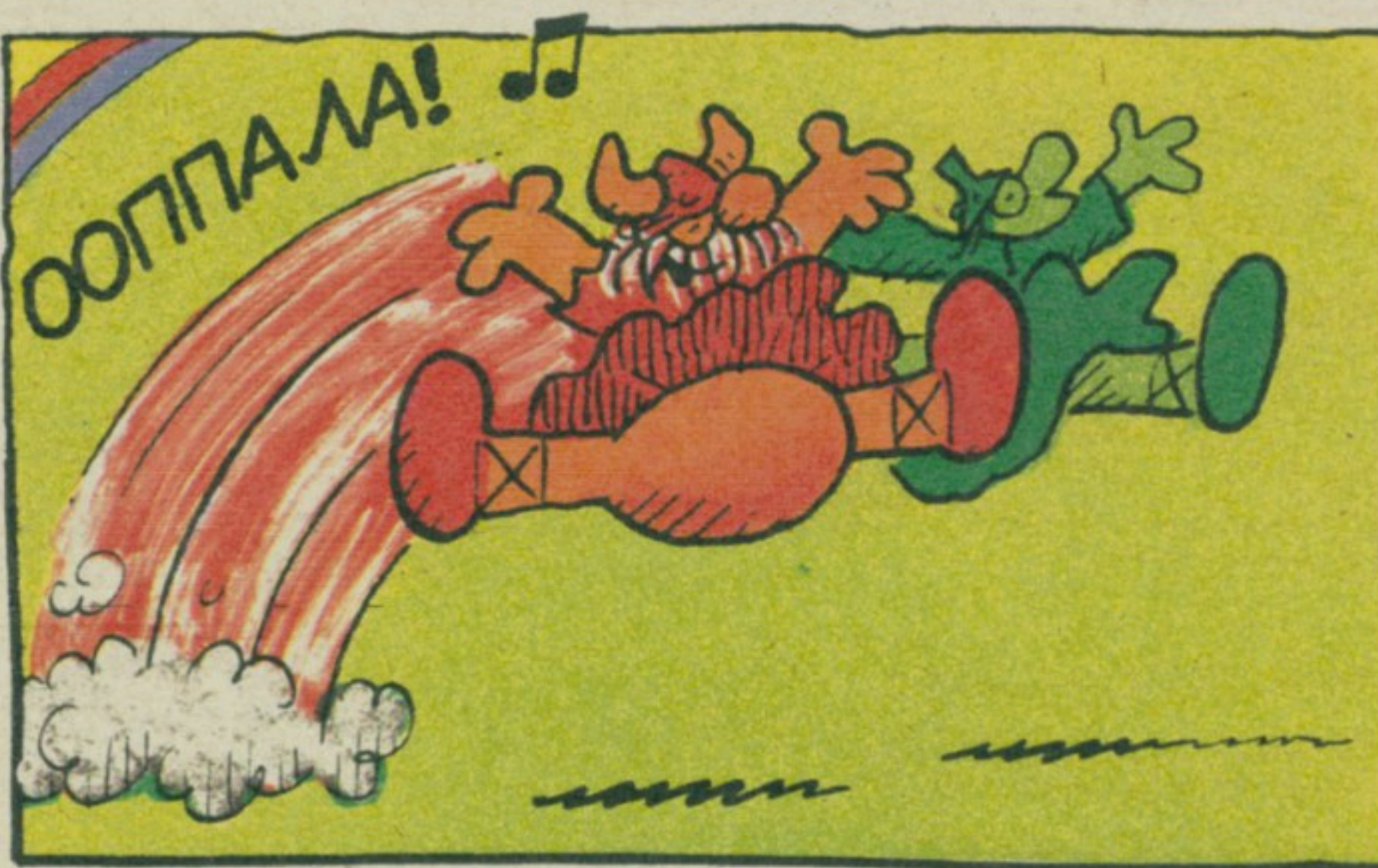

ЛА-ЛА-ЛА!

ХО-ХО!

ХИ-ХИ!

... А СЛУЖБЕНА ПУТОВАЊА ЗА ПАРИЗ
ОДСАД МОЖЕТЕ ДА ЗАБОРАВИТЕ!

DIK
BROWNE
4-20

За читање
наглас

СТРАНАЦ

ЂЕРЋ МИКЕШ

У

ЈУГОСЛАВИЈИ

ЂЕРЋ МИКЕШ је један од књижевних измишљотика. Почео је да пише у Мађарској где се и родио. Пребегло је у Енглеску где је наставио да пише, али на енглеском. Знају га и као Ђерђа Микеша али је познатији као Џорџ Мајкс (George Mikes). Зачетник је хумористичког путописа.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Југословени су дошли до врло важног и оригиналног открића да сви странци нису шпијуни, или, ако и јесу, да то није важно. Данас ионако нема много тога да се шпијунира. Свака велика – и мала – земља ионако зна све највеће тајне других, па зар је онда важно хоће ли у земљу стићи неколико стотина хиљада шпијуна или потенцијалних шпијуна да њушкају по ситним тајнама? Много је важније што они доносе земљи девизе. Другим речима, Југославија је прва социјалистичка земља која је открила туризам, и данас је – с правом – једна од водећих туристичких земаља Европе.

Југославија је врло лепа земља. Географски је повољно смештена, као једна од најближих – и свакако једна од најјефтинијих – медитеранских земаља. Има плаво море, лепе плаже, чаробна острва, стеновите обале. Приморски градови богати су ренесансним грађевинама, у унутрашњости на сваком кораку наилазите на бање и изворе минералне воде, а неплодна крашка област богата је сликовитим стенама и пећинама. Пећине неодољиво привлаче велики број људи, а у Југославији их има много, врло дубоких, мрачних и раскошно украшених. Хрушчов је написао како је веровао да од Крина нема лепшег кутка на свету све док није видео далматинску обалу, када је морао против своје воље да промени мишљење. Неки су крајеви мало превише развијени – плаже поред Дубровника у августу изгледају као плочник испред неких продавница у Оксфорд стриту пре него што се отворе првог дана јануарских распродаја. Други неки крајеви крајње су неразвијени. Југословени граде, развијају се и уче: већ су добро научили како треба управљати хотелима, иако може да се догоди да наиђете на место где нису. У великом интернационалном хотелу у Загребу провео сам се прилично лоше. Хотел је америчког типа, цене такође. Многобројни хотелски момци у живописним униформама услужно вам отварају врата, с плафона висе прелепи лустери а у холловима до колена тонете у мекане тепихе. Климатизација, међутим, не функционише, у Загребу зна да буде врло топло и осећате да би цена требало да осигурава и еркондишн. Собе су простране а фотеље удобне, али велики телевизор у соби није радио; топле воде било је увек осим ујутро; телефон је био неисправан, а недозвољиво слаб и неукусан доручак коштао је као првокласни

енглески доручак код „Клерииса“. Соба је била топлотна комора смештена усред ранжирне станице – теретни возови тутњали су буквално испод мог кревета – а како је Југославија земља која се врло брзо развија, железнички саобраћај био је врло жив.

Тај хотел био је изузетак: југословенски хотели углавном су на европском нивоу и релативно јефтини, иако цене брзо расту човек схвата да у том бурном развоју туристичке привреде мора да буде тренутака кад цене прерасту услуге. Југословени, изгледа, имају хоби да најскупље хотели граде поред ранжирних станица. У најбољем београдском хотелу (иначе првокласном у сваком погледу) спавао сам буквално на железничким шинама. Рекли су ми (а) да на супротној страни зграде влада савршена тишина и (б) да ће станица за годину-две бити пресељена на друго место. То је охрабрујуће, али слаба утеха за човека који жели да спава на овој страни зграде, ове године.

Туризам је у Југославији направио чуда. Сваке године доноси јој стотине милиона долара и представља једну од најважнијих привредних грана. Далмација је некад била један од најсиромашнијих крајева земље, данас је један од најбогатијих. Југославија има својих проблема – туризам захтева велике инвестиције а многим људима пружа само сезонско запослење – али показало се да је прави благослов. Тито је, могло би се рећи, докрајчио стаљинистичку окрутност и заменио је туризмом и никад није имао разлога да због тога жаљати.

Туризам је, узгред речено, једно од чуда нашег времена. Он може да реши све економске проблеме света. Према једној старој и не нарочито финој изреци, становници неких источних земаља живе од тога што једни другима краду веш са конопца. Научници тврде да је тако нешто економски немогуће. Научници се, међутим, као и увек, варају. Метод – како то туризам јасно показује – у пракси изврсно функционише. Послератно обиље може да се топи, али пакет-аранжмани цветају. Странци долазе у Југославију, али и Југословени путују у иностранство у све већем броју. Изгледа да уопште није важно јесу ли људи богати или нису – људи могу бити без пребијене паре и посећујући једни друге узајамно се богате. То је, у ствари, Микешов закон привредног раста: опште сиромаштво, ако се с њим добро управља, прелази у опште богатство.

ШТА ТО РАДЕ ЈАПАНЦИ

У поређењу са животом на дубини од шест хиљада метара под морем, услови у космосу изгледају суперудобни и комфорни. На овој дубини океан је чудесно тих, ледено хладан и црн као катран. Биљног света нема, само пројури нека бледа риба преливајући се у бојама спектра.

Везане пупчаном врпцом

Све донедавно подморнице које су стизале до ових непријатељских дубина биле су готово исто толико примитивне као и свет који су доле сретале. Али, најновији типови подморница за велике дубине напредују врло брзо. Француски, јапански и амерички научници конструишу их тако да могу да роне све дубље, да остану

ПОДМОРНИЦА ЗА КАПЕТАНА НЕМА

брод „Титаник”. немају своју погонску снагу већ их вуче матични брод. Друге подморнице су на даљинско управљање и оне плове помоћу електромотора, али им је зато радијус кретања ограничен.

Позитивна страна ових каблова је што омогућавају брз пренос информација са подморнице, али имају и озбиљне мане: понекад се везе замрсе или сасвим прекину, а кад подморница наиђе на јаке подвод-

Једина таква комерцијална подморница која данас лута океанима и истражује јесте „Еполар”, без посаде. Она је дело Океанске истраживачке агенције Ифремер која ради за француску владу, а саградило ју је друштво ЕСА, близу Париза. Има три тоне, погон на батерије и може да зарони до шест километара дубине и тамо остане седам сати без прекида. „Еполаром” управља рачунар, али се његов курс може мењати у

КРОЗ ТРИ ГОДИНЕ БИЋЕ ГОТОВА ДУБИНСКА ПОДМОРНИЦА

„ШИНКАИ 6000” КОЈА
ЋЕ МОЋИ ДА ЗАРОНИ
6300 МЕТАРА И ТО СА
ЉУДСКОМ ПОСАДОМ

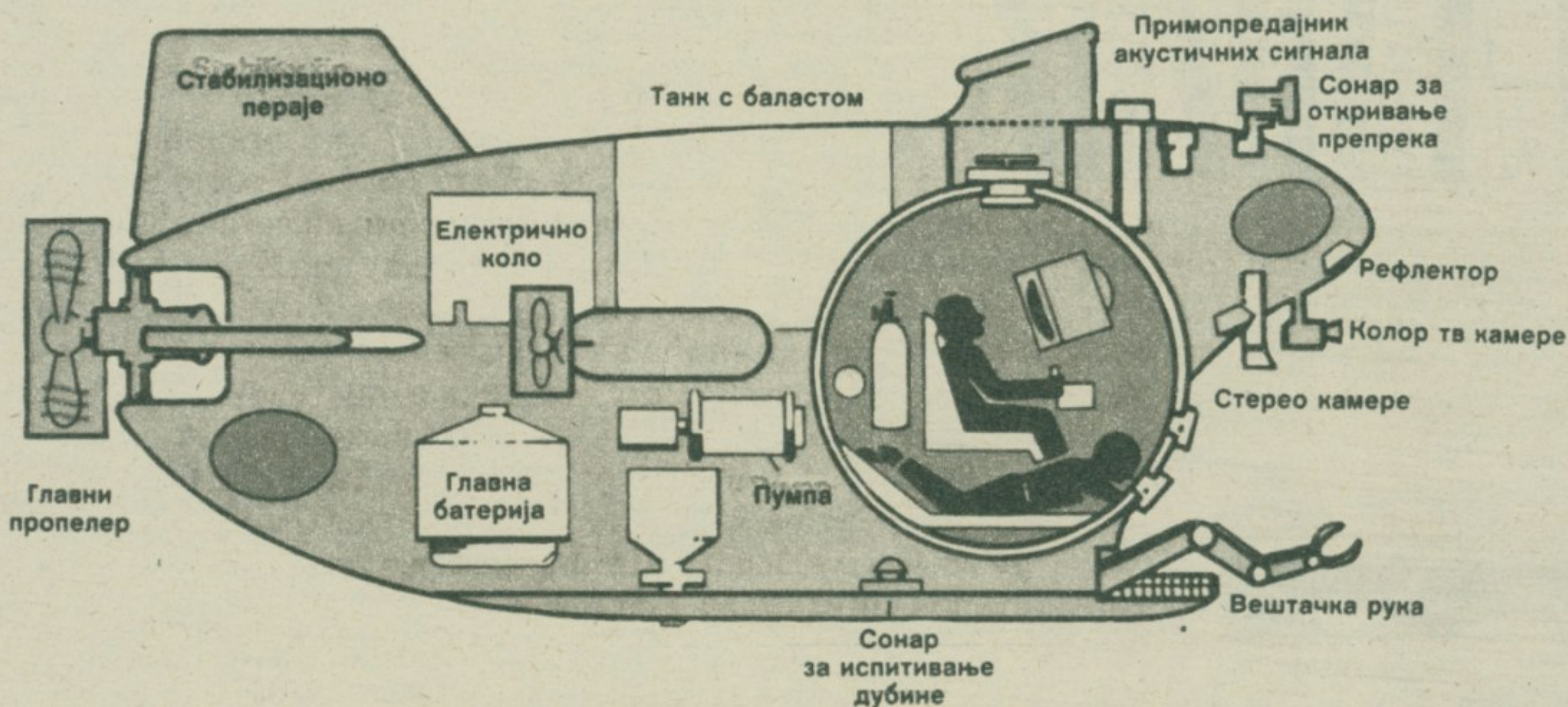
рављати и помоћу звучних сигнала, а од ње се очекује да прикупи поуздане податке о дубинама арктичког океана, струјама и салинитету, као и подводном рељефу.

Испод Арктика

На сасвим другом крају планете, стручњаци Савета за океанска истраживања у Јапану пројектују подморницу са људском посадом која ће моћи да се спусти на највећу дубину до сада. Кад 1989. буде готов, „Шинкаи 6000” коштаће 71 милион долара и моћи ће да зарони до дубине од 6.300 метара, а за Јапанско министарство науке и технологије скупљаће податке о минералним налазиштима, турским зонама и морском животу. „Шинкаи 6000” ће имати облик зрна пасуља, а посада ће бити смештена у кабини од специјалне титанијумске легуре отпорне на притисак. Покретаће је електромотор који ће се напајати струјом из батерија и моћи ће да плива девет часова без прекида. Околина ће снимати колор телевизијским и стерео камерама, а узорке скупљати помоћу две роботске руке.

Међутим, чак и ова супермодерна подморница има своја ограничења: батерије су тешке, пренос података спор, а компјутерски систем доста скромних могућности. Подморнице будућности моћи ће да превазиђу све ове тешкоће кад за погон буду користиле нуклеарну енергију или батерије у којима ће гориво бити кисеоник издвојен из океана помоћу вештачких „шкрга”. Многи верују да је могуће убрзати систем акустичног слања података. Компјутерско управљање омогућиће таквим подморницама да успешно заобилазећи подводне препреке поправљају оштећене телефонске каблове, платформе за вађење нафте...

В. Милићевих

Хиљадама миља под морем: „Шинкаи 6000” имаће облик зрна пасуља, а посада ће бити смештена у кабини од специјалне титанијумске легуре отпорне на притисак.

под водом све дуже и прикупе много више података.

Већина стручњака слаже се у томе да ће ове дубинске подморнице постати још много корисније кад им се буде пресекла „пупчана врпца” којом су везане за матични брод. У ствари то је упредено челично уже, пречника до 5 центиметара тешко и до 10 тона, чија је улога да на подморницу преноси погонску снагу (струју) и навигационе команде, а са ње на матични брод допрема прикупљене податке и тв импулсе. Неке од ових везаних подморница, као што је, рецимо, „Арго” који је снимати потонули

не струје, оне могу да одвуку брод од жељеног правца, далеко од места које се истражује.

Самосталне подморнице крећу се независно и то на два начина: њима или управља сопствени програмирани микропроцесор или акустични сигнал с матичног брода. „Подморнице на сопствени батеријски погон могу да истраже много већу површину знатно јефтиније — каже Ричард Блајдберг, генерални директор Лабораторије за подморска истраживања при универзитету у Њу Хемпширу — Оне такође могу да плове испод леда и то на веома великим дубинама”.

акустичним сигнаlima с матичног брода. Сlike морског дна добијене с „Еполара” су врло оштре, а стижу на матични брод за 3—4 секунде због тога што је брзина простирања звука кроз воду око 1500 метара у секунди, што је много спорије него кад се сигнали шаљу кроз кабл при чему се електрични импулси крећу брзином светлости. „Еполар” снима рудна налазишта на дну, потопљене олупине, оштећене телефонске каблове и мери радијацију гама зрачења подводних нуклеарних отпадака.

Пре три месеца поринута је још једна самостална

подморница која ће пловити испод леда канадског Арктика. Изградио ју је Интернационални подморски инжењеринг из Портмудеја за Канадско министарство риболова и океанографије. Она може да плива на дубини од 400 метара 18 сати без прекида, брзином од пет чворова. Коштала је милион долара, дугачка је нешто преко пет метара (5,1 м), покрећу је никл кадмијумске батерије, има 23 рачунара који могу да се програмирају што омогућава подморници да истражи велику површину, прикупи податке, и, најзад, врати на полазну тачку. Као и „Еполаром”, и овом се подморницом може уп-

РАСЕЈАНИ ЛОПОВ

У подземној железници у Паризу неки џепарош је већ помислио да је урадио посао. Извукао је новчаник из задњег џепа старијег мушкарца. Није рачунао на две ствари. Прво – човек је осетио да му је џепарош узео новчаник и надигао је галаму. Друго – у близини

је стајао полицајац у цивилу. Чим се воз зауставио и врата се отворила, лопов се надао у бекство. Полицајац за њим. У једном тренутку, џепарош се окренуо, бацио новчаник полицајцу у руке и нестао. Е, ту настаје мука. Лопов се у оној брзини збунио. Уместо украденог, бацио је полицајцу у руке свој бућелар. Наравно, унутра су биле његове исправе с тачним именом, презименом и адресом. ■

НАСТАВНИЦИ БЕЖЕ ИЗ ШКОЛЕ

Нису у питању мале плате, не ради се ни о „немогућим“ ђацима тек наставници у Харареу, Зимбабве, масовно напуштају школе. Тешко да бисте могли да откријете због чега.

У жарком периоду змије, у потрази за тамним и

хладним местима где ће положити јаја, довлаче се до школа. Пошто је професорима већ досадило да их јуре по школи и избацују, и то у непрекидном страху да змије могу и да их уједу, почели су да напуштају места предавача. Одлазе на мање „отровна“ радна места.

Лако је њима! Они имају бар шанси да побегну. А нико се не пита како је ђацима. ■

ВАЖНО ЈЕ ТРАЖИТИ

У једној музичкој продавници у Кардифу појавио се оглас следеће садржине: „Поп-група тражи певача. Треба да изгледа као Мик Џегер, да пева као Френк Синатра и да има дара за компоновање као Пол Мекартни“.

Оглас стоји већ три месеца. Баш чудно да се нико није пријавио(!). ■

СУВИШЕ ИДЕАЛАН МУЖ

Пред судом у Котбусу у Источној Немачкој недавно се појавио један брачни пар. Разлог за покретање поступка: развод брака. Окривљени: муж. Разлог: сувише идеалан.

– Све ми је постало сумњиво још уочи нашег венчања – почела је „оптужбу“ Хилде Шмит. – Кад смо се Ханс и ја догаварали шта ћемо послуживати гостима, било ми је сасвим нормално да ћемо торте или поручити или ћемо да их спремимо моја мајка и ја. Међутим, какви! Ханс је рекао да не долази у обзир да то било ко други ради осим њега. Прогутала сам ту прву „горку пилулу“.

– На жалост, то је био само почетак. Кад бих узела да спремим кућу, Ханс би ишао за мном и, додуше врло смирено и чак љубазно (то ме је још више нервирало), скретао ми пажњу да нисам обрисала сву прашину или да има још мрвица на тепиху. На крају, и кућу је он сам уређивао. Кухиња је већ била његово „царство“. Признајем да су његова јела била знатно

укуснија од оних које бих ја скувала, али замислите како сам се осећала?

Кад смо добили сина, испоставило се да је он знатно вештији кад је требало да га преповијемо или окупамо. Пошто нисам имала довољно млека, Ханс му је спремао „папице“. Ни за то нисам била способна. Свакако да је прва реч коју је дете проговорило била: тата.

При свом том послу који је успевао да уради после свог посла, Ханс никад није викнуо на мене, никад није био уморан,

стижао је чак и да ме изводи, да ми купује поклоне, да ме води на путовања.

После четири године брака, схватила сам да је Ханс сувише идеалан и да то више не могу да поднесем. Зато тражим развод.

За дивно чудо, суд је прихватио Хилдине разлоге. Али, случај „Господин Идеалан“ брзо се прочуо. Сада му стижу брачне понуде из свих крајева земље. А он? Добро ће размислити пре него што поново заплови у брачну луку. ■

НИСАМ ОДОЛЕО

Џун Торегроса отишла у куповину. Све се догађа на Флориди. Кад се после два сата вратила и села у кола, приметила је да јој је украден радио-касетофон са звучницима. У руци у којој је био смештен радио Џун је нашла поруку: „Извините, нисам одолео. Изазов је био сувише велики. Саветујем вам да следећи пут закључате врата од кола. О.К.“ ■

КАД ШЕФОВИ ПРЕТЕРУЈУ

Врсна секретарица Ђина Раскони одлучила је да дџ отказ. Радећи као секретарица једног од шефова у осигуравајућем заводу у Милану, показала се као одличан радник. Кад се шеф уверио у њене способности, почео је да претерује са захтевима.

Још сам могла да се помирим с тим да радим домаће задатке за његову децу, да идем у куповину кад су долазили рођендани његове жене, мајке, таште, тетке и ко зна још кога. Али, нисам могла да поднесем што ме је терао да му сваки дан завршим укрштене речи које никад није могао да испуни до краја. Искрено се надам да ћу наћи неког шефа који не воли енигматику! ■

ЗАТВОРИЛИ СМО ОЧИ И...

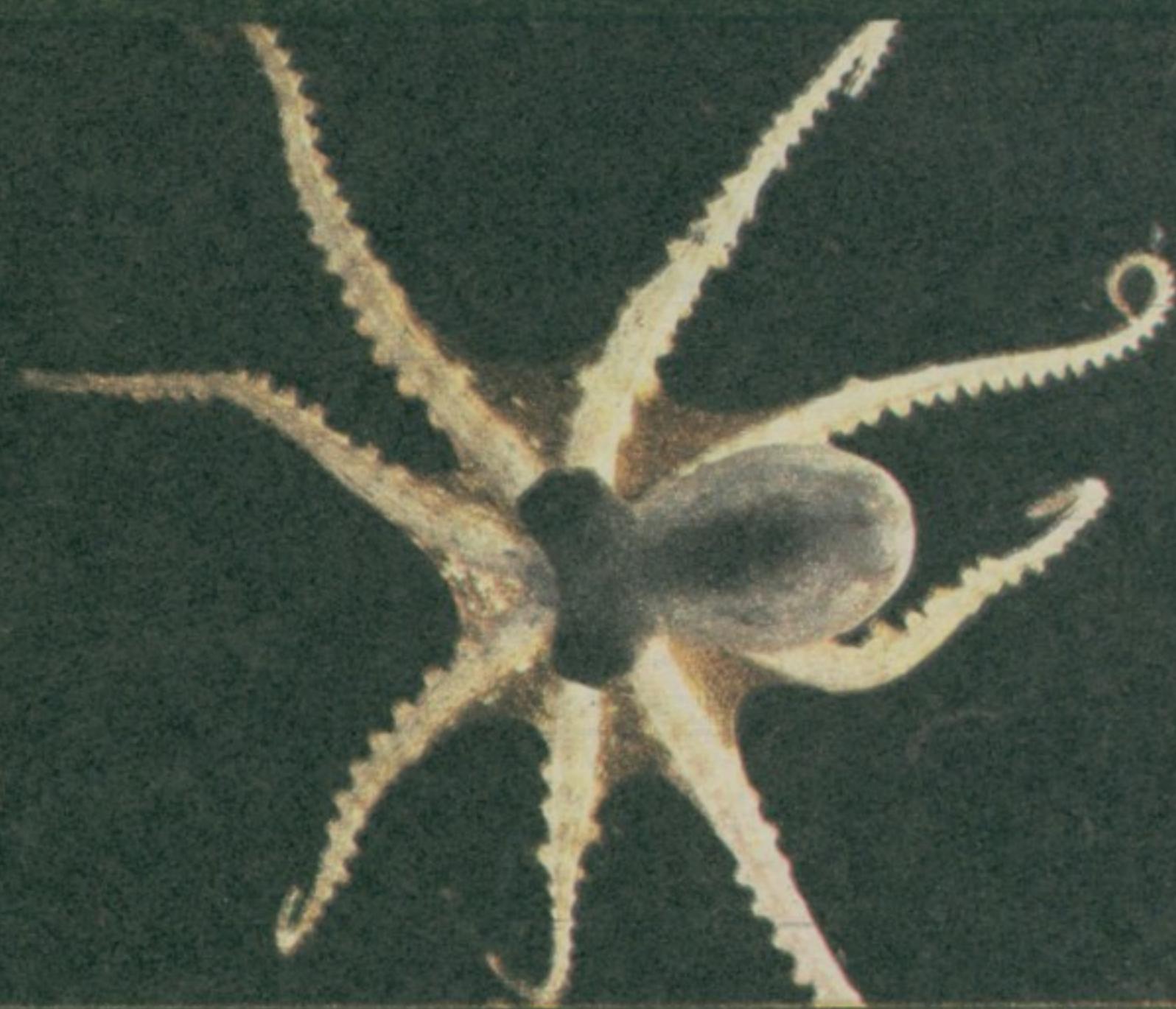
Дезмонд Туту, бискуп из Јоханесбурга који се већ годинама бори против апартејда у Јужној Африци (1984. године добио је Нобелову награду за мир) једном приликом је објаснио како је дошло до колонизације Африке.

– Када су мисионари први пут дошли на афрички континент, ситуација је била следећа. Они су имали Библије, ми земљу. Рекли су нам: „Хајде сада да се помолимо“. Ми смо затворили очи. Кад смо их отворили, ситуација је била измењена. Ми смо држали Библије у рукама, а они су узели нашу земљу. ■

ПАМЕТЊАКОВИЋ НА РАКЕТНИ ПОГОН

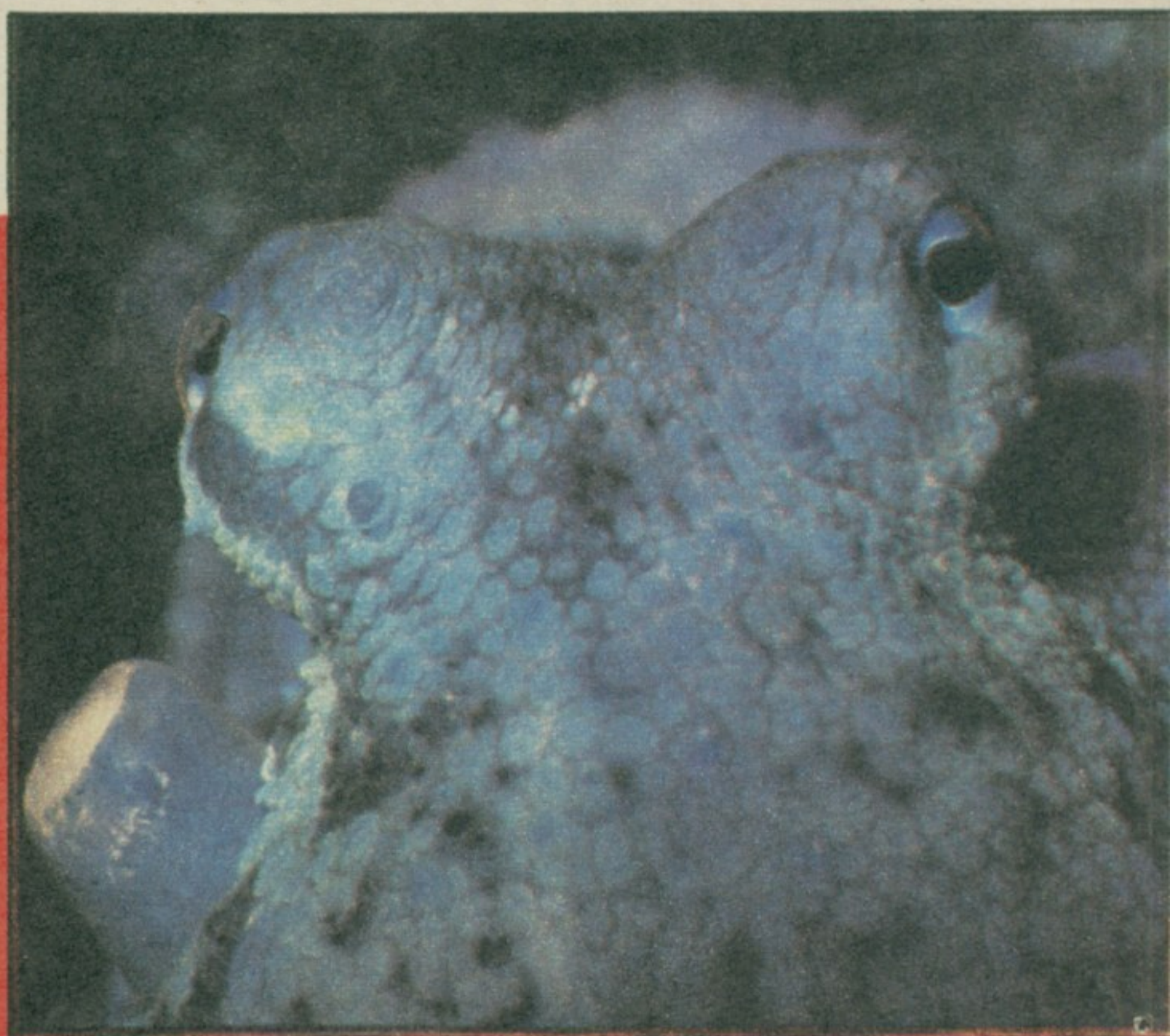
НЕОБИЧАН
СТАНОВНИК МОРА

Плава
боја
страха

...ХОБОТНИЦА,
ЛЕГЕНДАРНА
ЖИВОТИЊА,
МОНСТРУМ КОЈИ
ДОЛАЗИ ИЗ ДУБИНЕ,
НЕЗАСИТАН ЉУДСКЕ
КРВИ...ХОБОТНИЦА,
ЧИЈЕ САМО
СПОМИЊАЊЕ ИМЕНА
ПОНЕКАД ИЗАЗИВА
СТРАХ...ДОБРО,
ПОКУШАЈТЕ ДА
ЗАМИСЛИТЕ САД ДА
ЈЕ ХОБОТНИЦА ИПАК
ЈЕДНА ВРЛО
ШАРМАНТНА
ЖИВОТИЊА!

Хоботница је једна ипак изненађујућа животиња, потпуно је схватљиво да изазива неповерење, а код неких чак и одвратност. То је главоножац, што значи да носи своје ноге – или можда пре своје руке на глави. Али, где се у ствари налази глава у тој безличној маси. Могли бисмо да назовемо главом тај део тела који носи очи и садржи мноштво нервних ганглија, скоро један читав мозак. Руке или пипци, зракасто се пружају из „области главе“, имају, сваки по два реда сисаљки. Захваљујући тим сисаљкама, хоботница може чврсто да се припије уз стење и да се креће у свим смеровима. Способна је да, на тај начин, брзо пузи, али то није ништа у односу на брзину коју постиже пливајући кроз воду, кад примењује једно право пливање на „реактивни погон“. Воду, коју задржава у једном „цепу“, избацује снажно помоћу

Блиски
сусрет
са
фото-
репорте-
ром

КАМЕЛЕОН – БЕДНИ АМАТЕР

Што се тиче њене промене боје, ту ствари стоје овако. Замислите сићушне куглице, еластичне и испуњене разним пигментима – жутим, црвеним, наранџастим или мрким, већ према хроматофорима. Од сваке од тих куглица зракасто се пружају микроскопска мишићна влакна. Опуштена, куглица је само једна тамна тачка, готово невидљива. Када се мишићна влакна грче, она добије облик диска. Пошто се многе суседне ћелије са пигментима слажу, на одређеним деловима тела добија се боја њихове пигментације.

Али ствари нису до краја тако једноставне. Пре свега, зато што се, често, ту налази велики избор пигментних ћелија разних боја; а испод слоја хроматофора налази се слој блистајућег белила састављеног од два типа ћелија – еукофоре (беле) и иридофоре (беле са седефастоплавим одсјајима). У ствари, то је комбинација хроматофора разних боја, смештених више-мање на релативно блистајућој белој основи. Пошто читаву ову шарену представу контролише нервни систем хоботница сходно свом расположењу и потреби, а захваљујући грчењу и опуштању еластичних мишићних влакана која повезују хроматофоре, тренутно мења боју. То је, дакле, оно што је чини изузетном према осталим животињама нарочито у поређењу с камелеоном, чији пигмент тешком муком прелази унутар хроматофора.

стомачне цеви (сифон) и изазива као реакцију брзу кретању уназад. Та се кретања још убрзава с обзиром да хоботница поприма тада хидродинамичан облик. Приликом „приземљења“ она тренутно шири својих осам руку-ногу како би се ухватила за дно, и у исто време нагло мења боју прилагођавајући се околини.

Морски камелеон

То је, у ствари, једна од њених најважнијих карактеристика: она невероватно мења боје. Према расположењу, или изгледу дна, хоботница може изненађујућом брзином да промени распоред пигментата у својим ћелијама а самим тим и боју коже.

Овако брзе промене сигурно јој обезбеђују добру заштиту, али све могућности камуфлаже нису тиме исцрпљене. Необична је и способност промене структуре коже. Поткожни мишићи јој омогућавају да добије глатки облик, зрнасто рапави, или чак начичкан грбама. Тада вероватно жели да подсећа на алге на стени. Ако јој све ове вештине не омогуће да се избави од непријатеља, онда потеже свој последњи адут и у воду избацује облак мастила. Та црна „магла“, ослепљује и заваљава нападача и док се он поврати хоботница је већ далеко и наравно поново камуфлирана.

Упркос том импресивном заштитном арсеналу, хоботница је ипак често

жртва две грабљивице: угора и мурина. Упркос њиховој прождрљивости ове рибе имају тешкоће да прождеру целу хоботницу. Зато се углавном задовољавају откидањем једног или два пипка.

Међу непријатељима хоботница мора да рачуна и на човека, пошто је, у великом делу Медитерану врло цењено јело. У извесним областима је не једу, али ипак није мирна: пошто рибар у врши ухвати хоботницу, пре но што је баци у море одсече јој неколико пипака (познати су као врло добри мамци). Није ни чудо што гњурци срећу толико осакаћених хоботница. Међутим, истини за вољу овај веома тражени плен, такође је и

велики грабљивац. Њена главна ловина су љускари, највише крабе, али није гадљива ни на јастоге. Прво мора отпозади пажљиво да их онемогући да је дохвате клештима. Затим своја уста, наоружана снажним кљуном (чији облик оправдава назив „папагајски кљун“) приљубљује на спој љуштуре. На том месту буши рупу кроз коју убризгава отровну пљувачку која паралише жртву; тај сок уједно раствара тело рака и хоботници преостаје да ту кашу усрче као што бисмо ми то учинили кроз сламку.

Материнска дијета

Хоботнице се множе обично током пролећа. У том периоду иду у плиће воде како би нашле партнере. После, често, другог удварања које се изражава променама боја, парење се одвија на одстојању. Мужјак помоћу једне од својих руку смешта у џеп женке неколико сперматофора (врста капсуле које садрже сперматозоиде), које ће ту остати док се јаја не оплоде. После ове дискретне љубави партнери се заувек растају. Након извесног времена јаја, пречника око два милиметара, нагомилана у низу, причвршћена су на своду неке пећине или пукотине у стени. Женка све време брине о њима, дан за даном, недељу за недељом. Чисти их, размешта, не напуштајући их ни у једном тренутку, чак ни да би се нахранила. Три до четири недеље, а често и неколико месеци касније, уколико је температура ниска, ларве излазе из јаја. Потпуно су налик на одрасле, само сићушне око 3 милиметра и прозирне. Растурају се у мору, где живе као планктон месец-два, пре но што доспеју на дно. Пошто им је омогућила живот, мајка исцрпљена, дугим принудним послом, обично умире...

И поред свих занимљивости из свог начина живота, хоботница је сачувала за научнике још и неке тајне. Она је, без сумње, бескичмењак са најразвијенијом психом. По тој особици превазилази чак и неке кичмењаци – углавном рибе и водоземце. Различити тестови потврђују оштрину њеног запажања, могућност да се оријентише у лавиринту, ако јој покажете зачепљену боцу у којој се налази рачић, успева чак да одврне затварач како би се домогла хране. Неки не оклевају да говоре о интелигенцији... Да ли можемо, заиста, да им не дамо за право?

Љ. Ш.

БУБА ЗУЈИ, АЛИ

Код нас се често може чути тврдња да је српскохрватски правопис, онакав како га је дотерао Вук Караџић, најсавршенији на свету. О оправданости таквог суда могло би да се разговара... али овде нам није то циљ. Желимо да поставимо једно мало необичније питање: који је правопис **најгори** на свету?

Самокритични Енглези одмах би подигли руку и узвикнули: наш! У енглеском не само што се не пише „као што се говори“, него готово да нема ни правила за изговор као у другим језицима, и малтене свака реч мора посебно да се учи. Не зна се коме је теже: нама кад у тексту наиђемо на енглеску реч а не знамо како се изговара, или енглеској и америчкој деци која знају како се изговара али не умеју да је „спелују“.

Ако би се пак судило по првом утиску, онда би међу кандидатима за назив „најстрашнијег“ почасно место заузео пољски правопис. Отворите било коју страницу неке пољске књиге или новине, и одмах ће вам пасти у очи речи као przyrzeczenie (обећање), wszechswiat (свемир), szczescie (срећа), krzyczec (викати), oszczedzac (штедети), rzemieslniczy (занатски), szescdziesiat (шездесет), urzeczywistnic (остварити) и друге од којих се коса диже на глави.

Заправо, оне овде ипак изгледају мало „питомије“ него у стварности, јер у оригиналу многе од њих имају дијакритичке знаке којима наше штампарије не располажу. Поред слова *ć* које је једнако нашем, пољски има још четири слова с истом таквом косом цртицом, једно с тачком, два с кукицом одоздо и такозвано „тврдо л“ које је прецртано косом линијом по средини.

Уз толике допунске знакове, очекивали бисмо да је пољски успео да оствари начело „један глас – једно слово“. Ништа од тога. Комбинација од по два или три слова има колико хоћете. Тако се *cz* чита као *џ*, *sz* као *ш*, *ch* као *х*, *dzi* (испред вокала) као *џ*, *gz* као *ж* (иза безвучног сугласника кад *ш*)...

Како би било да Пољацима пошаљемо неког новог Вука, да им састави

једноставну фонетску азбуку као што је наша?

На жалост, ни тај не би могао ништа да учини, из два разлога. Прво, јер искуство показује да је у језицима с мало дужом традицијом писмености (а пољски има за собом седам векова књижевности на народном језику) било каква озбиљна реформа правописа практично неизводљива.

Друго и још важније: пољски није компликован само у писању него и у изговору. Поред обичних вокала, на пример, има и назалне (који се изговарају „кроз нос“); поред гласова *ш* и *ж* као у нашем језику има и по једно „меко“ *ш* и *ж* има мноштво тешких сугласничких група и тако даље. То се најбоље види

ако упоредимо наше речи с пољским од истог корена. Ми, рецимо, кажемо „све у реду“, а Пољаци (писаћемо одсад фонетски, нашим словима) „фшистко ф пожонтку“. „Фшистко“ је од истог корена као и наше „све“, а „пожондек“ је исто што и наше „поредак“, али пољски воли што дуже, што тврђе речи, које крцају у устима као кора хлеба...

Наше „први“ на пољском је „пјерфши“, „пчела“ – „пшчола“, „бресква“ – „бжоскфиња“, „лек“ – „лекарстфо“, „предграђе“ – „пшедмјешће“, „правда“ – „справједљивошћ“ а „опасност“ се каже „ње-беспјечењстфо“ (дословно – „небезбрижност“). У уџбенику нашег истакнутог полонисте Ђорђа Живано-

вића, „Пољски у 100 лекција“, можете наћи реченицу с највише нагомиланих консоната у пољском језику. Она гласи „Хшоншч бжми ф тшћиње“, или у писаном облику: „Chrzaszcs brzmi w trzcinie“... То, иначе, значи напросто „Буба зуји у тршчаку“.

И упркос свему овоме, Пољаци (наравно) не сматрају да су речи њиховог језика предугачке, или ком-

пликоване или претерано шуштаве. Па и странци, кад једном овладају пољским језиком долазе до закључка да су све те правописне и изговорне тешкоће само у почетку страшне. (Малопређашња реченица о буби, узгред речено, налази се већ у осмој лекцији поменутог уџбеника: из тога видите да се од вас очекује да давно пре стоте лекције изговарате „хшоншч бжми“ и сличне ситнице као од шале.) Кад се навикнете, виша вам ништа није тешко. Можда ће вам се чак српскохрватски, у поређењу са пољским, учинити празан, незанимљив, сувише лак за изговор, као неко дечје тепање...

Иван Клајн

ПУТОВАЊЕ

у овом тексту
реч „паран”
написана је 20 пута,
а реч „непаран”
8 пута
уверићете
се да ли
је то
уопште
битно

НА БРОДУ БАГЛ

Багл, велики свемирски брод у облику прстена, путује ка средишту Млечног Пута; при том се не престано обрће око своје осе и на тај начин ствара вештачку гравитацију. Баглу је поверен задатак да утврди да ли се у средишту галаксије налази црна или бела рупа. Посада се састоји од 500 мушкараца и жена. Време збивања: средина 21. века.

Прошло је неколико недеља од поласка и радосно узбуђење посаде се стишало. Багл је почео да убрзава. Лео и Линг, два математичка физичара, управо заједно вечерају. Лео, који је нешто шкрабао по својој салвети, изненада удари шаком о сто.

— Асимова ми, тако је! Током прошлих неколико недеља док је трајало упознавање, број особа које су се руковале непаран број пута био је паран.

— Којешта — подсмехну се Линг.

— То није којешта — рече Лео — то је општа теорема. У свакој групи људи, број оних који су се руковали непаран број пута са члановима исте групе увек је паран.

Можете ли да докажете Леову теорему?

Први одговор

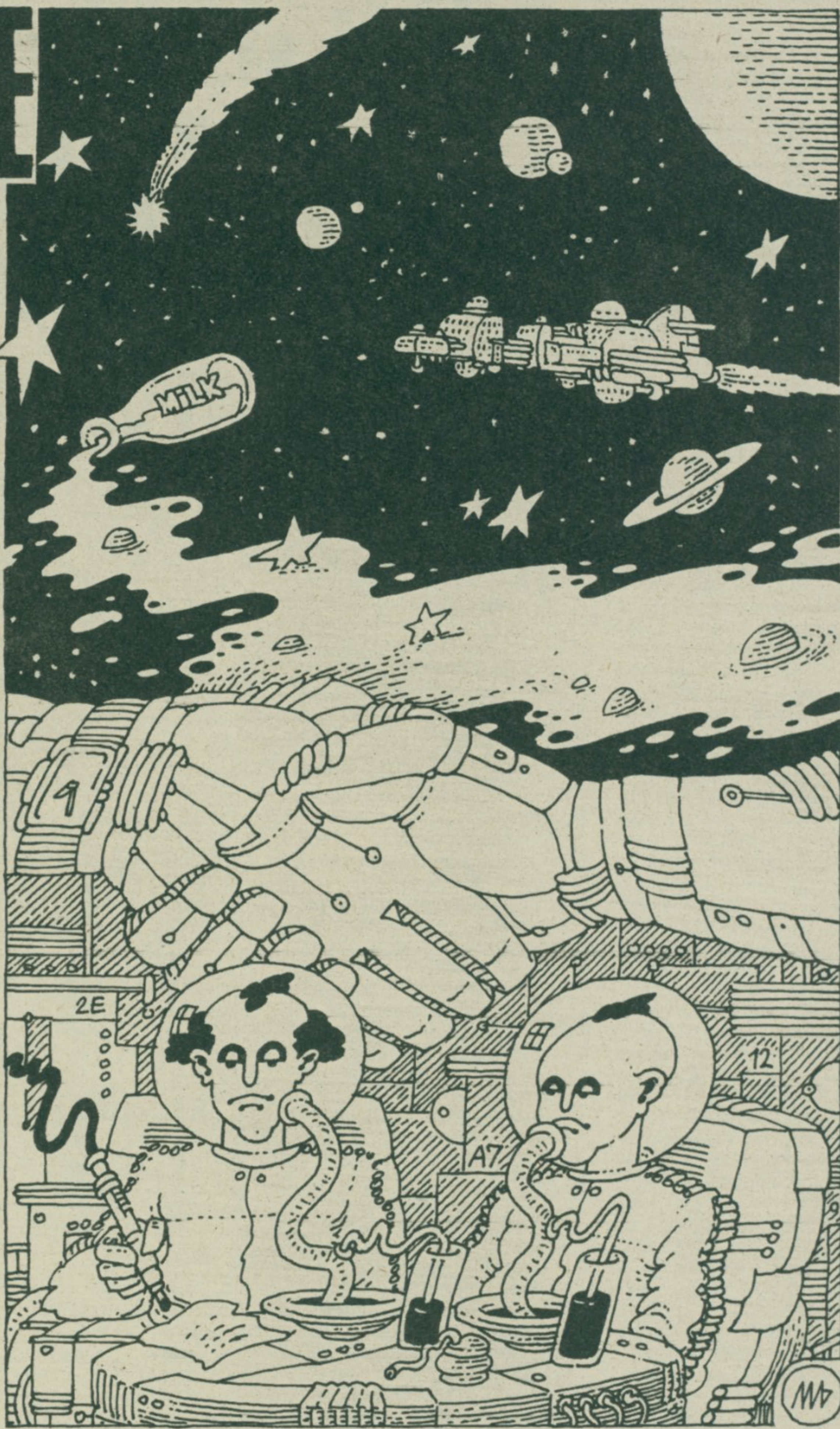
Лео је засновао своју необичну теорему на елементарној теорији графова. Он је на салвети означио n тачака које су представљале групу од n људи. Свако руковање може да се прикаже једном линијом која повезује две тачке. До недружељубивих тачака неће водити ниједна линија, до неких ће водити само једна, а неке ће бити повезане са другим тачкама многобројним ли-

нијама. Ако се исти пар људи упозна више пута, биће парова тачака које су узајамно повезане са више линија. Леова теорема је, у ствари, еквивалентна следећем тврђењу у теорији графова: колико год линија да повучемо, укупан број тачака до којих води непаран број линија биће паран.

Ево једног доказа. Број линија који води до једне тачке назваћемо њеним „степеном”. Тачку чији је степен паран број назваћемо „парном тачком”, за разлику од „непарне тачке” чији је степен непаран. Пошто свака линија повезује две тачке, збир степена свих тачака мора да буде паран.

То важи и за збир степена свих парних тачака: и он ће бити паран зато што сваки број, када се помножи парним бројем, даје паран производ. Ако овај степен одузмемо од збира свих степена, који је паран, добићемо збир степена свих непарних тачака. А када од било ког парног броја одузмемо паран број, резултат ће увек бити паран број. Дакле, можемо да закључимо да је збир степена непарних тачака паран.

Остао нам је још само један корак. Само паран број непарних бројева може бити паран. Стога број непарних тачака (збир њихових степена је, као што знамо, паран) такође мора бити паран. Отуда

следи да је паран број особа које су се руковале непаран број пута.

Линг је пажљиво саслушао Леов доказ, а онда му се на лицу указао израз ликовања: — У твојем доказу, драги пријатељу, налази се једна огромна црна рупа. У ствари, он је лажан. Управо сам смислио против-пример.

— Немогуће — љутито је фркнуо Лео. — У мом доказу нема шупљина. Не може постојати против-пример.

Чиме Линг мисли да уништи Леов доказ?

Други одговор

Линг је ухватио своју десну руку левом, наклонио се и рекао: — Драго ми је.

Премда је руковање са самим собом у кинеском стилу заиста против-пример теореме о руковању, оно ни најмање не угрожава одговарајућу теорему тео-

рије графова. Можете ли да објасните зашто.

Трећи одговор

На сваком графу, „петља” (линија чија се оба краја налазе у истој тачки) додаје тој тачки још две линије, те дакле нема никаквог утицаја на то да ли ће она бити парна или непарна.

С. М.

ДОКТОР МОРО III

Чак ни многи љубитељи научне фантастике не знају да др Моро, о коме је Х. Џ. Велс написао свој славни научно-фантастични роман, има једног живог потомка – унука који се сам прозвао др Моро III. Др Моро III је професор генетике на Краљевском колеџу у Лондону и истраживач светског ранга у области генетског инжењерства.

Петљајући нешто са дијаграмом ДНК (деоксирибонуклеинске киселине) једног микроба успео је да произведе нову врсту једноћелијског организма коме је дао име *Septolis quarkolis*. Хранећи се неким састојцима ваздуха и користећи енергију добијену из кварка, нови микроби се веома брзо размножавају простом деобом: од једне јединке за сат настане седам нових, идентичних, које тренутно достижу величину родитељског организма. Значи,

ако процес размножавања започне с једном јединком, за сат ће их бити седам, за два сата 49, за три 343 и тако даље. Као што је др Моро написао у свом чланку за часопис *Nature* (Нејчр), *Septolis quarkolis* се „размножавају алармантно брзином“.

Једнога дана, др Моро III је ставио тек „рођеног“ микроба у празну стаклену теглу. После педесет сати, тегла је била до врха пуна. Др Моро је затим брзо уништио све микробе бомбардујући их тахјонима. Да то није учинио, они би за неколико дана испунили читав Краљевски колеџ.

Случајно се догодило да сам неколико дана после тога посетио Краљевски колеџ. Чим сам чуо причу о микробима, схватио сам да од ње може да се направи одличан математички проблем. Асистенту др Мороа III, шимпанзи по имену Монтомери, поставио сам следеће питање:

колико је времена потребно да микроби испуне $1/7$ тегле? Монтомери је одмах посегао за свој џепни рачунар; прошао је читав сат а он још није био решио задатак. Објаснио ми је да то превазилази моћ његовог рачунара.

Можете ли ви да израчунате колико ће времена бити потребно микробима да испуне $1/7$ тегле?

Први одговор

Проблем ћемо лако решити ако пођемо с краја. Ако је тегла била пуна после 50 сати, $1/7$ је била испуњена после 49 сати.

То је лако. А сада размислите о једном тежем питању. Претпоставимо да је др Моро III ставио у теглу 7 микроба. После колико сати ће бити испуњена $1/7$ тегле?

Други одговор

Ако сте 49 поделили са 7 и одговорили „7 сати“, нисте добили ниједан поен. Један микроб се дели на 7 нових после првог сата, а надаље се све одвија као и пре. Дакле, $1/7$ тегле ће се напунити за $49 - 1 = 48$ сати.

Треће питање гласи. Претпоставимо да је др Моро III ставио 2 микроба у празну теглу. После колико сати ће бити испуњена најмање $1/7$ тегле?

Трећи одговор

Пошто овога пута процес размножавања отпочиње са 2 микроба, после свакога сата број микроба биће двоструко већи него што је био у првом случају, када се започело са једним микробом, после исто толико времена. После 48 сати двоструки број микроба неће испуњавати $1/7$ тегле. Дакле, тачан одговор гласи: после 49 сати. Тада ће бити испуњене $2/7$ тегле.

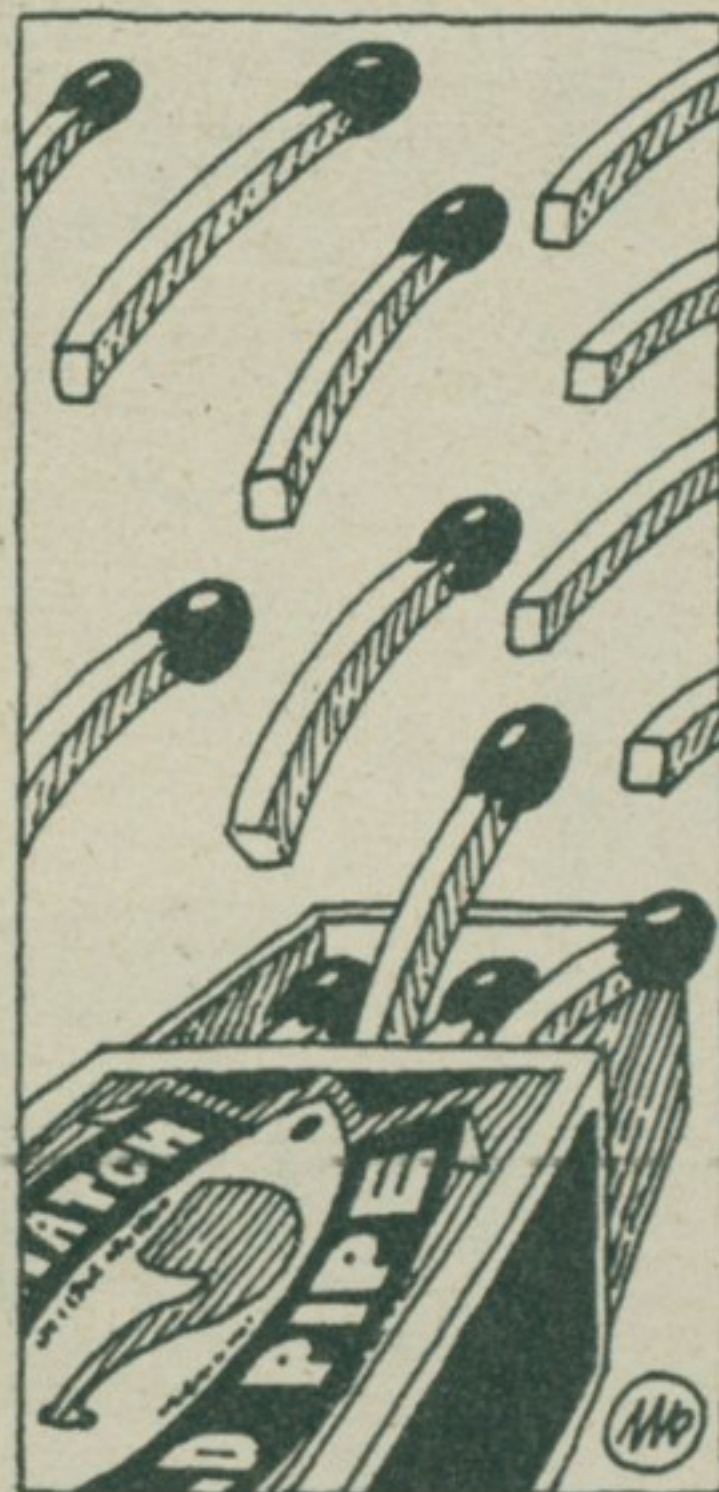
* кварк – најелементарнији доказани чиниоци материје

* тахјони – хипотетичке честице које се крећу брже од светлости

ПОТКУПЉИВЕ ШИБИЦЕ

Знамо да има деце која побегну чим спазе сапун и само их слаткишима можемо приволети да се врате. Зачудо, слично се понашају и шибнице.

Ако желите у то да се уверите, напуните водом једну већу чинију (пречни-

ка око 30 центиметара) и по површини око њеног средишта зракасто распоредите шибнице. Затим у средишту умочите комадић сапуна са зашиљеним врхом. Видећете како шибнице панично беже тражећи спас уз зид чиније.

Како ћете их намамити назад? Довољно је да у средиште умочите коцку шећера и оне ће сместа похрлити ка њој.

Ако се (нека) деца и шибнице слично понашају у присуству сапуна и слаткиша, побуде су им сасвим различите. За овакво понашање шибница одговорна је појава која се у науци зове површински напон течности. Наиме, предмети се крећу по површини течности као по танкој еластичној опни. Када се у води раствори сапун, смањује се еластичност на том месту и због тога шибнице „беже“ ка зиду посуде. Коцка шећера упије одређену количину воде и изазива струјање ка средишту; оно враћа одбегле шибнице у првобитни положај.

С. М.

Илустровао Драгутин Њежић

МУЧНО ЛЕТО НА КАНАЛУ

РИЈЕЧАНИН ФЛОРИО БУРБУРАН ЈЕ 1952. КАО ДЕЧАК ОД ГОДИНУ ДАНА ОБОЛЕО ОД ДЕЧЈЕ ПАРАЛИЗЕ. ТО МУ НИЈЕ СМЕТАЛО ДА СЕ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ПРИЈАВИ ДРУШТВУ ЗА ПРЕПЛИВАВАЊЕ ЛАМАНША

Када сам одлучио да препливам Ламанш, био сам, како сам веровао, потпуно свестан свих тешкоћа које ме очекују: да енглеску од француске обале дели преко 30 километара, да су у каналу морске струје јаке и, коначно, да сам – инвалид. Међутим, управо ово последње ме је и навело на подухват за који сам се спремао годинама. Ламанш је требало да буде моје „не“ – болести, инвалидитету, хендикепираности. Хтео сам да покажем да се не треба мирити са болешћу, да треба бити јачи од ње и да се то може уз много добре воље и упорности.

О припремама нећу много: пливао сам сваког дана од 7 до 9 и од 20 до 22, јео храну богату витаминима, узимао таблете олиговита и бевиплекса. И тако, пуне четири године.

Кад је стигло писмо у којем ме Друштво за препливање канала обавештава да сам добио термин од 10. до 15. августа, био сам потпуно спреман. И психички и физички. Са мном је кренуо и мој тренер, професор Иво Рендић.

Да се ствари неће одвијати баш онако како сам замислио схватио сам оног трена када сам сишао из воза. Човек обично лето замишља топлим. Оно код нас, у Југославији, и јесте, међутим, у Остендеу тај осећај једноставно не постоји. Воз је стигао око је-

дан по поноћи, небо је било мрачно, засвођено облацима, падала је хладна киша. Није нам ишло у главу да усред августа може да буде овако непријатно. Да није реч о невремену већ о клими, сасвим друкчијој од наше, схватили смо сутрадан. Киша је, додуше, престала да пада али је и даље дувао хладан ветар. Моје расположење почело је да спљашава.

У Доверу време није било ништа боље, напротив. Када сам сутрадан по доласку, стигао на плажу око 9 ујутру спреман за први тренинг, умало нисам одустао од свега. Добро сам се намазао кремом, ушао у воду и остао отворених уста. Буквално сам се следио. Вода је била толико хладна да сам се питао да ли ћу у њој моћи да издржим и неколико минута: о оних 45, колико је требало због привикавања, није било говора. Ипак, запливао сам и сваки час бацао поглед на бројчаник сата. Нисам издржао више од 15 минута.

Старт после поноћи

Сваког дана се тренинг продужавао. После две недеље успео сам да у води останем читав два сата што је било и услов за препливање. Петнаестог августа, изузетно тог дана је било сунчано и лепо време, јавили смо се пилоту који је одређен да ме прати и рекли му да смо спремни. Одмах ми је било некако лакше. Међутим, сат касније пилот нам је телефонирао да од препливавања нема ништа: прогнозе су предвиђале промену времена. Море је било тако мирно да нисам поверовао. Одшетао сам до краја лукобрана и видео да таласи заиста почињу. Опет сам морао да чекам и то чекање није било без последица. Почео сам да бивам нервозан између осталог и због прописа који налаже да канал мора да се преплива у року од два дана од

термина који се закаже. Хоће ли се време дотле променити?

Шеснаестог није дошло ни до каквог побољшања. Седмнаестог такође. Поподне смо изишли да се прошетамо: мислио сам да ће ми свеж ваздух годити. У осам увече јавио нам се пилот и рекао да се спремимо за старт у 1 и 15 по поноћи. Нисам веровао својим ушима. Ноћни старт је био нешто што заиста нисам очекивао и на шта нисам био спреман. Да ли да одустанем? Вероватно бих то и учинио да у мени није победио осећај одговорности: мој пут у Довер и препливање Ламанша стајало је 2 милиона динара. Морао сам да их оправдам.

Сада је, за кратко време, требало урадити гомилу ствари: обавити допинг контролу, разговор са психологом, потписати документа о препливавању.

Кобна трава

Била је поноћ када сам са професором Рендићем стигао на Шекспирову плажу. Ту нас је чекала уковљена јахта са пилотом. Попели смо се и одмах почели са припремама. Пре свега требало се намазати кремом која ће ме штитити од хладне воде. То заправо и није била крема већ мешавина петрола, вазелина и машинске масти од чијег ми се смрада подизао желудац. Кад сам се намазао остало је још таман толико времена да сиђем на обалу и, према правилнику, дигнем руке што значи да стартујем. Упркос дебелом слоју масти најезио сам се и на саму помисао о хладној води. Стиснуо сам зубе и ушао. Светла на плажи су се угасила: запливао сам у мрак. Као оријентир служила ми је јахта која је од мене била удаљена четири метра.

Одлучио сам да пливам краул и кренуо сам брже него што је професор Рендић сматрао да треба. Међутим, ја сам желео да се све то што пре заврши тим пре што ми је и поред дебелих наслага масти било јако хладно. Храну сам узимао на пола сата. Наравно, ни то није било без проблема. Тренер ми је са јахте на дугачком штапу пружао чашу са кашастом храном, како су то прописи захтевали, и том приликом се увек добар део просипао. Ипак, количина коју бих прогутао давала ми је снаге.

Оно што ми је много више сметало од преполовљеног оброка била је светлост рефлектора који је све време био уперен у мене. Тукла ми је право у очи, заслепљивала ме и како ми се чинило, више ми одмагала него помагала.

Пливао сам више од два сата када сам наишао на морску траву. Како сам се пробијао, тако се маст скидала. Хладноћа коју сам осетио кад сам ушао у воду није била ништа према овој сада (сутрадан смо сазнали да је те ноћи температура воде била 11°C). Није прошло много кад сам, са сваким удисањем, почео да осећам туп бол у грудима. Покушао сам да мислим на нешто лепо, весело, на моје децке у Ријечи. Први пут у животу ми тако нешто није пошло за руком.

Око четири почело је да свиће. То ми је дало мало снаге. Тим пре што су ми бродови који су пролазили мимо нас, трубили у знак подршке.

Сат касније бол у грудима је већ био толики да сам почео да размишљам да ли да одустанем. За мном је остало већ 17 миља, шест и по сати пливања, десет изгубљених килограма тежине, и у даљини се већ назирала ивица француске обале, кад сам послушао савет тренера. Одустао сам ма колико ми тешко то падало: до циља сам имао још само три и по миље. Могао сам да га дохватим очима али не и рукама.

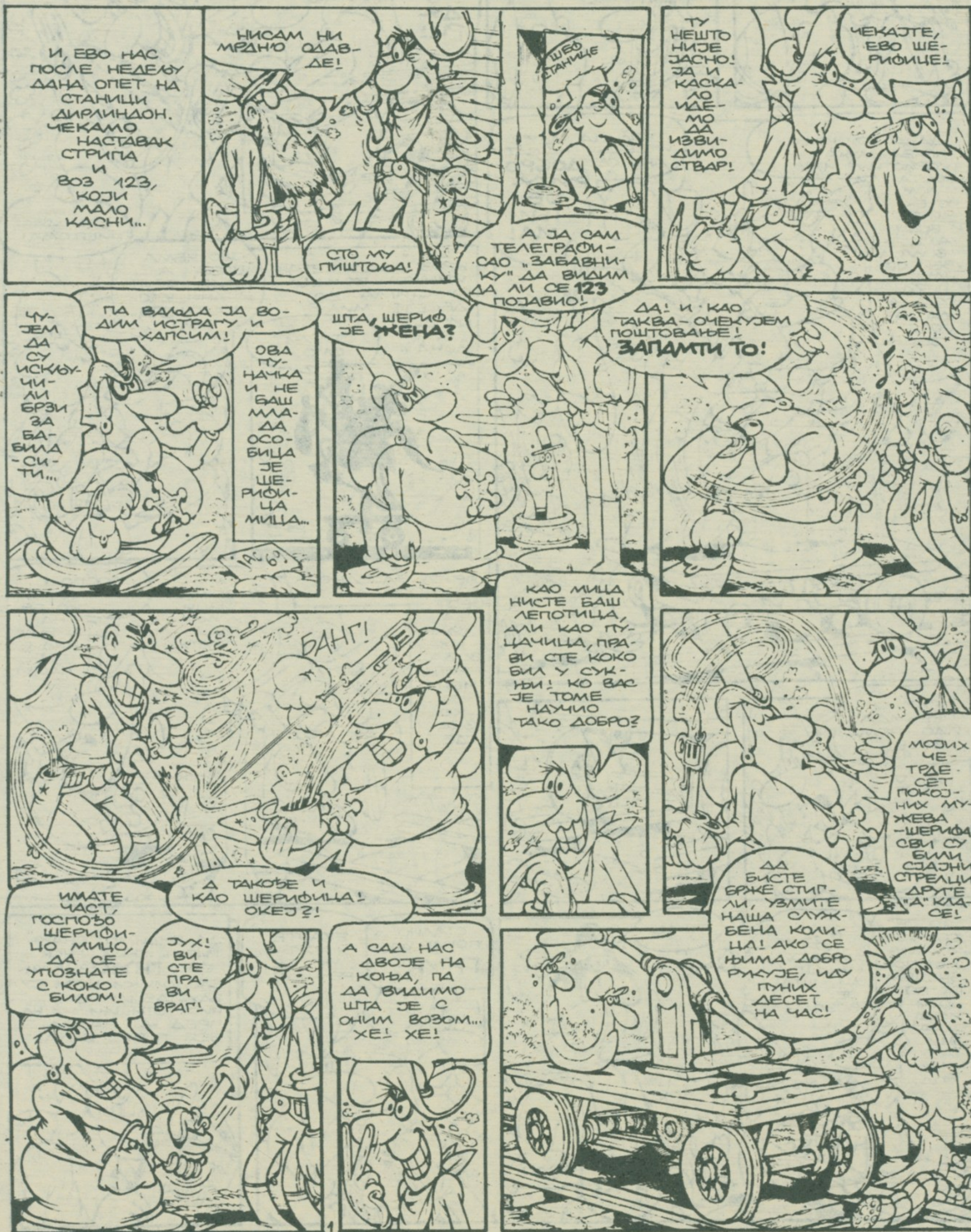
Читав сат скидао сам са тела маст и све време тресао се од хладноће. Дрхтавица ме није напустила ни када сам се најзад обукао и попио чај. Док смо пловили назад, ка Доверу, смирио сам се и почео мало да опуштам. Чак сам прихватио и свој неуспех, први у не баш тако краткој каријери пливача маратонца. Уз обећање, дато самом себи, да оно што нисам успео овог пута не значи да нећу следећег. Идућег лета, покушаћу опет. Држите ми палчеве!

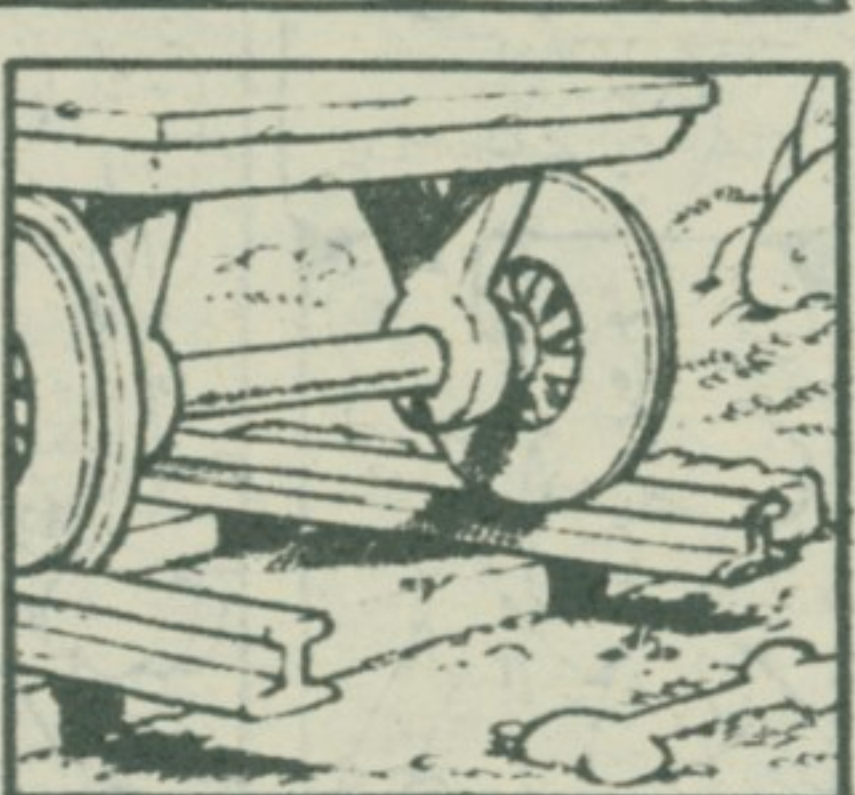
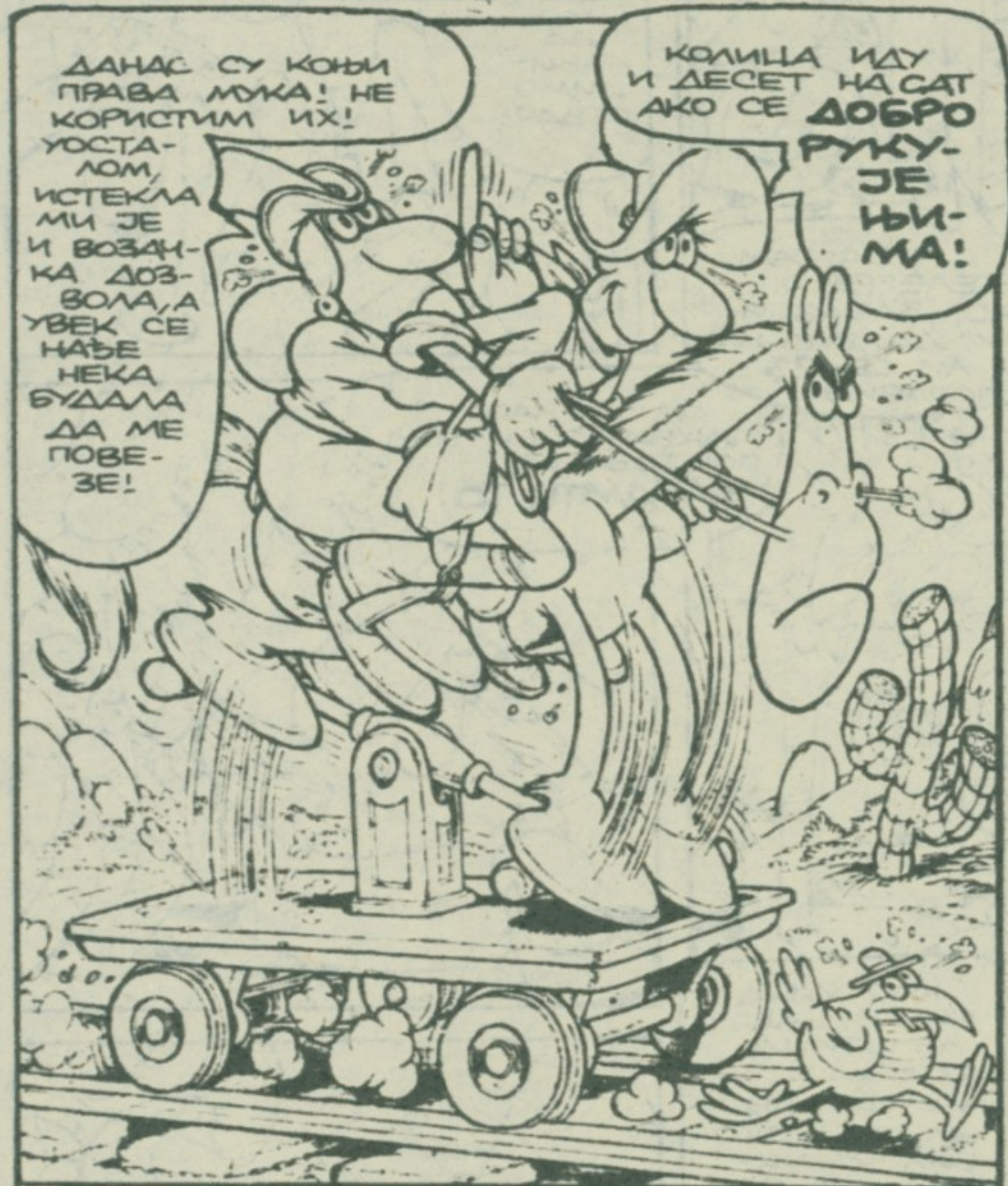
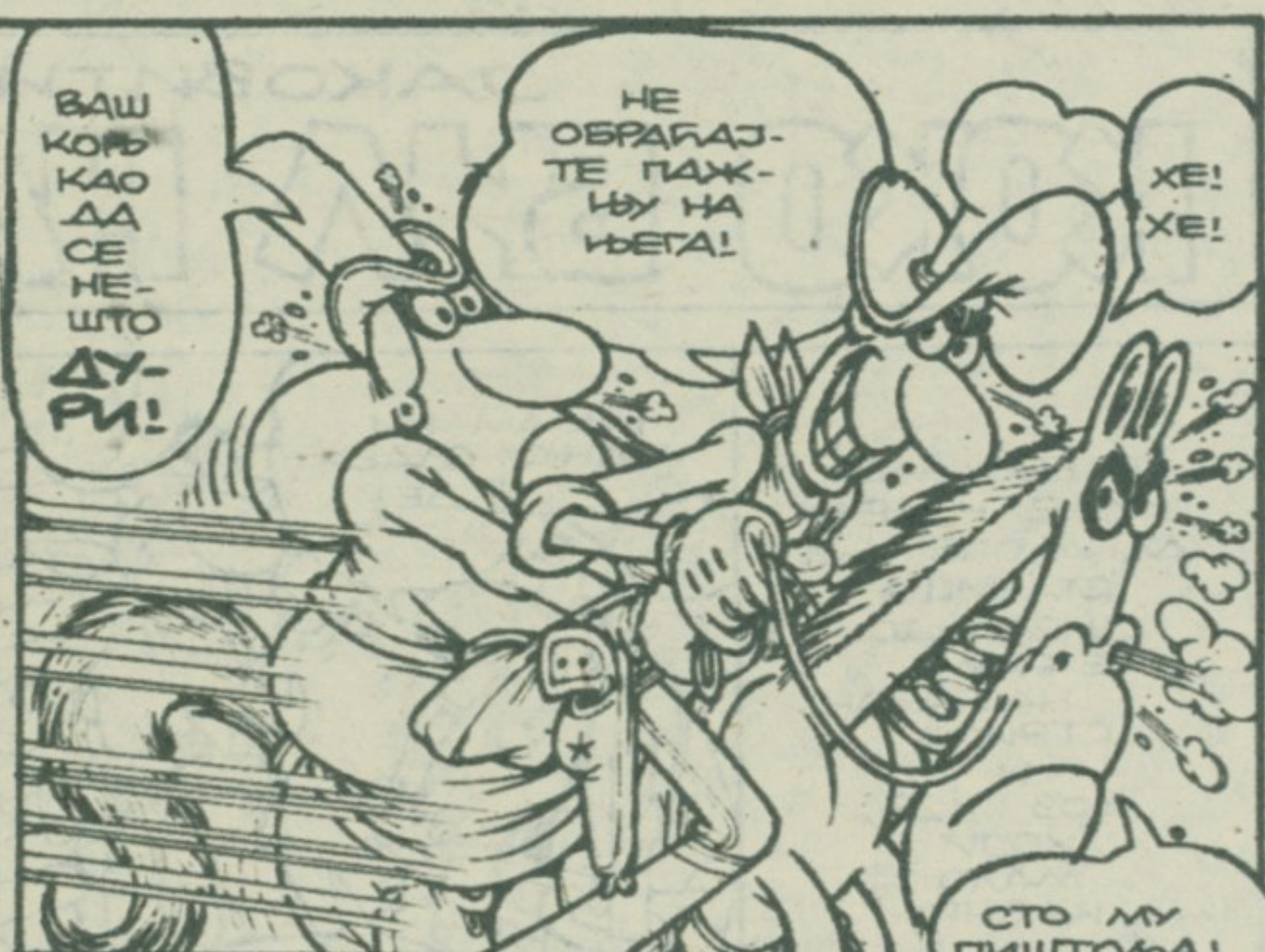
Заблележила: О. Вукадиновић

КОКО БИЛ НА ШИНАМА

ЈАКОВИТИ (JACOVITTI)

ПЛЕО

ГЛУПОС-
ТИ! НИ-
ГДЕ
НИ
ТРАГА
ОД
ВОЗА!

ХМ!
КОМАНЧИ
НИКАД
НЕ ЛАЖУ!

НЕ ИЗГЛЕДА
БЛЕ-
САВ!

ГОСПА
МИЦО
ШЕРИФИ-
ЦО, ВОЗ ЈЕ
МОРАО
ДА ОСТАВИ
НЕКЕ ТРА-
ГОВЕ, А ДА
НЕ ПОМИ-
ЊЕМ ДА
ВОЗ НЕ ИДЕ
БЕЗ
ПРУГЕ!

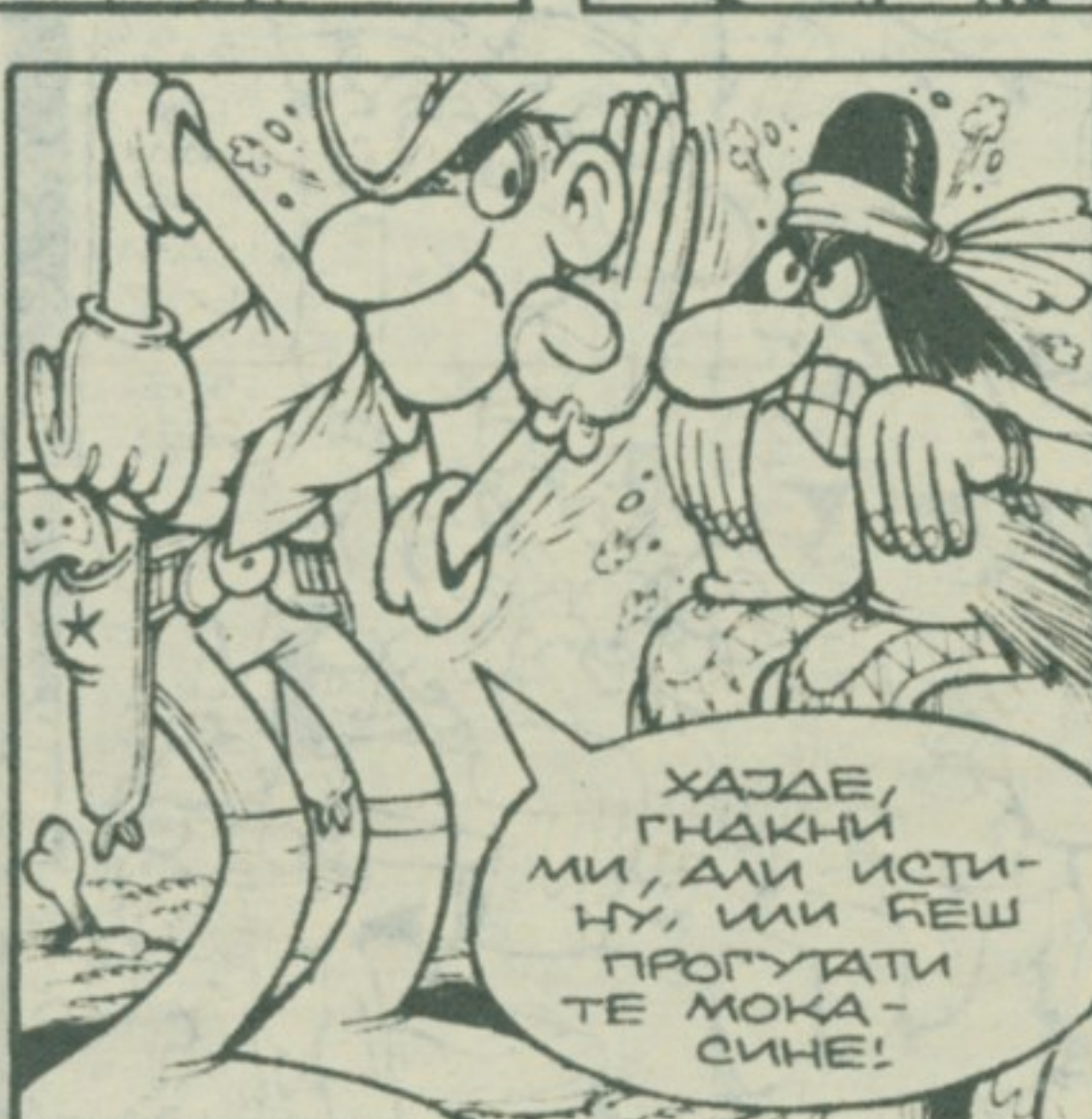
ХТЕО СИ МАЛО
ДА НАС
НАСАМА-
РИШ?!
ОБЕШ ЛИ
ДА ТИ
СКРА-
ТИМ
ЈЕЗИК,
А?!

ГНАК!

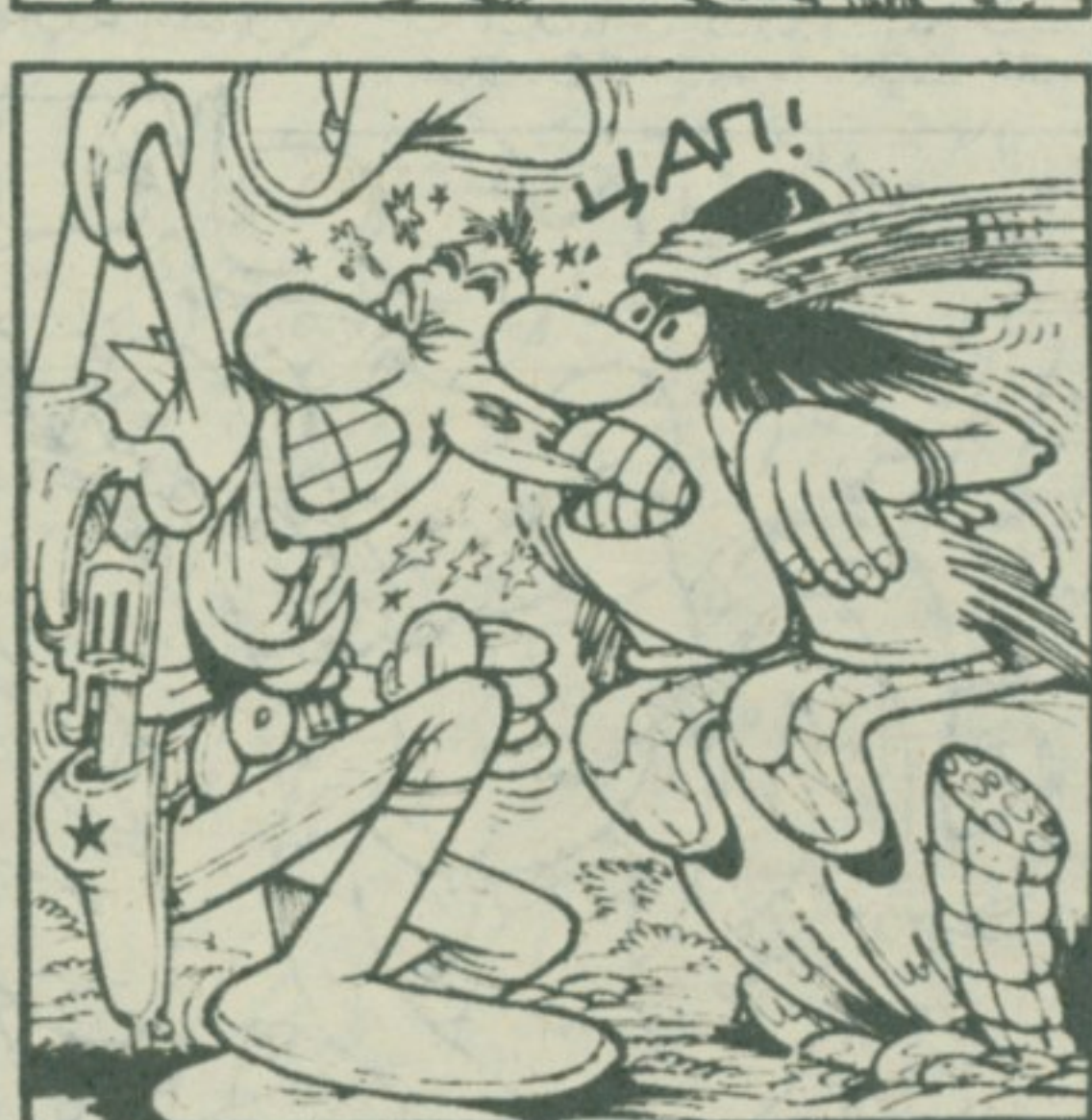

РЕКАО ЈЕ
ГНАК!
ШТА ТО ЗНАЧИ?

ГНАК ЗНАЧИ:
БЕЛЧЕ, ХОЋУ ДА
ТИ НЕШТО ШАП-
НЕМ НА УБО!
САСЛУШАЈТЕ
ГА, КОКО БИ!

ХАЈДЕ,
ГНАКНИ
МИ, АЛИ ИСТИ-
НУ, МИ БЕШ
ПРОГУТАТИ
ТЕ МОКА-
СИНЕ!

ЦАП!

ХМ...
УТРИ-
ЗАО
ВАС
ЈЕ ЗА
УБО!

СТО МУ
ПИШТОЛА!

ГНОК!
БЕЛЦИ
СУ ПРАВИ
ПЉА-
ВА-
ТОРИ!

ЈА САМ
ПОГРЕШИЛА!
ГНАК ЗНАЧИ: БЕЛ-
ЧЕ, ХОЋУ ДА ТЕ
ГРИЦНЕМ ЗА
УБО...

ТО ШТО
ЈЕ ИНДИ-
ЈАНАЦ
РЕКАО,
ПРАВА
ЈЕ
ГЛУПОСТ!
ВОЗ СЕ
ВРАТИО
У НОВУ
ЏОРџИ-
ЈУ,
А ЛО-
ПОВИ
СУ ИЗ
СВОЈИХ
РАЗЛО-
ГА
ДИГЛИ
ПРУГУ...

ХМ...
У
СВАКОМ
СЛУЧА-
ЈУ-ЧУД-
НО!

РАСВЕТАЛИМО
СТВАР! НАПРЕД,
КАСКАЛО!

А АКО
НЕ НА-
БЕМО
ВОЗ?

КРОЗ
ДВА
САТА
КО-
ЛИ-
ЦА
СУ СТИГ-
ЛИ
У НОВУ
ЏОР-
џИ-
ЈУ...

НЕ,
НИКАКАВ
ВОЗ
НИЈЕ
ДОШАО, А
ТО ЈЕ ГЛУ-
ПОСТ ДА
ЈЕ 123
НЕСТАО
ЗАЈЕДНО
СА ПРУ-
ГОМ!

СТО МУ
ТОПОВА!

ОНАЈ КОМАНЧО...
МОЖДА НИЈЕ
ЛА-
ГАО!

ХМ...
ГАДНА
ЗЕРКА...

НЕ
МОЖЕ
ВОЗ ТЕК
ТАКО ДА
НЕСТА-
НЕ! РАС-
ПИТАЊУ
СЕ
КОД
ВАШЕГ
ШЕРИ-
ФА ЗА
ТОГ
СТО-
ПОСТО
ЛУ-
ДОГ!

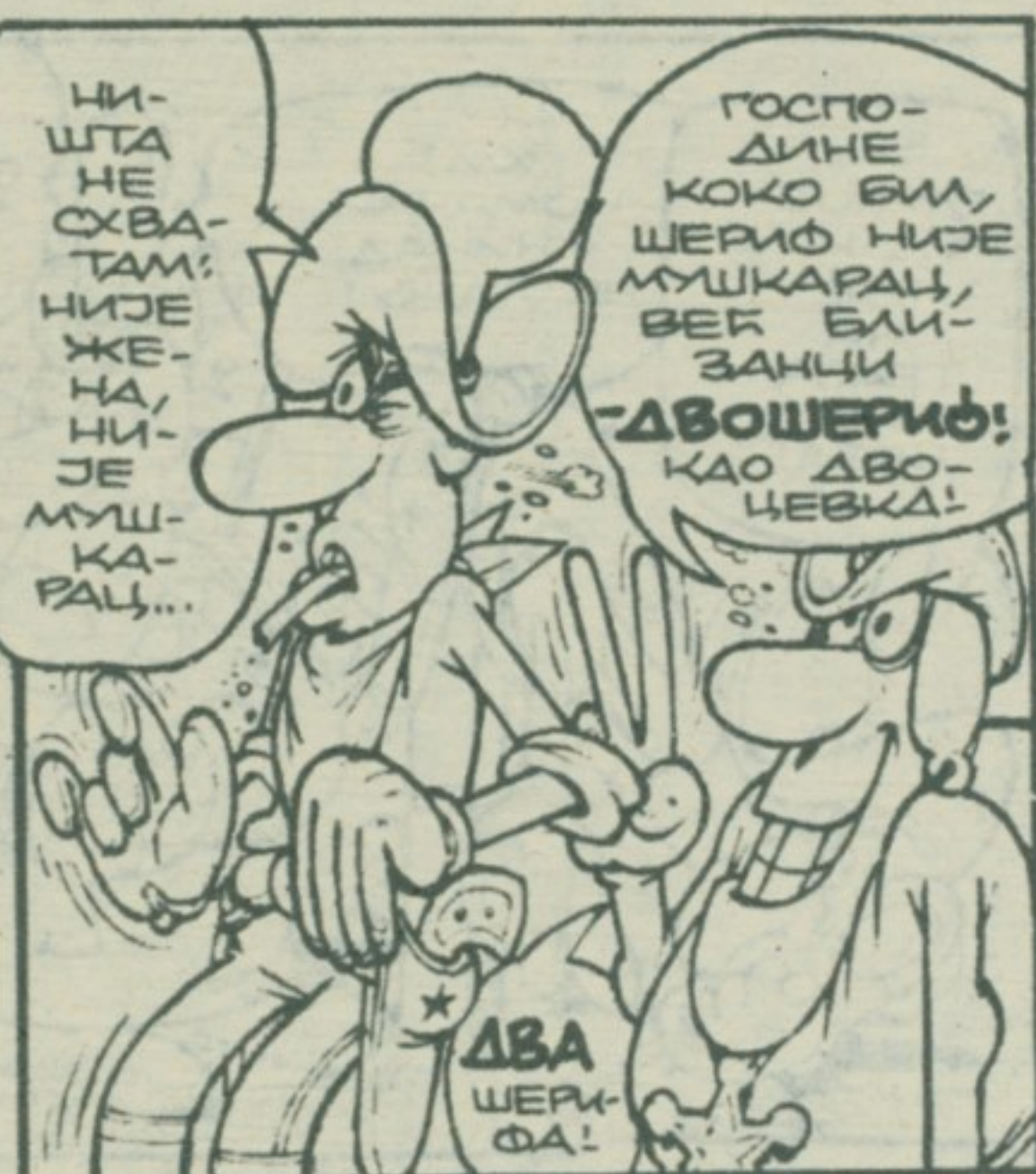

ЈЕ ЛИ И У ВАШЕМ ГРА-
ДУ ШЕРИФ ЖЕНА?

ЖЕНА?
МА НЕ!

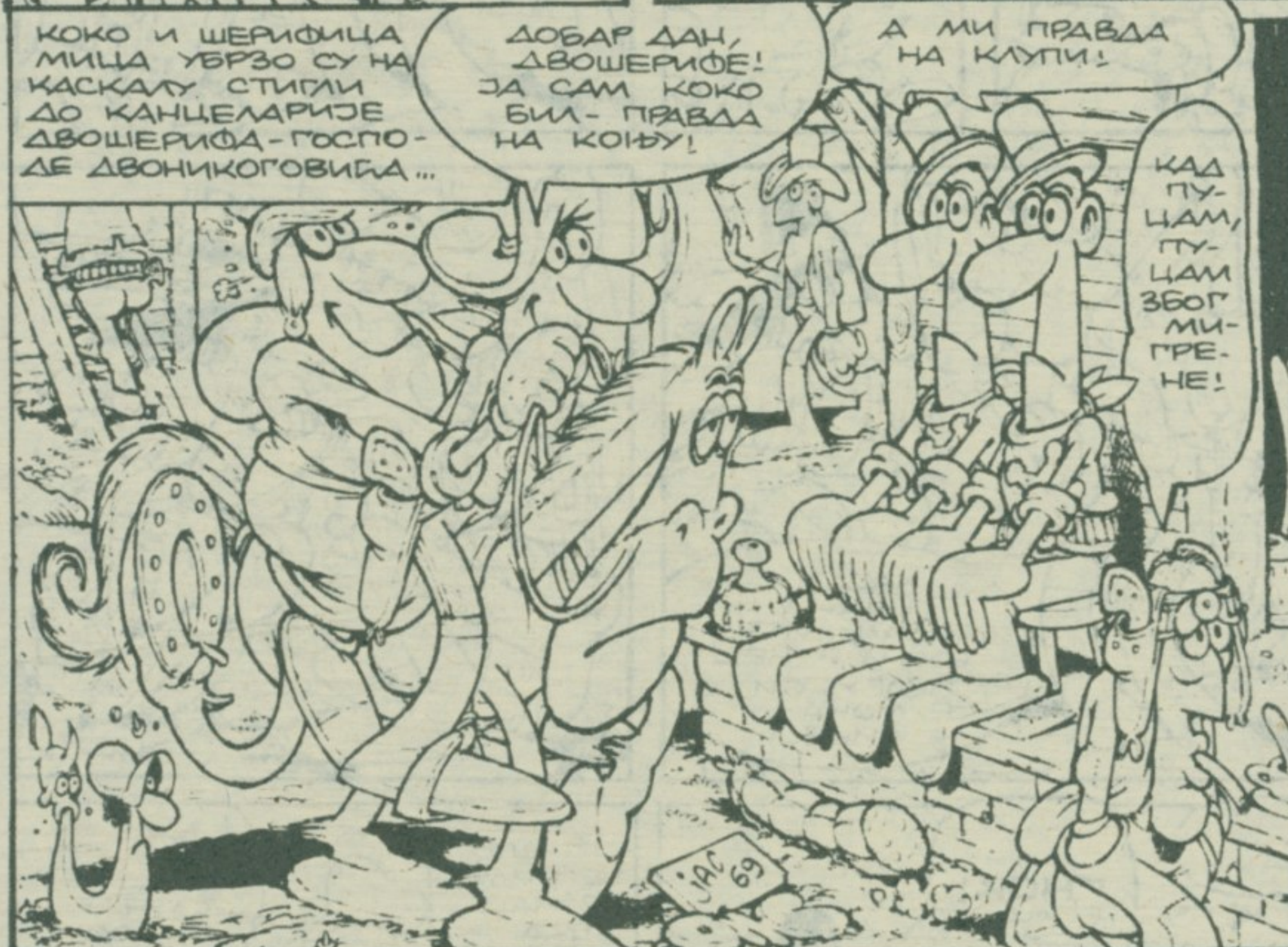
ЗНАЧИ
МУШКАРАЦ!

МА НЕ,
НИЈЕ
МУШКА-
РАЦ...

НИ-
ШТА
НЕ
ОХВА-
ТАМ!
НИЈЕ
ЖЕ-
НА,
НИ-
ЈЕ
МУШ-
КА-
РАЦ...

ГОСПО-
ДИНЕ
КОКО БИ,
ШЕРИФ НИЈЕ
МУШКАРАЦ,
ВЕК БИ-
ЗАНИ
ДВОШЕРИФ!
КАО ДВО-
ЦЕВКА!

КОКО И ШЕРИФИЦА
МИЦА УВРЗО СУ НА
КАСКАЛУ СТИГЛИ
ДО КАНЦЕЛАРИЈЕ
ДВОШЕРИФА-ГОСПО-
ДЕ ДВОНИКОГОВИЧА...

ДОБАР ДАН,
ДВОШЕРИФЕ!
ЈА САМ КОКО
БИЛ-ПРАВДА
НА КОЉУ!

А МИ ПРАВДА
НА КЛУПИ!

КАД
ПУ-
ЦАМ,
ПУ-
ЦАМ
ЗБОГ
МИ-
ГРЕ-
НЕ!

КОКО БИЛ!
КАКВА ЧАСТ! ЛО-
ВИТЕ ЛИ
КАКВОГ
НИТКОВА?

СПЕ-
ЦИЈАЛ-
НОР!
УКРАО
ЈЕ ВОЗ
И ШИ-
НЕ И
МИТЕ-
ЛИЦУ...

КАД ЈЕ
КОКО
ИСПРИЧАО
СВЕ
ДВО-
НИКО-
ГО-
ВИЧИ-
МА,
ОНИ СУ
МУ ПО-
КАЗА-
ЛИ
СЛИКУ
СТО-
ПОСТО
ЛУ-
ДОГ!

ОБИЧНО КРАДЕ НО-
ВАЦ... АЛИ ПОШТО
ЈЕ ЛУД, ПО-
НЕКАД
КРАДЕ
ЖАЛОСНЕ
ВРБЕ,
КРОКО-
ДИМЕ...

...ХИПО-
ТЕКУЗЕ,
ЈЕЛА И
ПРЕД-
ЈЕЛА...
НЕ ЧАДИ
МЕ ДА
ЈЕ
МАЗИНО
ВОЗ СА
МИТЕ-
ЛИЦОМ...
ЛУД
ЈЕ,
АЛИ
ЈАК...

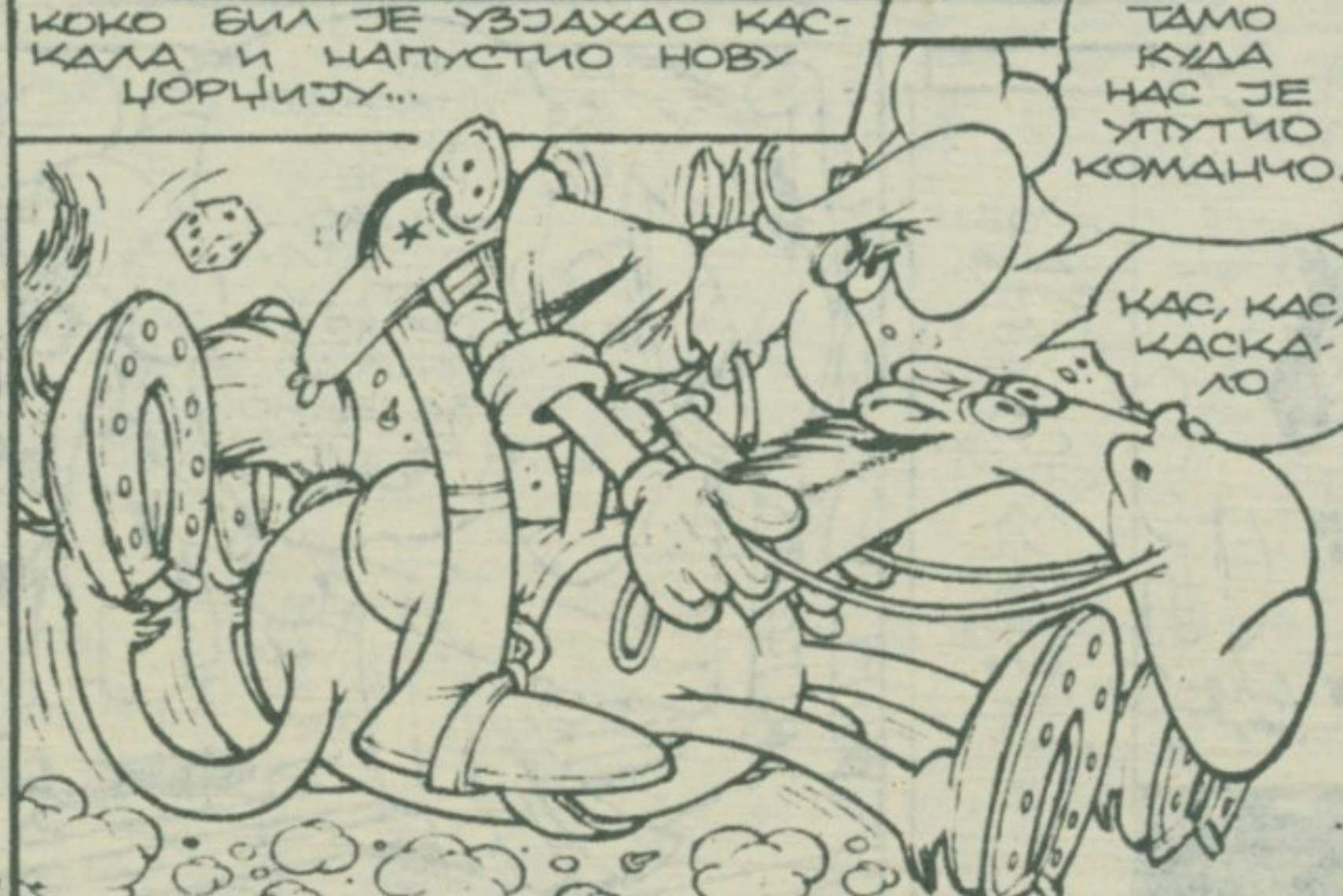
ОВОГ
ПУТА СЕ
НЕГЕ
ИЗВУЛИ!
НЕ КРАДУ
СЕ ВОЗО-
ВИ И
МИТЕ-
ЛИЦЕ!

А ШТА ЈЕ
СА МНОМ?
НЕ МОГУ
ПЕШКЕ
КУБИ! ПО-
ВЕДИТЕ И
МЕНЕ! ПА
ЈА САМ
ШЕРИФИЦА!

НЕ, ГОСПА
МИЦО ШЕРИ-
ФИЦО! БОЈЕ
БУ СТВАР ЗА-
ВРШИТИ БЕЗ
ОЖАЉА, А ВАС
ИОНАКО УВЕК
ПОВЕЗЕ НЕКА
БУДАЛА! ДО
ВИЂЕЊА!

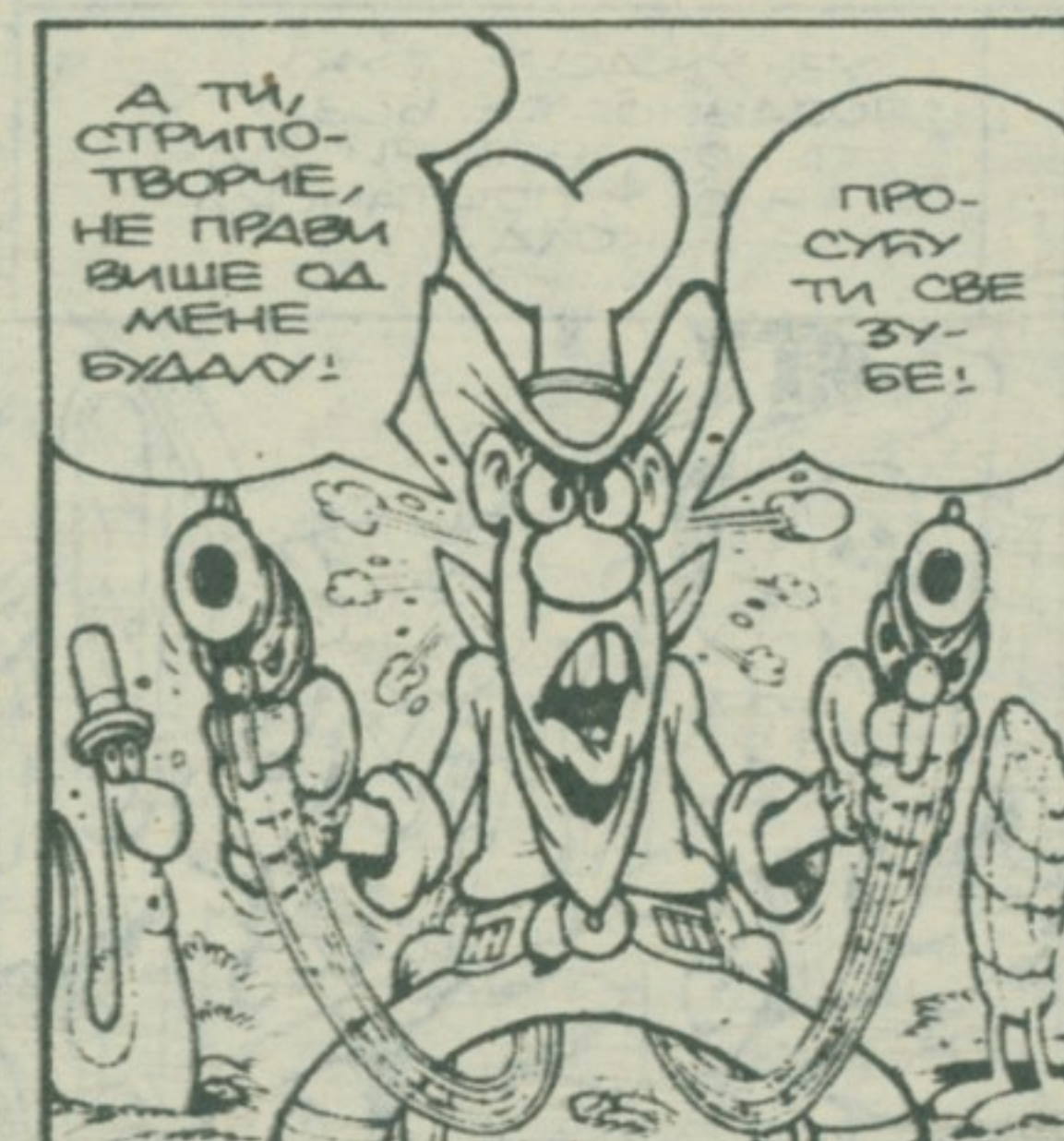
КОКО БИЛ ЈЕ УЗЈАХАО КАС-
КАЛА И НАПУСТИО НОВУ
ЏОРЦИЈУ...

ИДЕМО
ТАМО
КУДА
НАС ЈЕ
УПУТИО
КОМАНЧО...

КАС, КАС,
КАСКА-
ЛО

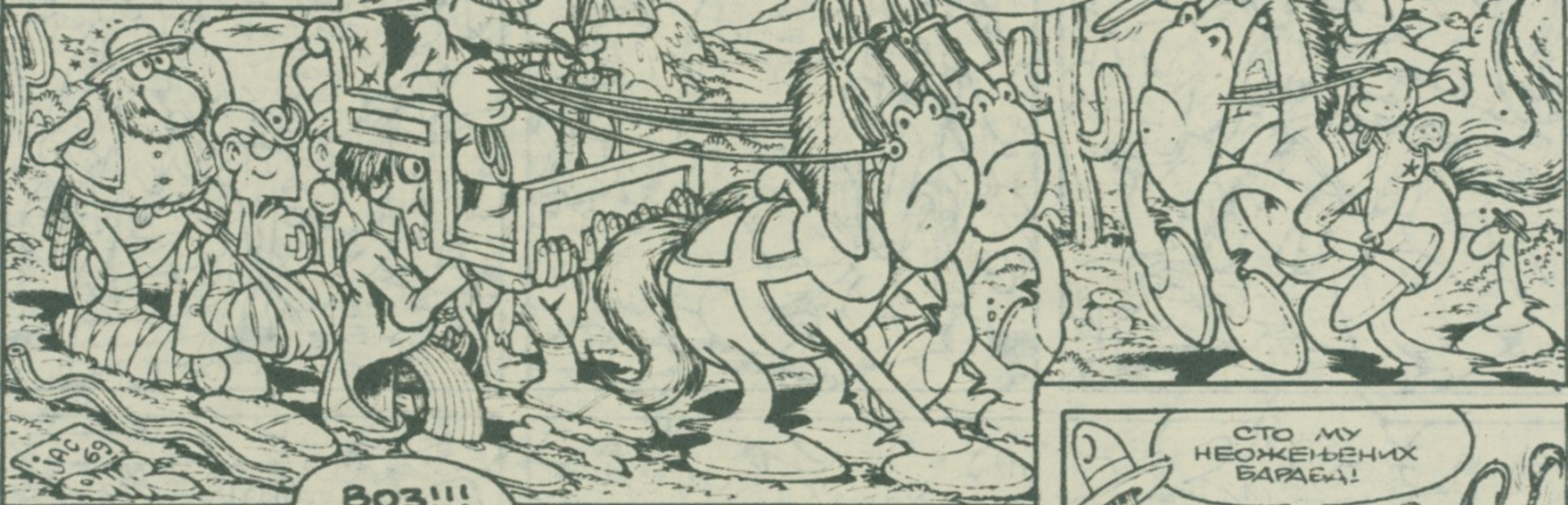
ПИТАМ СЕ
САМО КАКО
ЈЕ ВОЗ СИ-
ШАО СА ШИ-
НА И КРЕНУО
У БРДА!

ДВА ТЕРЕТНА КОЊА,
СЕДИШТЕ ЗА КОМ-
ПАНИЈА И НЕКОЛИКО
КВАКАВИХ ПУТНИКА
— ТО ЈЕ СВЕ ШТО
ЈЕ ОСТАЛО ОД
ПОШТАНСКИХ КОЛА...

ХМ,
ОНА КОЊСКА
ФАЦА
МИ СЕ
НЕ СВИЂА
МНОГО...

ЈА САМ
КОКО БИМ!
А КО СТЕ
ВИЗ ШТА
СЕ ДЕСИ-
ЛО?

ВОЗ!!!
ИСПРИЧАЈТЕ
МИ СВЕ!

НЕКИ
ВОЗ
СРЕДИО
ПОШ-
ТАНСКА
КОЛА!
ЕТО
ШТА!

САТ ПРЕ НЕГО ШТО БЕ
ПОШТАНСКА КОЛА С ВРЕГА-
МА НОВЦА СТИБИ У БИБИГРАД.

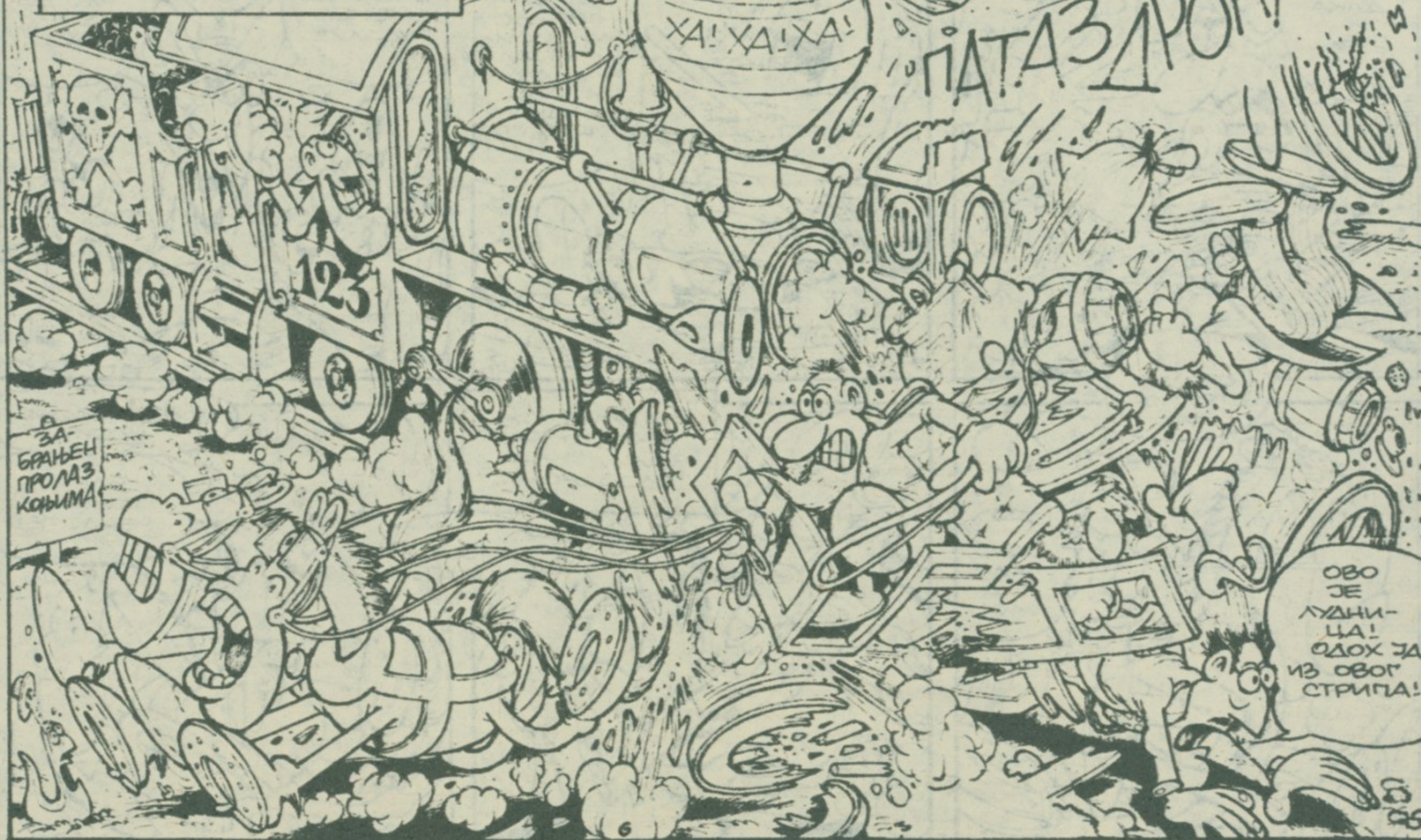

СТО МУ
НЕОЖЕЋЕНИХ
БАРАБА!

БИБИОУ!
БИБИОУ!

УЗ УЖАСНУ БУКУ
ПОЗАВИО СЕ ВОЗ, И У
ПУНОЈ БРЗИНИ УДА-
РИО У ПОШТАНСКА
КОЛА...

ПАТАЗДРОНГСТ!

ЗА-
БРАЊЕН
ПРОЛАЗ
КОЊИМА

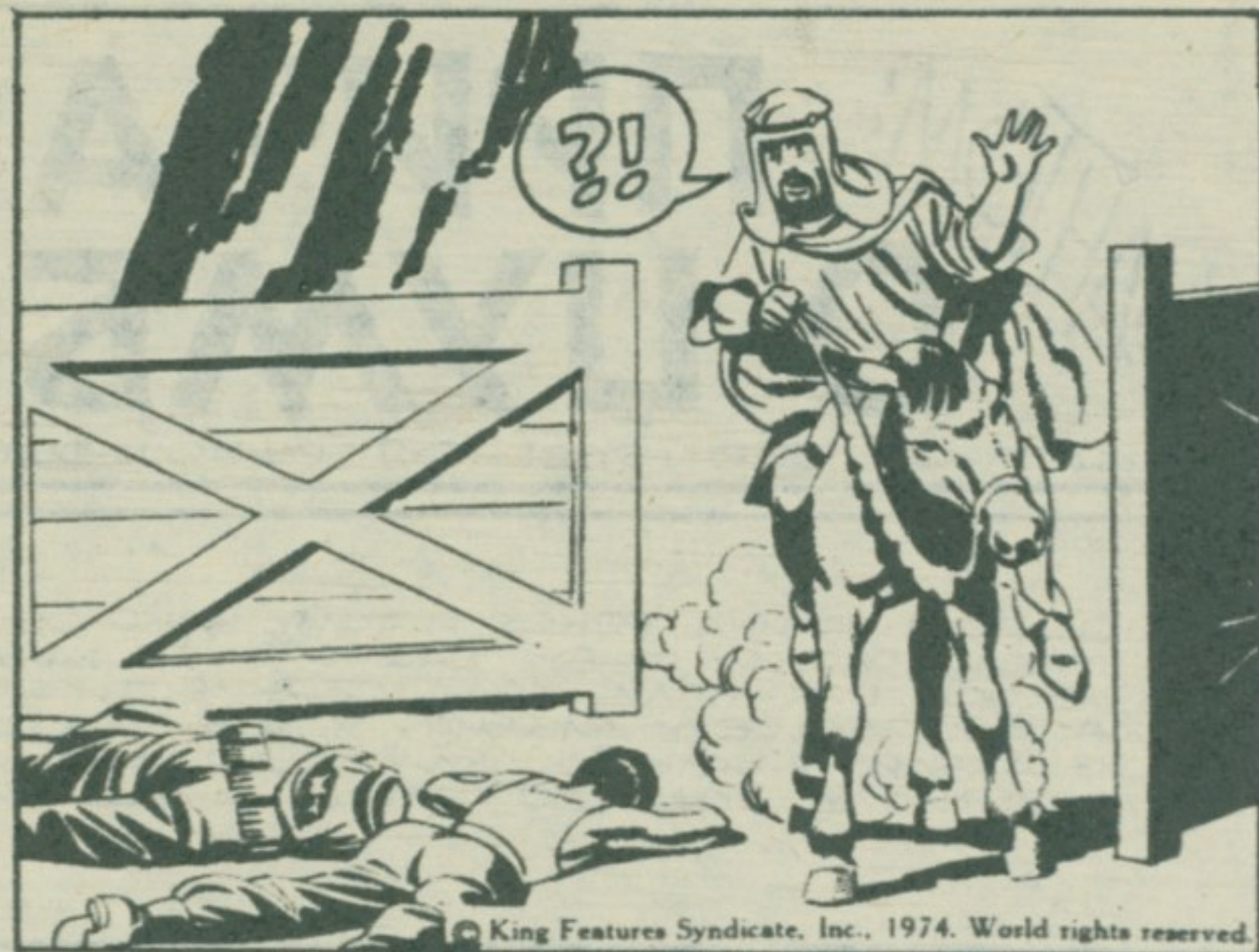
ОВО
ЈЕ
ЛУДИ-
ЦА!
ОДОХ ЈА
ИЗ ОВОГ
СТРИПА!

ФАНТОМ: ПРИЧА О ЦУМБИ

ЦРТА: СЈУ БЕРИ (SY BERRY) ПИШЕ: ЛИ ФОЛК (LEE FALK)

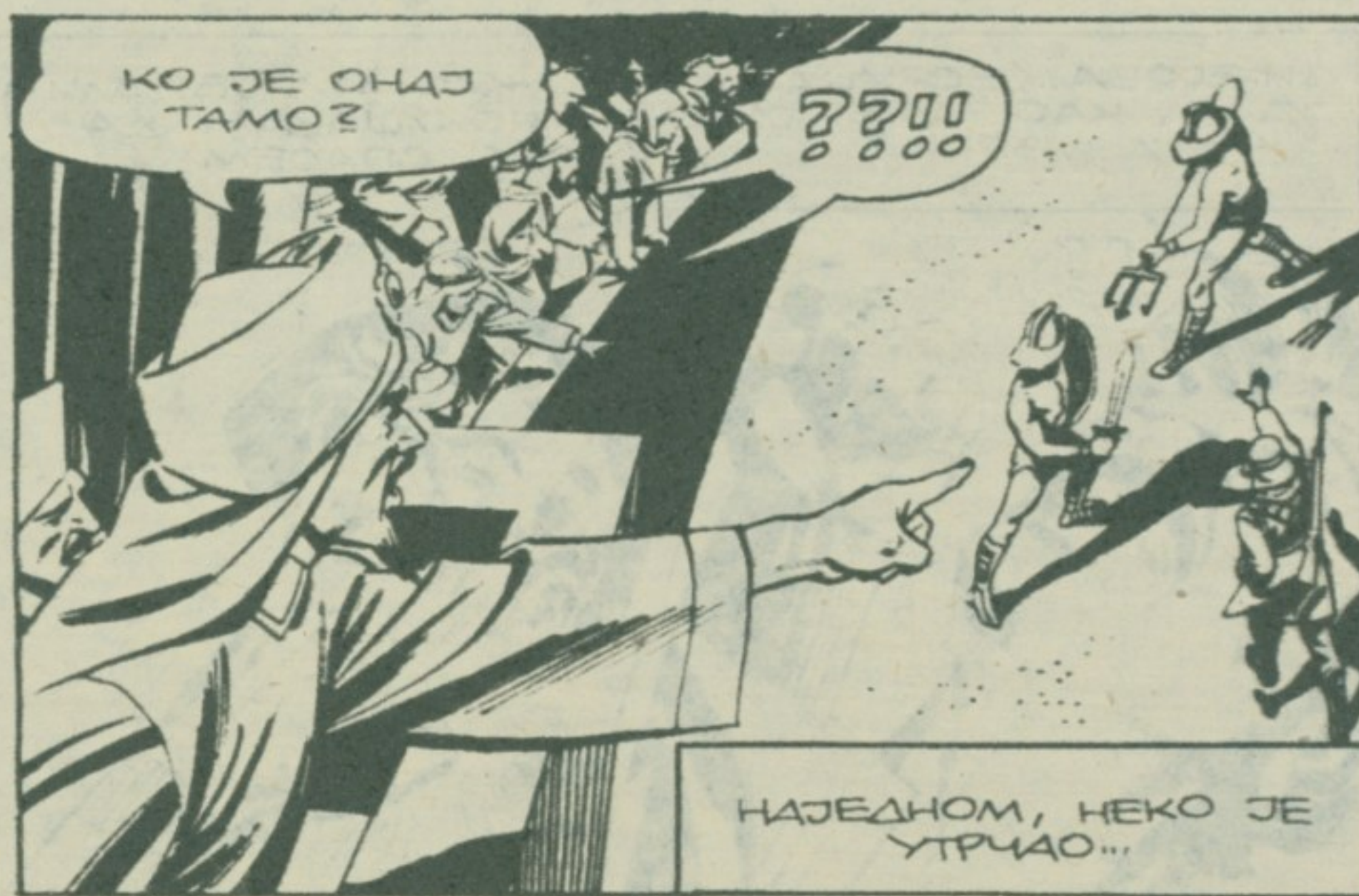
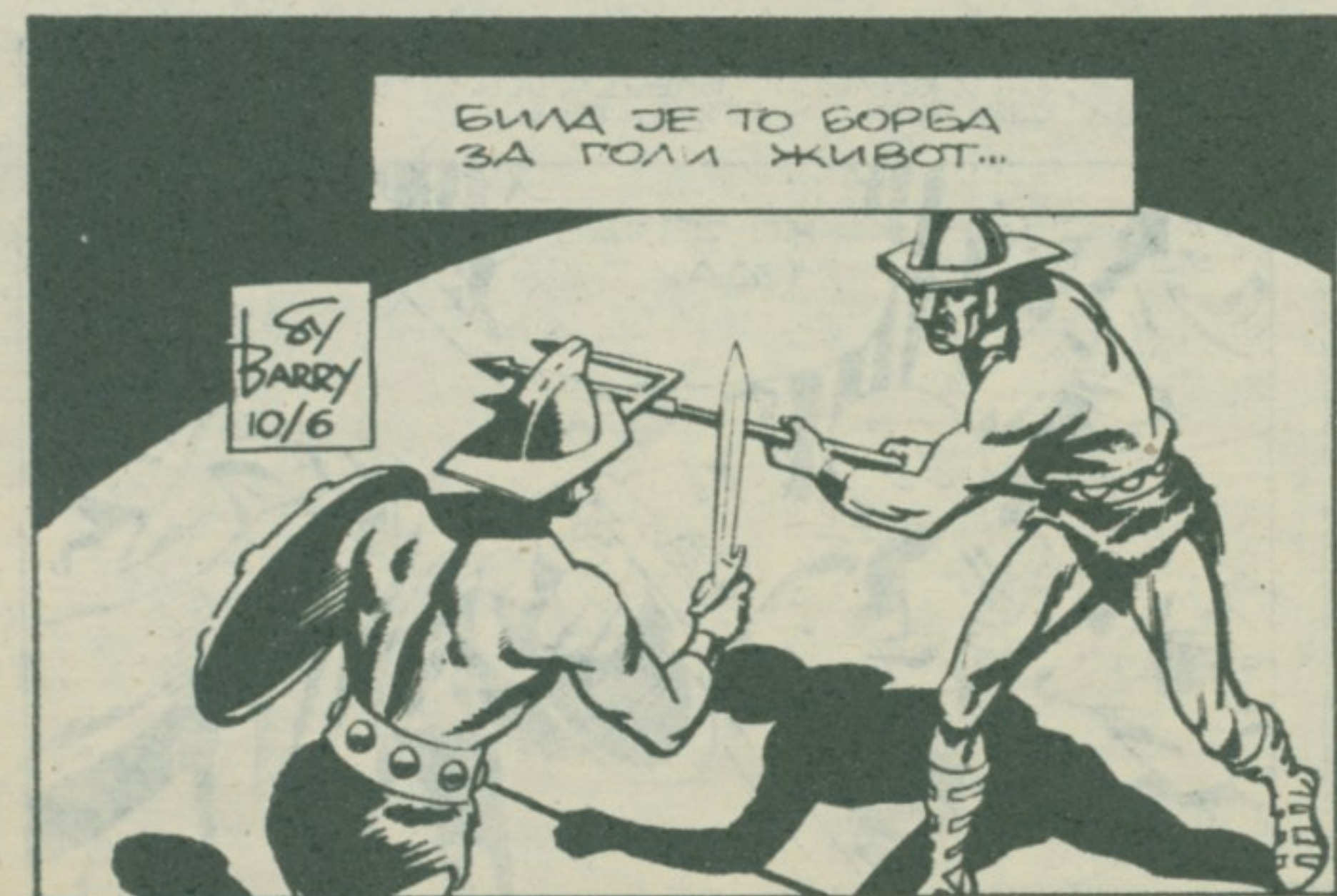
ФАНТОМ ПРИЧА РЕКСУ И ТОМУ КАКО ЈЕ ПРИПИ-ТОМИО СЛОНА ЦУМБУ... НАШАО ГА ЈЕ РАЊЕНОГ ДОК ЈЕ ЈОШ БИО МАЛИ. КАДА СЕ ЖИВОТИЊА ОПОРАВИ-ЛА, ВРАТИЛА СЕ У ДИВЉИНУ. У ТО ВРЕМЕ РАЗБОЈНИЦИ ИЗ АКБАРА ПЛАЧКАЈУ СЕЛА У ЦУНГЛИ. ФАНТОМ ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ОДЕ ДО ПРИНЦА АКБАРАНА...

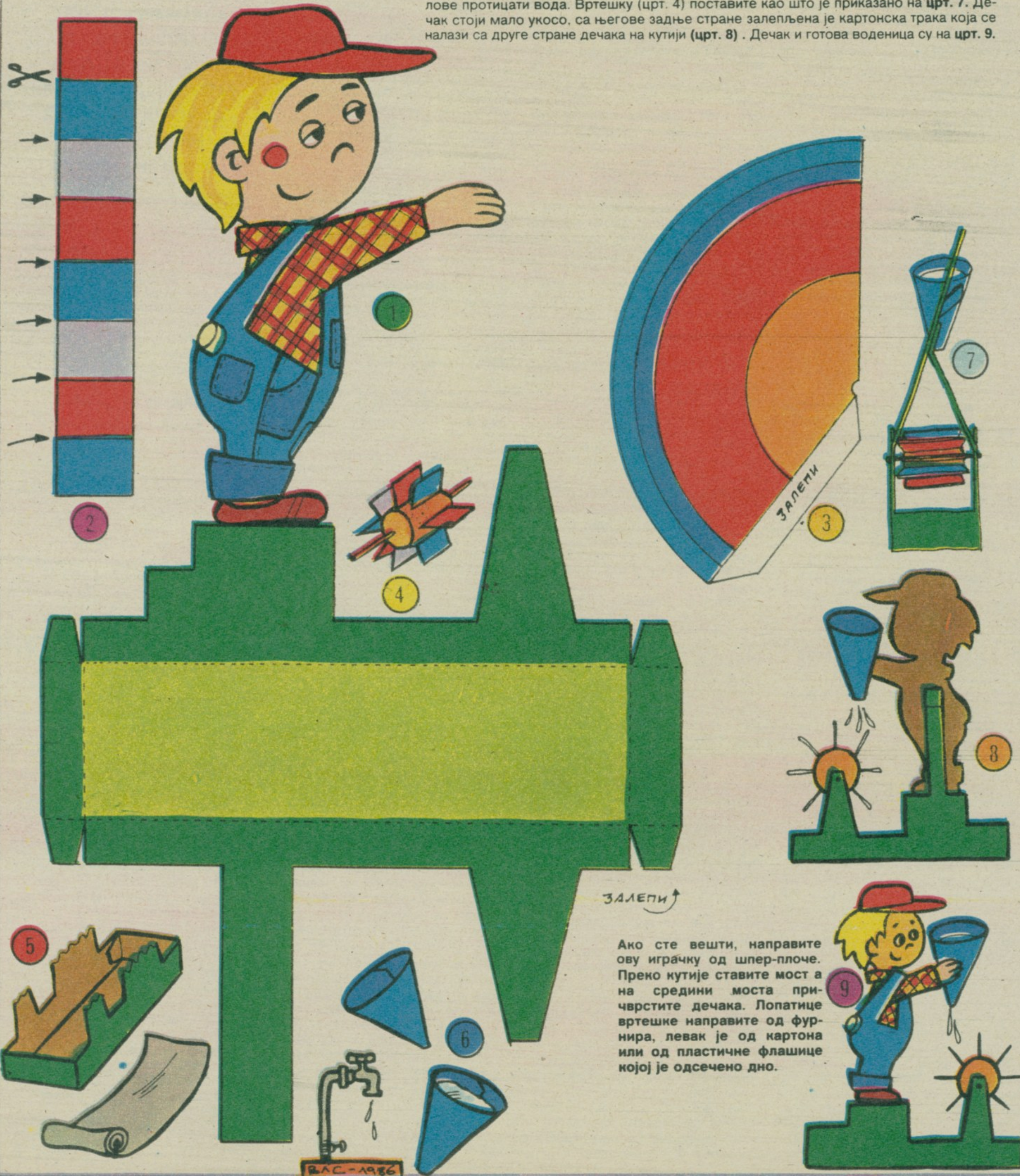

ВОДЕНИЦА

На црт. 1, 2 и 3. су делови воденице. Прекопирајте их на картон или дебљи хамер и исеците. Дечака на црт. 1 обојите са предње стране. На црт. 2 су лопатице за вртешку воденице које се удену у запушач као на црт. 4. Кроз средину запушача провуче се жица, или чачкалица, па се ваљкасти део засече ножем на осам места и у њих стави осам лопатица приказаних на црт. 2. На црт. 3 је левак који ћете залепити на означеном месту дечаку иза руке. Дно кутије на којој стоји дечак залепите као што је означено. Кутијицу и левак обложите фолијом (црт. 5 и 6) јер ће кроз ове делове протицати вода. Вртешку (црт. 4) поставите као што је приказано на црт. 7. Дечак стоји мало укосо, са његове задње стране залепљена је картонска трака која се налази са друге стране дечака на кутији (црт. 8). Дечак и готова воденица су на црт. 9.

Ако сте вешти, направите ову играчку од шпер-плоче. Преко кутије ставите мост а на средини моста причврстите дечака. Лопатице вртешке направите од фурнира, левак је од картона или од пластичне флашице којој је одсечено дно.

ЧЕТВОРИЦА ИЗ АУШВИЦА

БЕКСТВО ИЗ РЕДА ЗА

Тог предвечерја рапорт у немачком логору Освјенцим текао је уобичајено све док није дошао ред на Блокфирера XV блока. Блокфирери су такође били логораши, али им је звање омогућавало колико-толико сношљив живот.

Прозивка се одвијала напољу и по утврђеном реду: логораши би се постројили по блоковима зграда у којима су спавали, затим се чула команда: „Мирно! Капа доле!“, а онда су блокфирери прилазили средини плаца и подносили извештај дежурном немачком официру.

Освјенцим, изговаран и као Освјенчим, по Немцима Аушвиц, био је један од најстрашнијих Хитлерових логора. Налазио се у Пољској недалеко од градића Освјенцима а западно од Кракова. Могао је да прими око 250 хиљада логораша, али како су његови заточеници стално слани у смрт а довођени нови, рачуна се да је ту од 1939. до јануара 1945. године, што побијено што изморено глађу, око 4 милиона људи!

Логор је толико добро чуван да је било готово немогуће побегнути. Зато није тешко замислити израз лица дежурног СС подофицира хауптшарфирера Палича када је блокфирер XV блока рапортирао да је четири логораша мање на броју.

— Како нестали! — једва је процедио.

Дата је узбуна. Прво се огласила сирена, потом су разаслане потернице... телепринтером, радио-везом, телеграмом.

Био је 20. јун 1942.

Ко је успео — није далеко доспео

Готово цело војно обезбеђење логора било је на ногама.

Брзо се утврдило да су бегунци Пољаци Пјеховски, Јастер, Лемпарт и Бендера који су радили у магацину логорског гарнизона СС.

Магацин се налазио у двоспратници удаљеној стотинак метара од главног улаза. Ту су биле смештене намирнице, оружје, униформе и уопште све што је требало немачким официрима и војницима. Опслуживало га је 35 есесоваца под командом капетана Кројцмана. Сви су спавали у реквирираним кућама у оближњем селу Рајско. На посао су долазили у седам изјутра, у подне се враћали на ручак и краткотрајан одмор, затим опет у магацин где су остајали до шест увече.

Есесовцима је помагало око педесетак логораша. Радили су по дванаест часова дневно на утовару и истовару, али је и поред тога била права срећа наћи се у тој групи јер се увек кришом могла узети конзерва или шећер из подераног џака, што је за остале логораше био сан. Групу је предводио Чех Курт Пахала, пореклом

Немац, човек добре душе.

Јузеф Лампарт и Евгеније Бендера су помагали у радионици за одржавање камиона који су превозили терет, док су Кажимјеж Пјеховски и Станислав Јастер искључиво радили на утовару и истовару.

Тешко је рећи ко се коме први поверио, тек четворица Пољака су одлучила да беже из логора. Ни коме то није пошло за руком. Ко је и успео није далеко доспео. Пољаци су закључили да је боље погинути од метка у бекству, него умрети у гасној комори. Било је питање колико ће још остати у групи. Довољно је да неко посустане, или се разболи, или се једноставно не допадне Кројцману. Повратак међу „редовне“ логораше значио би стати у ред за смрт.

Размотрено је неколико планова за бекство, али је сваком нешто недостајало.

Отисак у сапуну

Прошло је неколико месеци. Једног јутра капетан Кројцман је упао у радионицу и позвао Бендеру:

— Ти, узми алат и пођи са мном! Сломим сам кључ у брави канцеларијских врата!

Бендера је ударцем рамена провалио врата, скинуо браву и однео у радионицу. Радио је брзо да не би изазвао Кројцманову сумњу. Расклопио је браву, направио нови кључ и браву поново угратио. Капетан је био задовољан и потапшао вредног Пољака по рамену. Није ни слутео да су све дилеме Пјеховског, Јастера, Лемпарта и Бендера око бекства управо тада разрешене. Јер, Бендера је у сапуну начинио отисак и касније направио још један кључ.

Чим се указала прилика Бендера се помоћу копије кључа увукао у Кројцманову канцеларију и у фиоци његовог радног стола нашао кључеве свих просторија магацина и радионице. Опет се послужио сапуном и кад је начинио отиске шмугнуо напоље. Ускоро су четворица Пољака имала на располагању 16 кључева од исто толико просторија. Највреднији је био кључ гараже у којој се налазило пет путничких аутомобила и два мотоцикла. Међу путничким аутомобилима пажњу су привлачила кола команданта логора Хеса. Био је то луксузни „форд амстердам“ јаке каросерије и оклопљен спреда.

У паузи за ручак, Пољаци су искористили одсуство есесоваца и увукли се у гаражу.

— Мајко моја! — узвикнуо је Пјеховски када је угледао Хесов аутомобил. — Овоме може да науди само топ!

Одлука је пала: бежи се 13. јуна колима команданта логора!

Догодило се непредвиђено: у договорено време рано изјутра

возач је припремио аутомобил — Хес је путовао у Берлин.

Бекство је одложено за следећу суботу.

Важан је беспрекоран изглед

Пољаци су брижно проводили следеће дане. Тако су дочекали суботу, 20. јун. Од Хесових кола су одустали, била су упадљива. Сваки детаљ бекства био је пажљиво разрађен и по стотину пута поновљен.

Ламперту и Бендери је пошло за руком да провере да ли је резервоар другог луксузног аутомобила, „Штајер“ пун и акумулатор исправан.

У подне су есесовци напустили магацин и отишли на ручак. После обеда четворица Пољака су се изгубила. Док су остали логораши чистили простор између блокова, бегунци су лежали потрбушке на крову блока XV. Тако притајени провели су око пола часа. Затим су се неопажено спустили и брзо кренули према логорској кухињи. Поред ње су увек стајала кола с ђубретом која су одвожена изван логора. Пјеховски је прихватио руду, а остала тројица су свом снагом гурали кола. Зауставили су се пред стражаром. Пјеховски је спустио руду на земљу и одлучно рапортирао:

— Затвореник број 918 и тројица затвореника из команде кухиња пријављују повратно напуштање логора!

Стражар је записао бројеве логораша и подигао руку у знак одобрења да могу да прођу.

Чим су стигли до штале Пољаци су одгурнули кола и као без душе појурили према магацину.

Док су тројица осматрала, Ламперт је раније припремљеним одвртачем скинуо шрафове са прозора подрума кроз који је убациван угаљ. Брзо су се увукли унутра и вратили прозоре на место.

Врата из подрума водила су у котларницу. Ту су нашли две полуге. Грабили су уз степенице на други спрат. У металним ормарима висиле су униформе, а у сандуцима лежало оружје. Металне полуге су учиниле своје и врата од ормана су попустила. Исто се догодило с поклопцима сандука у којима се налазило оружје.

Грозничаво су облачили униформе есесовских официра: Нервозу је појачавало то што се тешко налазила одговарајућа величина. Ако је одговарала блуза, нису панталоне и обрнуто. Најтеже је ишло с чизмама. А успех акције зависио је од беспрекорног изгледа. Немачки официр није немаран и та ситница одмах би их одала.

Нервоза је расла, а време истичало. Облачење је завршено баш кад је Пјеховски кроз прозор при-

И ПОРЕД ЧУВАРА, СТРАЖАРСКИХ КУЛА, ЕЛЕКТРИЧНИХ ВОДОВА И ЛУТАЈУЋИХ ПАТРОЛА, ЗАТОЧЕНИЦИ СУ УСПЕЛИ ДА УСРЕД БЕЛА ДАНА МИРНО ИЗАЂУ ИЗ ЗЛОГЛАСНОГ ЛОГОРА

метео повратак есесоваца с ручка; аутомобил којим су се враћали из села подизао је прашину.

Пољаци су се нашли у шкрипцу. Изгледало је да је све пропало јер ће есесовци пре стићи пред магацин него што се бегунци могу докопати аутомобила у гаражи. На срећу четворица Пољака, есесовци су продужили у кантину.

У Русију ћу ја тебе!

Бегунци нису могли да верују да их је срећа послужила у тако од судном тренутку. Затегли су униформе, прихватили оружје и полако сишли у хол. Бендера је сачекао да стражар одшета до другог угла и у неколико скокова стигао до гараже. Отворио је врата, сео у аутомобил, упалио мотор спојивши две жице и дотерао кола пред улаз у зграду магацина.

Преостала тројица Пољака излетела су кроз врата и ушла у кола пре него је стражар, који се тог часа окренуо, успео да им види лица. Униформе високих официра и блистави аутомобили били су довољан разлог да се са страхопоштовањем укипи. Кола су прошла поред њега и наставила према главној логорској капији и тамо се поновила иста сцена: стражар је салутирао и врата су отворена.

Бегунцима је срце тукло од радости. Бендера је дао гас.

Окренули су према градићу Освјенциму. Зауставила их је спуштена рампа на железничкој прузи. Стражар је био упоран: не сме никога да пусти док воз не прође. Предомислио се када је Пјеховски уперии цев аутомата у његове груди. Подигао је десну руку у знак поздрава и узвикнуо:

— Хајл Хитлер!

— У Русију ћу ја тебе! — дрекнуо је Пјеховски.

Прошли су кроз Освјенцим не успоравајући и наставили на југ. За пола часа превалили су око шездесет километара и зашли у Зембжице где се налазила граница између тадашњег Генералног гувернера и Рајха. Чим су ушли у густе шуме, преврнули су кола и наставили пешице.

Били су слободни.

М. Тодоровић

CMPT

Илустровао Брана Јовановић

НАЈЛЕПШЕ

ЛЕГЕНДЕ

ОВАН ЈЕ ОДЛЕТЕО

**ИНОНА, ОКРУТНА
ФРИКСОВА И ХЕЛИНА
МАЋЕХА, ПОТКУПИЛА
ЈЕ ГЛАСНИКА ДА ИЗ
ПРОРОЧИШТА У
ДЕЛФИМА ДОНЕСЕ
ЛАЖНУ ВЕСТ ДА БИ
СЕ ОТАРАСИЛА
ПАСТОРАКА**

Атамант, владар Беотије у Грчкој, био је ожећен Нефелом, богињом облака, која је родила сина Фрикса и ћерку Хелу. Њихов брак није био ни срећан ни трајан и, када је Атамант на свој двор довео другу жену Инону, Нефела га је напустила. Да

би му се осветила за неверство, ускратила је кишу и невиђена суша завладала је Беотијом.

Како су неродица и глад дуго потрајале, Атамант је послао гласника у Делфе да пита пророчиште шта је узрок оволиких недаћа.

Инона, која је са Атамантом добила синове Лearcha и Меликерта, мрзела је своје пасторке Хелу и Фрикса и била им зла маћеха. Да би их се отарасила, подмитила је гласника да обмане краља Атаманта.

По њеном налогу гласник је краљу саопштио да му из Делфа поручују да ће беотска земља поново рађати само ако Атамантова деца Фрикс и Хела буду принета Зевсу на жртву.

Ова вест дубоко је потресла Атаманта али, како је због глади незадовољство народа све више расло, он је, под изговором

да жели да жртвује овна, наложио Фриксу и Хели да принесу жртвенику најлепшег браву из краљевског стада. Деца су послушала оца и, не слутећи шта им се спрема, одабрала за жртву врховном богу Зевсу дивног овна.

Дарданели – Хелино море

Када су га повели према двору, догодило се чудо – ован им се обратио људским гласом:

– Вас, а не мене заклаће отац Зевсу на жртву. Ја сам Хефестов крилати златоруни ован и шаље ме ваша мајка Нефела да вас спасем. Брзо седајте на моја леђа да бежимо!

Деца су поверовала и, уместо да приђу жртвенику, села су на овна који се виноу небу под облаке, пут далеке Колхиде, земље на источним обалама Црнога

мора. Док су прелетали Пропонтиду, Хели се завртелo у глави, изгубила је свест и пала је у воду.

Море у којем се удавила зове се од тог времена Хелино море или Хелеспонт (старији назив за Дарданеле, мореуз који између Галипољског полуострва и Мале Азије спаја Мраморно и Егејско море).

Фрикс је срећно стигао у Колхиду где га је краљ Ејет очински примио и дао му, касније, своју старију ћерку Халкиопу за жену. Фрикс је крилатог овна одмах жртвовао Зевсу, а златно руно неописиве лепоте поклатио краљу Колхиде Ејету. Овај га је окачио о један храст у гају посвећеном богу рата Аресу. За чувара је поставио огромног змаја рођеног из крви неког чудовишта.

У целом тада познатом свету није било јунака који

није пожелео драгоцену златно крзно као доказ своје храбрости, али се ниједан није усуђивао на немогућ подухват. То ће поћи за руком тек грчком јунаку Јасону у чувеном походу Аргонаута.

Страшна Херина освета

На двор беотског краља Атаманта, Фриксовог и Хелиног оца, сручиле су се у међувремену ужасне несреће.

Колико је Инона била окрутна маћеха Фриксу и Хели, толико је била нежна помајка малом богу Дионису, сину, Зевса и Семеле, који јој је поверен да би га заштитила од Зевсове љубоморе жене Хере. Инона и Атамант одгајили су Диониса и навукли на себе Херин гнев. Свемоћна Хера сишла је у Подземље и наредила еринија-

О НА НЕБО

ма, страшним богињама које кажњавају прекршаје неписаних закона, да освете проливену рођачку крв, увреде нанете родитељима и повреду гостопримства. Да казне оне који су се успротивили њеној светој вољи.

Еринија Тисифона одмах је зграбила буктињу натопљену крвљу и дојурила пред Атамантов двор. Истог часа затресла се цела палата и Сунце је нестало с хоризонта.

Инона и Атамант покушали су да побегну али их је сиктање змија, које су палацале на Тисифониној глави и раменима, зауставило и они су се од ужаса скаменили. Две змије, које је Тисифона истргла из своје косе и бацила на њих, нису им озледили тело већ су им страшним уједима затровале очи.

Помућеног ума Атамант је у Инони, која је држала

њихову децу у наручју, видео лавицу с младунцима и следио је траг своје жене као траг опасне звери. Чим ју је стигао, с груди јој је отргао сина Леарха, који му је смећећи се пружао руке, и силовито га ударио о камени зид. Инона је јаукнула, дојурила у помама с Меликертом у рукама до високе хриди и без страха се бацила у море.

У сазвежђу Овна

Кад му се разбистрио ум и када је схватио шта је починио, Атамант је напустио Беотију. Пророчиште му је саветовало да се настани на месту где ће га угостити дивље звери. После дужег лутања наишао је на вукове који су растрзали плен. Чим се приближио, животиње су се разбежале препустивши му своју гозбу.

Атамант је на том месту

основао Хал а целу област назвао Атамантија. Ту се оженио по четврти пут и жена Темиста му је родила четири сина.

Према тесалској легенди, народ је хтео да Атаманта принесе на жртву Зевсу, али је то спречио његов унук, Фирксов син Китисор. Тиме је на себе и своје потомке навукао Зевсов бес: ако би најстарији члан из породице Атамантида ушао у градску кућу, народ га није пуштао да изиђе пре него што би пристао да буде жртвован.

Атамант је главна личност Софоклових трагедија „Атамант“ и „Атамант оженчани“ и Еурипидових „Фрикс“ и „Инона“.

А ован жртвован Зевсу, чије је златно руно у походу Аргонаута отето из Колхиде, смештен је на небо у сазвежђе Овна.

Б. Дожић

Илустровао: Рајко Ковачевић

10 x 10

ИЛИ ПРОНАЂИТЕ ГРЕШКУ

АЛИГАТОРИ ПОДСТИЧУ НА ПОБУНУ

У свакој реченици по једна реч је замењена другом, сличном.

1. Радници ове фабрике морали би бити врло задовољни приходима, јер углавном зарађују више од просјака.

2. Наши читаоци знају доктора Бекића као једног од најдосаднијих бораца за хигијену у граду.

3. О овом предлогу већ сам разговарао с необријаним политичарима из ваше и других земаља.

4. Публика посебно воли његове кратке дугачке композиције.

5. У старом делу Сарајева свуда су јасно видљиви утицаји исламске архитектуре.

6. Ускоро ћемо почети и производњу алкохолних пића, будући да располажемо потребним купатилем.

7. Он је цело имање завештао својој пастрмки и зато му није свеједно за кога ће се она удати.

8. Из иностранства долазе алигатори који подстичу на побуну против владе.

9. Као наставник књижевности, умео је и на ученике да пренесе своју љубав према пензији.

10. Американци и даље путују по Европи, ма колико да су престрашени због делатности туристичких организација.

РЕШЕЊА:

1. просека, 2. најдосаднији, 3. необријаним, 4. глуп, 5. испависке, 6. крв, 7. пастрмка, 8. алкохол, 9. производња, 10. туристичких.

Илустровао: Димитрије Костић

ХИТ

ХИТ

ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ

ЦУДАС ПРИСТ

JUDAS PRIEST

ПОВРАТАК У ПРВУ ЛИГУ

Боб Халфорд је последњи пут
провозао свој заштитни знак, велики
„Харли-Дејвидсон“, британским
позорницама у време када се о окупљању
„Дип Парпл“ само маштало и кад
хеви-метал групе које се данас налазе у
врху углавном нису свирале нигде осим у
својим гаражама. „Цудас Прист“, после
две године мировања, вратили су се
новим албумом – „Турбо“. Једно место у
врху било је празно

Где су тако дуго, питали су се сви љубитељи „тешког звука“ широм света?

Глен Типтон, „половина“ дуета гитара у групи каже: – Били смо у покрету готово осам година, тако рећи без дана паузе, и дошли на границу исцрпљености. Када смо '84. године завршили турнеју, схватили смо да овако више не иде и да је крајње време да се одморимо. Осим тога, до данас смо објавили девет студијских албума и желели да тај „јубиларни“, десети, буде нешто посебно. Мислили смо прво да објавимо дупли албум. Продавао би се по цени једноструког како бисмо се одужили свима који су остали уз нас ове две године. На жалост, због цене пластике и штампања омота, то није било могуће.

Тако смо, ипак, објавили обичан албум који је, бар ми се сада тако чини, врло модеран и енергичан. У свему томе, срећна околност била је што смо могли да снимамо онолико колико смо сматрали да је потребно. Нико нас није пожуривао ни терао напоље. Завршили смо тек када смо били сасвим задовољни.

Што се музике тиче, промена очигледно нема, бар не радикалних. А имам?

– Ни ту се нисмо променили – каже Типтон – остали смо верни кожи и нитнама. Али то не значи да смо заговорници само онога што смо одавно прихватили или измислили. Увек смо се трудили да помажемо и храбримо младе групе, али не кријемо да пажљиво пратимо њихов рад и зато да бисмо и сами научили нешто ново. Лично мислим да је врло глупо затварати очи или бити љубоморан на успех других, млађих, који имају свежије идеје и оригиналнији приступ послу.

А то што важи за имиџ важи, по мени, и за музику. Помно пратим свирање многих гитариста и, верујете, готово сваког дана појави се неки нов, изузетан. То је нарочито битно за „Цудас Прист“, пошто се трудимо да увек идемо корак испред осталих. Сваки наш албум имао је своје обележје и представљао неку врсту документа о фази кроз коју је група у том моменту пролазила.

Термин „хеви метал“ као да се мало излизао, посустао пред „брзим металом“ („speed metal“) и „црним металом“ („black metal“), музиком која све више закупља најмлађе присталице најгласније музике на свету. „Цудас Прист“ се не предају. И даље остају поносни заштитници старог и романтичног хеви звука. Глен каже:

– Ми смо поносни на хеви метал. Пре нас су то свирали „Блек Сабат“ („Black Sabbath“) и „Дип Парпл“ („Deep Purple“), али ми смо били група која је створила хеви метал као покрет. У време тешког рока и новог таласа, нешто касније, ми смо упорно свирали хеви метал. И добро смо се забављали и искрено веровали у све то. Данас се сви прави хеви метал састави могу набројати на прсте једне руке. Мислим да је то трагично.

„Турбо“ је албум који представља покушај промене набоље. Осмишљенији је, што је и нормално с обзиром на чињеницу да је тако дуго припреман.

Какав је резултат по Глену Типтону?

– Мислим да „Турбо“ представља неку врсту прелаза ка срећном метал (непреводи-ва игра речи „happy metal“ – „heavy metal“). Не желим да кажем да се ради о неком омекшавању музике или комерцијализацији – једноставно, покушали смо да створимо музику која је ближа данашњој омладини, коју она лакше може да разуме и прихвати. Уместо песама о змајевима и чудовиштима, бавили смо се темама из живота. Таква је, на пример, песма „Родитељско старање“.

„Турбо“ је модерна реч – означава снагу и брзину?

– Жеља нам је била да и тиме назначимо оно што смо хтели, да створимо више маневарског простора и за нас и за остале хеви-метал групе, да проширимо поље деловања што ће, бар се надамо, помоћи млађим групама да се на њих скрене пажња.

Турнеја која има за циљ представљање нових музичких идеја „Цудас Прист“ почела је у мају у САД. Мало необично, с обзиром на чињеницу да тако рећи све групе раде обрнуто. Најпре свирају у Европи, а онда иду преко океана?

– На жалост, дошло је време да су групе почеле да се увежбавају пред европском публиком и тако припремају за наступе у САД. То нико неће да призна, али тако је. И то је тужно. Ми желимо да, када овог пута дођемо кући у Енглеску, покажемо величанствен и добро осмишљен наступ. Зато и почињемо у САД, настављамо у Јапану и европским земљама, а у Британију стижемо тек крајем године. То би требало да буде сасвим довољно, пошто се грешке на концертима, које ми иначе ретко правимо, догађају увек на почетку турнеје.

Типтон је породичан човек. Ужива у пецању, брзим возама, тенису, голфу. Али то не значи да он и његови другови помишљају да се повуку у тишину породичног гнезда.

– Још немамо намеру да се зауставимо, још смо здрави и орни за рад. На сцени смо и даље енергични, а мислим да су песме које смо сада снимили најбоље које смо до сада урадили. Идемо даље, али нећемо претеривати. Када осетимо да је наше време прошло, сами ћемо оставити гитаре у ћошак. Тужно је видети некадашње звезде како се батргају као предгрупе. Нама се то никада неће догодити. Када одсвирамо своје, направићемо последњу, опроштајну турнеју, скинућемо шешире и поклонити се, а онда могу да нас сахране.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ ПРОМЕЊЕНЕ УЛОГЕ

Можда сте већ чули да су на концерту у Милтон Кејенсу, одржаном крајем јуна, свој први наступ после скоро две године паузе имали ветерани британске рок сцене – група „Џетро Тал“ („Jethro Tull“). Можда сте чули и то да су наступили у истом саставу у ком су последњи пут свирали заједно и да су били предгрупа популарној шкотској групи „Марилион“ („Marillion“).

Вероватно нисте знали да је „Марилион“ свој пут ка успеху почео пре четири године и то на фестивалу „Nostel Prior“ где су наступили као предгрупа тада још врло популарним „Џетро Тал“ и то захваљујући чињеници да су се Јану Андерсону (Ian Anderson) допали неки њихови демо-снимци.

Ето, тако су „Марилион“ дошли до прве озбиљније шансе. Да су је и те како добро искористили, ваљда најбоље потврђује чињеница да су они сада у позицији да пруже шансу групи која је не тако давно својим ауторитетом помогла њиховом успеху. Коло среће се (брзо) окреће.

ЗДРАВО, ПРИЈАТЕЉУ

Здраво, пријатељу, где си био тако дуго?

Време пролази. Тако лако измиче

Као сенка

На измаку дана

Здраво, пријатељу, како ти иде сада?

Један момак од „онда“

Поменуо је твоје име.

Да ли те је икада поново нашао?

Ах, знај да сам му рекао.

Понекад се окренем и заклео бих се да чујем твој позив

И често се питам, како смо заборавили оно што смо знали

Као да је све однео ветар, спрала киша

И године пролазе и пролазе...

Мостови које си спалио, одавно су се претворили у пепео

Без разлога

Сада су реке исушене

Као да их је однео ветар

Спрала киша

И године пролазе и пролазе

Где си тако дуго...

Где си био тако дуго...

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Текст и извођач: Крис Реа (Chris Rea)

HELLO FRIEND

Hello friend, where you been so long?
Time goes by, so easy it sleeps away

Just like a shadow
At the end of the day.

Hello friend, how are the things for you these days?

Some guy from „way-back-when“

He mentioned your name.
Did he ever get back to you?

Ah you know I told him to.

Sometimes I turn and I swear I hear you call.

And I often wonder, how we lost what we knew

Seems it's all gone in the wind,
washed away in the rain

And the years go by and by...

The bridges you burned, long since turned into ashes

When there were no reasons
Now the river runs dry

Seems it's gone in the wind
Washed away in the rain

And the years go by and by
Where you been so long...

И ТО СЕ ДОГАЂА

Обично се мисли да у музичком бизнису грешака не сме бити, односно да је све тако добро испланирано да су „киксев“ практично немогући. То и јесте тачно, али само делимично. Ево једног примера: песма „Највећа од свих љубави“ („The Greatest Love Of All“) певачице Витни Хјустон (Whitney Houston), објављена је недавно као шести сингл скинут са њеног деби албума. После само три недеље на листи доспела је на 16. место у Великој Британији.

Ништа чудно? Па, заиста и није, међутим, ово није прво објављивање ове песме на сингл плочи. Први пут она је „потрошена“ да би покрила другу страну сингла на коме је ударна песма била „Неко за мене“. Био је то други сингл Витни Хјустон који је прошао готово незапажено – стигао је тек на 118. место британске топ листе малих плоча.

Пре тог сингла Витни Хјустон је објавила само једну малу плочу. Она и Теди Пендерграс у дуету су снимили песму „Загрли ме“ која је оригинално објављена у јуну '84. године. Тада се није ни примакла топ листи, али је на њу доспело поново издање овог сингла објављено ове године, када је име Витни Хјустон већ нешто значило. Крајњи домет било је 46. место.

Остали синглови Витни Хјустон објављивани су овим редом: „Дајеш добру љубав“ („You Give Good Love“) – стигао до 93 места; „Чувајући сву своју љубав за тебе“ („Saving All My Love For You“), „Све одједном“ („All At Once“) – прво место; „Како ћу знати“ („How Will I Know“), „Неко за мене“ („Someone For Me“) – пето место. На другој страни сингла „Највећа од свих љубави“ налази се песма „Мислећи на тебе“, која је, као што видите по други пут на споредној страни њеног сингла.

То се већ чешће догађа.

НА ЛИКОВНИ КОНКУРС „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ И „ЈУГОМАРКЕ“ СТИГЛО ЈЕ ИЗ ЦЕЛЕ ЗЕМЉЕ 8.726 РАДОВА.

РЕЗУЛТАТИ

ЛИКОВНОГ КОНКУРСА

„НАВИЈАМО ЗА МИР“

ОБЈАВЉУЈЕМО ИМЕНА НАГРАЂЕНИХ ШКОЛА, ОДЕЉЕЊА И ПОЈЕДИНАЦА

РАЗГЛАСНА СТАНИЦА ИДЕ У БАГРДАН

Супернаграду разгласну станицу за своју школу освојили су са наставником Душицом Тоболар из Београда, ученици О. Ш. „Јоца Милосављевић“. По оцени жирија, сваки од 231 рада, који су стигли на конкурс, могао је да буде награђен.

ТРИ СПЕЦИЈАЛНЕ НАГРАДЕ –

ПАКЕТИ „ЦИПИРИПИЈА“ – ПОКЛОН „ЦЕНТРОПРОИЗВОДА“.

Прву награду: СТО килограма „ЦИПИРИПИЈА“ ДОБИЛИ СУ УЧЕНИЦИ Основне школе „Ратко Павловић Ћићко“ из Раткова које води ликовни педагог Анкица Ижек.

Друга награда: 60 килограма овог популарног производа припала ученицима Основне школе „Света Ђорђевић“ из Смедеревске Паланке чији је наставник Мирјана Митровић.

Трећа награда: 40 килограма овог слаткиша иде у Скопље а освојили су је ученици Основне школе „Братство јединство“ из насеља Драчево, са својом наставницом Левтерком Ангеловски.

Слатке пакете добитницима награда ће уручити наш спонзор ЦЕНТРОПРОИЗВОД из Београда.

НАГРАДЕ ЗА ОДЕЉЕЊА

Ученицима VI/2 Основне школе „Јоца Милосављевић“ припала је и одељенска награда. Они ће у септембру ове године бити гости Основне школе „Дринка Павловић“ из Београда и „Политикиног забавника“.

Основна школа „Вук Караџић“ из Црвенке се, по свему судећи, „претплатила“ на „Забавнике“ награде. Овога пута ученици I/2 са учитељицом Персидом Пајовић и наставником ликовног васпитања Андријом Шарановићем освојили су одељенску награду. Они ће у септембру бити гости Основне школе „Ђуро Ђаковић“ из Београда и „Политикиног забавника“.

ПОЈЕДИНАЧНЕ НАГРАДЕ

КОМПЈУТЕРЕ марке „РЕСОМ – 32“ добили су:

Саша Петровић, Јахоринска 24 Храсница и Марија Славковић, Десимировац.

ДВА ТРОГОДИШЊА КОМПЛЕТА МАРАКА у класеру и два каталога за 1987. поклон „Југомарке“ припали су: Симонети Газивода, Раговска 16/16 Ново Место и Саша Васиљковић из Багрдана.

ТРИ ЈЕДНОГОДИШЊА КОМПЛЕТА МАРАКА у класеру добили су: Иња Кавурић, Богишићева 9/3 Загреб, Сања Тања, Салвадора Аљендеа 28 Нови Сад и Светлана Недимовић, уч. 6/6 О. Ш. „И. Горан Ковачић“ Сарајево.

„ЗАБАВНИКОВЕ“ МАЈИЦЕ ДОБИЛИ СУ:

Андреј Матич, Љубљана, Влатко Божоски, Скопље, Катарина Јанковић, Десимировац, Часлав Недељковић, Београд, Татјана Радовић, Бор, Душан Гавриловић, Младеновац, Предраг Кркељић, Младеновац, Дејан Ковач, Нови Сад, Никола Лекић, Пожаревац, Дејан Живковић, Багрдан, Славица Будимчић, Купиново, Станислава Мачкић, Пригревица, Анико Малтари Суботица, Миодраг Драгељевић, Рума, Горан Јанковић, Пожега, Јаглина Костић, Багрдан, Драгана Гризел, Сарајево, Снежана Анђелковић, Нови Београд, Младен Третињак, Врбовец, Милош Боснић, Црвенка, Десимир Ђокић, Ратково, Љиљана Божиновић, Багрдан, Игор Хорват, Црвенка, Јасмина Тасевска, Скопље, Весна Иветић, Црвенка, Весна Цингел, Сремска Митровица, Илија Пјановић и Звездан Пајевић, Пријепоље, Наташа Радета, Шабац, Бранкица Марковска, Бијељина и Градимир Рашић, Долово.

Уједињене нације прегласиле су 1986. ГОДИНОМ МИРА. Наши читаоци дали су свој допринос – на „Забавников“ ликовни конкурс „Навијамо за мир“ јавило се 8.726 аутора, углавном младих.

Жири у саставу: мр Димитрије Чудов, академски сликар (председник), Милован Арсић, академски сликар, Шефкет Шекуларац, ликовни педагог и Зора Меденица, новинар „Забавника“, после вишедневног рада закључио је да је на конкурс стигао велики број изузетно добрих радова и, према пропозицијама, доделио 112 награда.

Ипак, жири је наилазио на препознатљиве мотиве и читаве композиције које су, иако је рад до-

бро урађен, квариле општи утисак. Аутори су се трудили да заступе разне технике па је, поред уобичајених, било радова урађених концем и вуном.

Читаоци „Забавника“ схватили су веома озбиљно задатак. Тако Влатко Божоски из Скопља поручује: „Сакам мир во цел свет“. Готово исту поруку на свом цртежу исписао је и његов друг Никола Лекић из Пожареца. И тако – жеља до жеље, што цртежом што речју, слила се у само једну мисао: МИР. У овом и наредном броју „Забавник“ објављује имена свих добитника награда. Њима, као и осталим учесницима, конкурса, искрено честитамо на уложеном труду.

У идућем броју сазнаћете КО ЛЕТИ У ЊУЈОРК, као и имена добитника осталих награда.

Домаћини ће потрудити да им за време тродневне екскурзије покажу много тога што има наш главни град.

НАГРАДЕ СТИЖУ ПОШТОМ А НАЈКАСНИЈЕ 60 ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА

ОВО ЈОШ НИСТЕ ЧУЛИ ТРИ МИЛИМЕТРА ОН, ДВА МЕТРА ОНА

РЕЧ О МОРСКИМ ЦРВИМА КОЈИ ПРЕДСТАВЉАЈУ ЈЕДИНСТВЕН ПРИМЕР ТАКОЗВАНОГ ДИМОРФИЗМА

Чудо природе звано *Bonelia viridis* све чешће се појављује на ударним странама листова који се баве занимљивом зоологијом. Али готово невероватна разлика у величини између мужјака и женке код ове врсте није и једини разлог да се о њој толико пише. Уз нова сазнања о животу овог необичног становника морских дубина, појављује се и податак да управо бонелија обећава човечанству нове и неслућене могућности. Али, о томе нећемо одмах.

Открива је нос

Бонелија је веома близак сродник правих црва. Зато су је познаваоци дуго и сврставали у *Anellide*. Сад је издвојена у посебну групу и утврђено је да постоји 80 врста које углавном живе у Средоземном мору. Има их такође у Атлантском и у Тихом океану. За своја станишта бирају стеновита дна мора и дубину већу од 100 метара.

Није баш лако описати бонелију, јер је невероватно еластична и „растегљива“ животиња, тако да

непрекидно може да мења облик и величину. Могло би да се каже да јој је тело цилиндричног облика и веома издужено. Њена дуга, мекана, покретљива и такође растегљива сурла личи на некакву нит. Врх јој се рачва попут сидра и с доње стране, читавом дужином, има низ ситних длацица. Кад се потпуно издужи, бонелија, заједно са сурлом, може да достигне величину од 2,15 метара. Зелене је боје, али тако да је сва у различитим нијансама.

Дубоко под водом најлакше је запазити бонелијин дугачак „нос“, јер јој је тело махом скривено у пукотинама стена. Дакле, примерци ове врсте који могу да се виде под водом и фотографишу, углавном су женке. Управо због тога што је разлика у величини између полова огромна и јединствена у животињском свету. „Он“ је величине само три милиметра и живи паразитским животом на сурли његове огромне сапутнице.

Њихов начин репродукције је посебна и подједнако занимљива прича.

Један од ретких снимака бонелија. Живи у пукотинама стена одакле готово да и не излази. Препознаје се искључиво по дугачкој сурли чији врх личи на сидро.

Бонелија истражује онолину

Лутајућа ларва

Иако се код великог броја животиња, укључујући и човека, пол одређује генетским путем, у тренутку спајања мушких и женских оплодних ћелија, за бонелију то не важи. Оплођено јајашце развија се у ларву која, по изласку из тела мајке, једно време живи као луталица, да би затим пронашла стално боравиште – негде на дну, међу стенама.

До тог тренутка не зна се да ли је ларва мушког или женског пола. У ствари, она може да буде и једно и друго, јер се код ње генетски чиниоци који одређују пол налазе у равнотежи. Да ли ће ларва постати мужјак или женка, зависи од случаја. Ево како:

Ако сама пронађе скровиште на дну мора и ту се угнезди, ларва бонелије сигурно ће се развити у женку. Али, ако се намери на сурлу неке припаднице свог рода, постаће мужјак. Зато што сурла лучи одређене hormone у корист мушке стране која тако надјачава ону другу. Ти исти hormone спречавају и даљи раст намерника... И он постаје прави правцати заробљеник њеног срца.

Микроскопски ситни мужјаци с уобичајеним одликама свог рода, имају само један задатак: да крећући се сурлом стигну до места где су јајашца која треба оплодити.

Убиствени „бонелин“

Трећа особеност *Bonellie viridis* је, не тако давно откривена супстанца која, између осталог, животињи даје зелену боју. Ову супстанцу назвали су „бонелин“. Њени пигменти, заједно с протеином улазе у састав ћелијских ензима и хлорофилних пигмената биљака.

Утврђено је да ова материја, чак и у најмањим количинама, рецимо пет милионитих делова грама по једном милиметру, може да заустави деобу ћелије, да разори црвена крвна зрнца, да заустави било какву хемијску реакцију и да уништи сваку бактерију.

Већ наслућујете да је „бонелин“ једна од најјачих супстанци за које човек зна. У скорој будућности, кажу, моћи ће да се употреби као антибиотик или саставни део различитих лекова, али и као моћно средство у борби против тумора.

Д. Верагић

ХЕРБЕРТ В. ФРАНКЕ

НЕОБИЧАН НАЛОГ

Лекар је сео на болесников кревет и добродушно ухватио његову руку:

– Сада нам још једном испричајте вашу причу, али потпуно мирно, молим! Па ми вам верујемо.

Пацијент се исцрпљено завалио на траг на јастук. Почео је тихо да гово-

ри, док су му плавичасто натечене усне подрхтавале.

– Отпочео сам сасвим скромно. Данас је моја рекламна агенција предузеће светског гласа. Најбоље фирме су ме ангажовале за пропагандне

кампање, испитивање јавног мњења, уговарање послова. Међутим, највећи посао добио сам од једног незнајца. Мој задатак био је помало чудан – али иза њега се налазио новац. Већ годинама су моја фирма и њене филијале широм света углавном тиме заузеле. Али све је требало да остане у тајности.

Мој задатак? О томе нисам смео

ШТА САМ ВИДЕО У
СУСЕДНОЈ
ПРОСТОРИЈИ? У ЈЕДНОЈ
ФОТЕЉИ СЕДЕЛА ЈЕ
НЕКА ПРИЛИКА, ВЕЋА
ОД ЧВОЕКА, АЛИ НЕ
ЧОВЕК...

да говорим. Али, данас то ипак морам да учиним. Требало је да човечанство упутим у међузвездану мисао. Оно је требало да постане упоз-

нато са питањима свемирског путовања, требало се припремити на оно што су могле да донесу експедиције у космос, требало се привикнути на мисао да је човек само један од разних облика живота међу многим другим у звезданом простору.

Нисам се распитивао за разлог. Мој клијент је плаћао. Најпре сам тестирао јавно мњење – већина кругова без разумевања је гледала на такве идеје, само се мали број појединаца бавио сличним проблемима. Додуше, било је неколико писаца који су из тог подручја црпели своје теме, али ко је њих читао? Ту сам се ја умешао, и сада сви знају научну фантастику. Упрегао сам у посао моје европске

филијале. Са успехом, господе! Имам везе и у Русији. Знате ли која се литература тамо у последње време највише тражи? Учинио сам још много тога. Финансирао сам филмове и предавачке турнеје, окупљао сам заинтересоване и водио бригу о томе да се они удруже у клубове.

Знате ли колико је тешко ширити нове мисли? Али ја сам имао успеха.

Пре недељу дана мој налогодавац ме је позвао код себе. Он станује изван града у једној усамљеној кући. Изгледа да је некакав научник. Примио ме је у удобно намештеном салону. Био је приметно нервозан.

– Иде сувише споро – узвикнуо је. – Премало радите!

– Опростите – рекао сам – часопис Галаксија данас излази на десет језика, основан је први европски клуб научне фантастике, у источним земљама имамо државну подршку...

Он ме прекиде.

– Све је то премало! – брешнуо се. – Како је данас могло да дође до панике док су летећи тањир кружили изнад Сиднеје?

О томе ништа нисам чуо, мада сам увек био добро обавештен. Откуда је овај човек могао то да сазна?

Читава ствар изгледала ми је све чуднија. Човек је брзо корачао тамо-амо, као да осећа страх. Да, то је права реч – страх! А онда су из суседне просторије одјекнули необични звуци. Он је потрчао према вратима и прошао кроз њих, не отворивши их ни за длаку више него што је било неопходно. Али, упркос томе, осетио сам влажну врелину и киселкаст задах који је продро из суседне просторије. Прикрао сам се до врата и погледао кроз кључаоницу... Није требало то да учиним...

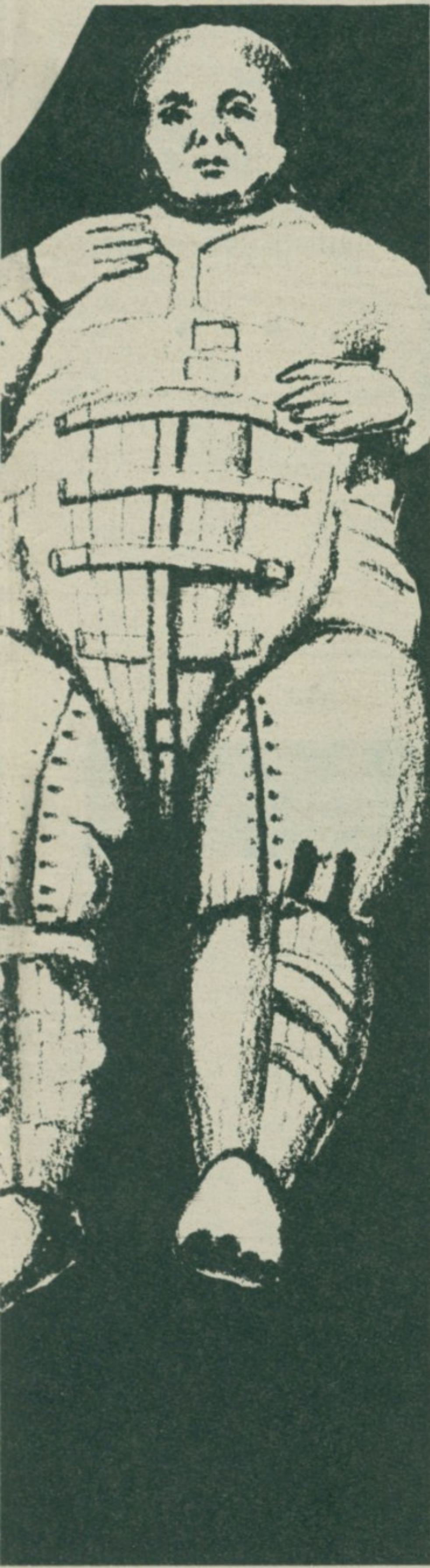
Кад се вратио, обећао сам му све што је од мене захтевао. Нисам желео ништа друго сем да се изгубим и он ме је ускоро отпустио. У колима ми је после тога било црно пред очима. Мој шофер ме је овамо довезао.

Шта сам видео у суседној просторији? У једној фотељи седела је нека прилика, већа од човека, али не човек – његово тело састојало се из мноштва испреплетаних белих гуменних цеви, удови су изгледали као рачје штипаљке, а глава, у облику звона, имала је једну сисаљку и читав низ буљавих очију свуда наоколо. Није то било биће са овога света...

Болесник је заклопио очи. Мада је ћутао, усне су му и даље подрхтавале. Међутим, није више реаговао ни на једно питање.

– Оставимо га на миру! – одлучи шеф лекара. – Типично стање исцрпљености после срчаног удара изазваног нервозом. Или, разумљивије говорећи, менаџерска болест. Необичне су само халуцинације. Он се неће више вратити на своје радно место. Сва срећа што његов син наставља његово дело. У пословању фирме није дошло ни до најмањег застоја!

Господа напустише болесникову собу и посветише се следећем пацијенту.

Илустровао Михаил Тихомиров

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	ФИНИ-СКА ГЛУ-МИЦА КЕТРИН	ПРИТИС-КИВА-ТИ, ПРИ-ГУШИВА-ТИ	НАЈКА-О БРА-ЋАЊУ УМРАХУ У ЖИВОТ	КОЛО-БИЛА-КА ЦВЕТ-НИЦА	ЖЕНОКО-ИМЕ	РИМСКИ ЦАР, СПАЦИО-РИМ	ИЗБОР-НИК
ВАТРЕ-НО, СТРАС-ТВЕНО	с	т	р	а	с	н	о
КРАТКО-ДЛАКИ ЕНГЛЕС-КИ ПТИ-ЦАР			л		т	е	р
НЕ-ПРОФЕ-СИОНА-ЛЦИ	а	н	а	т	е	р	ч
СТРУ-ЊАК У ПОЗНА-ВАЊУ ПЛОД	к	н	н	о	ж	о	п
ПАМТИ-ТИ, УЧИ-ТИ НА-ПАМЕТ	КЛИЗА-НИЦА НА ЛЕ-ДУ ИЗ САД, ЧИН	т	к		ж	н	ч
ЖЕНСКА ОСОБА ИЗ ОПЕ-РЕ „БОЕМИ“	т	н	о		ВАРИ-ЈАНТА	„НУТН“ РУСКИ ЕМОЛИ-НИСТ ЛЕОНИД	к
„ЕАСТ“	е	ОБЛАСТ У ГРИКОЈ КОЈИ СЕ БАВИ ЕТИ-МОЛОГИЈОМ	р				а
МЕТИЛ-НИ ДИ-КОХОЛ	н	е	ж				л
НАШ КИВИЖЕ-ВНИК БИХАЊИ МЕРЛИН	о	т	о	СРЕБРО	а	т	ВРЕЊЕ ПАСУДА
ВРСТА ИН-СЕКТА	р	н	л	н	т	а	р
ПОСЕД, ИМАЊЕ	н	н	о	в	н	н	а
ИЗРАШ-ТАЈ НА ГЛАВИ НЕКИХ ЖИВОТ.	р	о	т	МЕСТО У КО-ЈЕМ БОРАВИ ВОЈСКА		„СУМПОР“ МАЛИ РАЗБОЈ	с
ГРАД У ИНДИЈИ	а	п	н	т		р	х
ЈЕЗЕРО У ЈАПА-НУ НА ХОКА-ИДУ	т	о	ж	а	ПРВИ И ЧЕТВР-ТИ СА-МОУЧАС-НИК	а	о
РЕКА У СР НЕ-МАЧКОЈ ПРИТОКА ДУНАВА	н	з	р	р	З.Д. АРАБ-ИАНСКИ ВЛАДА-РИ	з	г
ФРАНЦ. ДРЖАВ-НИК ФРАН-СОА	АУТО-ОЗНА-КА ИТАЛИ-ЈЕ	н	НЕБЕСКИ СВОО	ВРСТА ЈЕЛА	н	е	о
„ГРАМ“	т	РУСКИ СЛЕНО-ГРАФ РИМСКО БОЖАНСТ.	с	н	н	о	в
УЛНА ОБМАНА ВАРКА	н	л	з	з	н	ж	а
МЕТАЛ-НИ КЛИН, ЗАПО-НАЦ	з	а	ж	о	р	ч	ж
ЊИВЕ	о	р	а	н	н	ж	ж

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: постава, антимон, статика, капара, аран, ТС, Лир, Дин, По, киви, Е, сав, м, тактика, излазак, народ, надарен, ивик, е, суштина, крт, рак, О, Елиот, т, уски, тест, ов, изокола, маратон.

ДА ЛИ ЈЕ НАЈСТАРИЈИ
ЧОВЕК ЕВРОПЕ ЖИВЕО
НА ТЛУ ИТАЛИЈЕ?

СВЕ ЈЕ ТУ, АЛ' ЊЕТА НЕМА

КОД ГРАДА ИЗЕРНИЈЕ
ОТКРИВЕНО ВЕЛИКО
ПАЛЕОЛИТСКО
НАСЕЉЕ СТАРО
ПРЕКО 700 ХИЉАДА
ГОДИНА ШТО ЈЕ ЧАК
И ЗА НЕАНДЕРТАЛЦА
ДАЛЕКА ПРОШЛОСТ

никле су тополе, врбе и платани. Онда су стигле и животиње а за њима и човек.

Занимљиво је да су се у то време смењивала само два годишња доба – период киша, кад су бујале воде, и период суше. Догодило се да је у једном налету невремена бујица читаву околину прекрила дебелим слојем талога...

Окамењени
рогови бизона

Почело је 1978. кад је страствени љубитељ археологије Италијан Алберто Солинас кренуо на југ да у близини Изерније проведе свој годишњи одмор. Како се тамо, у то време радило на изградњи ауто-пута Напуљ-Виесте, радознали Солинас је у земљи коју су раскопавали булдожери приметио делове некаких костију и одмах утврдио да припадају слоновима и носорозима из давних дана. Било је јасно да се ради о значајном открићу па се већ следећег пролећа читава војска археолога сјатила на то место где су одмах и започета ископавања под надзором неколико професора са Геолошког института универзитета у Фери.

Треба рећи да насеље Изернија, није прво те врсте, али је изузетно зна-

чајно јер заузима површину од 20 хиљада квадратних метара и толико је богато остацима да пружа прилику да се верно реконструише амбијент у којем је живео праисторијски човек.

Трагови боје

Животињски остаци слагани су веома брижљиво, чак би се могло рећи да су бирани по одређеним мерилима. На простору од само 30 квадратних метара избројано је преко четрдесет пари рогова бизона и нађено мноштво зуба и делова дугачких костију.

Археолозима је познато да су људи настањени у некадашњој изернијској равници ловили бизоне, слонове, носороге, нилске коње и медведе и толике животињске кости никог нису изненадиле. Многи

се, међутим, питају зашто нема ни трага од људских костију.

– На њих још нисмо наишли – објашњава антрополог Ђани Ђузберти – Али, трагове присуства човека виђамо на сваком корак. Међу фосилним остацима животиња нашли смо зешто обрађене камене предмете на различиту употребу. Утврдили смо такође да је тај човек ломио кости убијених животиња, како би искористио њихову срж, и служио се нарочитом глином названом окра да би добио боје чији су трагови јасно видљиви на многим предметима.

То што људских костију засад нема не објашњава се чињеницом да оне брже пропадају... Или човек из Изерније није имао обичај да сахрањује своје мртве, или их, једностав-

но, треба тражити на другом месту, закључују познаваоци.

По једној хипотези на простору око Изерније, у ствари на обали реке, пре 700 хиљада година живела је група ловаца који су костима животиња обрађивали земљу – упоредо с предметима које су сами израђивали. А по другој, мање вероватној претпоставци, насеље се налазило на ивици мочваре коју је ондашњи човек користио као ђубриште.

Пре тога...

Лабораторијским испитивањем наслага и остатака биљака и животиња утврђено је да је Изернија, пре него што се ту населио човек, лежала у заливу који је временом затрпала вулканска лава; озеленеле су ливаде и уз обале реке

Али, човек се ту поново вратио и остао све док река није променила ток, пре 730 хиљада година, кад је живот у насељу заувек замро.

Вероватно се питате како је могуће да се тако прецизно утврди старост неког налазишта. То се данас постиже анализом кристала вулканских стена, методом калијум-арагон. Метод се заснива на чињеници да се радиоактивни калијум временом распада и да га, при том, замењује арагон. Провером овог односа утврђује се старост минерала, односно време кад је дошао у контакт с предметима на такзваној палеоповршини.

Подаци о старости Изерније упоређени су с резултатима палеомагнетских истраживања Американца

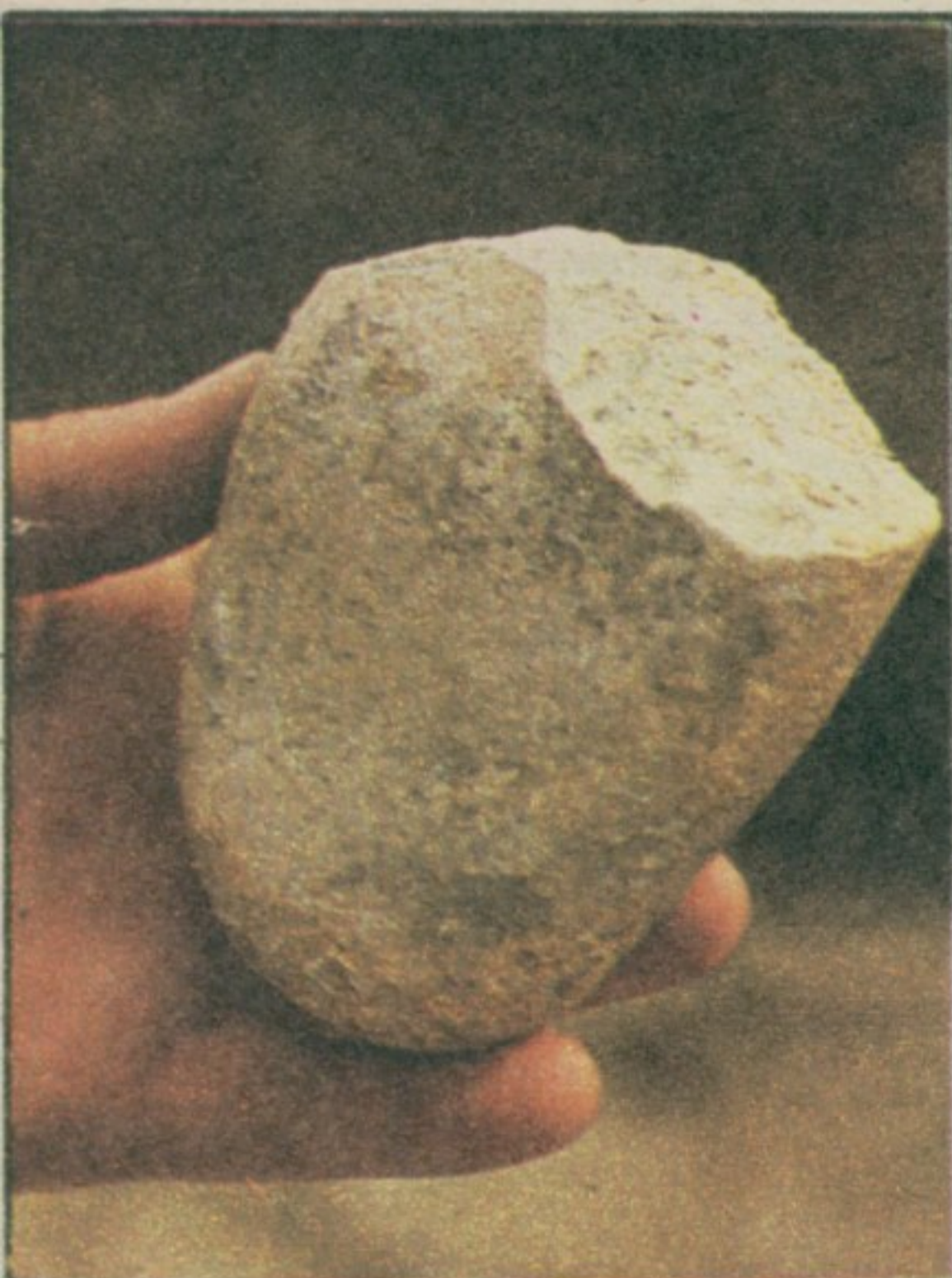

Рестаурацијом руководи антрополог Бани Ђузберти

старости археолошких остатака заснива се на праћењу развоја Земљиног магнетског поља преко остатака магнетизма у минералима – уз помоћ прецизних инструмената званих магнетометри. Зато се може рећи да је 730 хиљада година ретко прецизан податак о старости неког налазишта.

Није животиња

Као и друга велика открића и ово је дало нове податке и потврде, али и покренуло питања на која тек треба да се нађу одговори. Једно је сигурно: *Homo erectus* – врста којој је припадао и човек из околине Изерније, или молизејски човек, како су га Италијани назвали – није био толико близак животињи како су, до пре неколико година, тврдили неки познаваоци. Испоставило се да је већ био обдарен изузетном интелигенцијом. Употребом животињских костију и оруђа које је сам себи начинио доказује да је постигао одређени сте-

Ово парче кречњачка оштрих ивица користио је у свакодневном животу *Homo erectus*

Алена Мекферона са Одсека за геологију универзитета у Питсбургу који је, за ову прилику, посебно дошао на лице места. Његова техника утврђивања

Рукотворина молизејског човека

пен мисаоности и стваралаштва.

Сам није могао да лови, па је то чинио у друштву. Такође је извесно да је већ у то време постојала подела територије, на простор где се искључиво живело и где се само ловило. Доказ више да је палеолитски човек већ био друштвено и духовно развијено биће.

У међувремену се наставља потрага за још чвршћим доказима о постојању овог човековог тајанственог, паметног и талентованог претка.

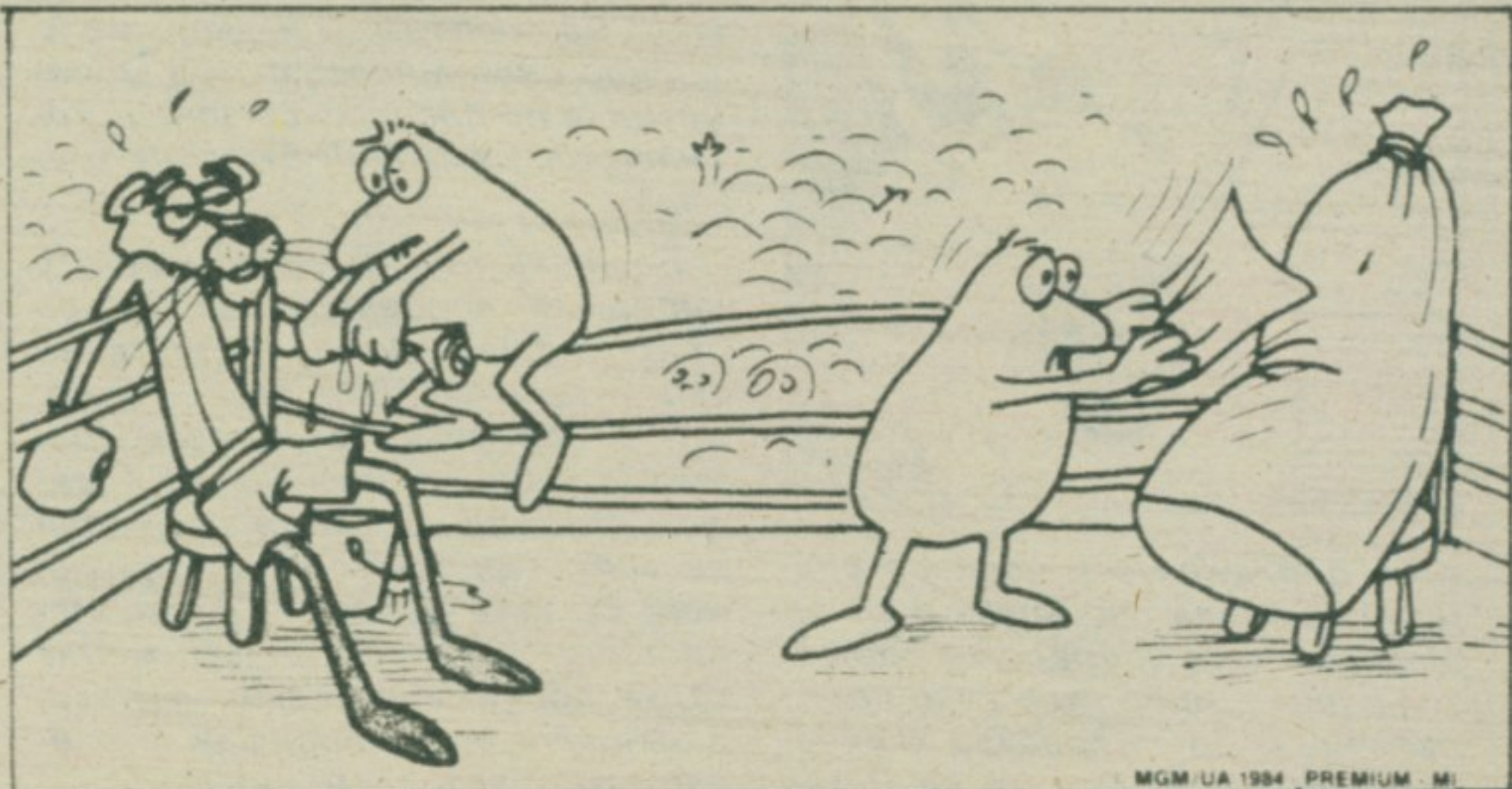
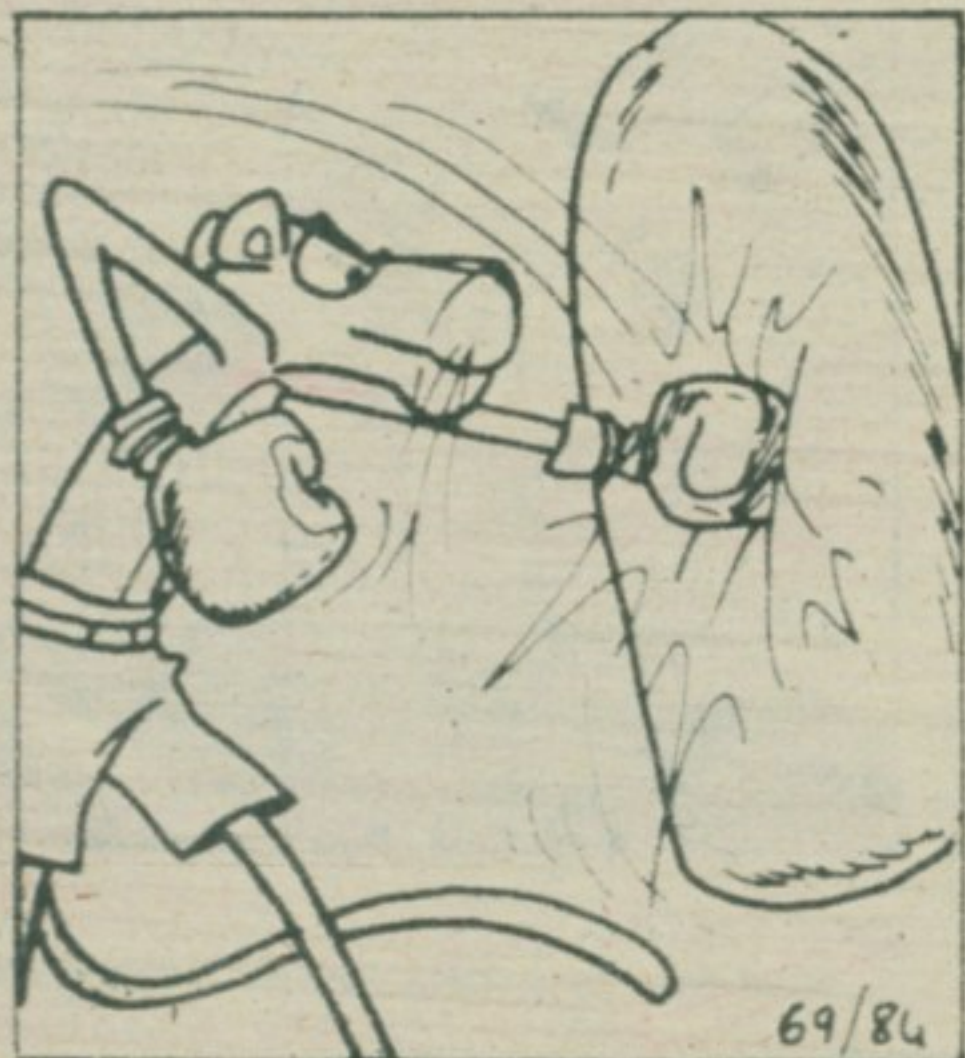
Д. Варагић

Вилица носорога

ПАНТЕР ПАНТА

MGM UA 1984 PREMIUM MI

ЗА ПСОВКУ – СРАМОТНИ КАМЕН

✉ Да ли је тачно да се по неким законима наших средњовековних држава псовка строго кажњавала?

ХУСО МЕХОВИЋ
Саве Ковачевића 37
31330 Прибој

У петак, 29. марта давне 1389, дакле исте године кад је био косовски бој, забележено је у месту Градац, данашњем Чачку, да су у судницу уведене две пиљарице на основу пријаве неких грађана. После саслушања сведока, суд је донео следећу пресуду: „У нашој Златној були (законику) пише: ако један од грађана другог грађанина обружи, опсује или изгрди, нека плати увређеноме десет пенса (пенса – 40 денера), а за градску благајну сто денара. На темељу

тога, одређује се и ношење срамотног камена око врата и то од Марковог трга до градских врата.

Да је суд имао пуне руке посла сведочи и друга пресуда изречена истог дана: „Осуђује се Петар Марков да са спутаним рукама и

ногама буде везан коњима за репове, одвучен до вешала и обешен. Оптужени је већ други пут ухваћен у крађи. За први преступ одсечено му је уво и заувек је прогнан из града. Но, он се, упркос забрани, поново вратио да поткрада поштене грађане. Због његове непоправљивости суд је морао довести најстрожу пресуду”.

ЈА БОСИЉАК СЕЈЕМ

✉ У народној песми сам прочитао и ове стихове:

„Ја босиљак сејем, мени пелен нице,
Ој, пелен, пеленче, моје горко цвеће...”

Не знам о каквим је биљкама реч па ми стихови због тог нису сасвим јасни. Молим те да ми помогнеш.

ЗОРИЦА ПАВЛОВИЋ
Трг револуције 45
16000 Лесковац

Због својих особина и босиљак и пелен чести су симболи у нашој народној поезији.

Босиљак је једногодишња биљка из породице уснатица, висока око пола метра, јаког и пријатног мириса, с белим, црвенкастим или жућкастим ситним цветовима. Пореклом је вероватно из јужне Азије, а код нас се гаји као украсна и лековита биљка. Наш народ има више назива за босиљак, што сведочи о његовој раширености и омиљености: босил, босиок, васлеђен, муртела, феслиген, мислођин... По последњем називу име је добило село Мислођин код Обреновца, а по босиљку се зове и Босилеград у близини бугарске границе.

Босиљак има изузетно место у народном веровању, где му се придаје тајанствена, првенствено заштитна моћ. Њим се, наводно, штити новорођенче. У неким крајевима жене на нову годину босиљак стављају за уво, а мушкарци за капу. Приликом првог орања, њим се ките волови и јарам. Испрошена девојка шаље момку струк босиљка као знак љубави. Због свега овога босиљак је опеван као драг и племенит цвет.

За разлику од њега, пелен има

сасвим другачије значење.

То је дугогодишња зељаста биљка, чије грмолито стабло длакавих листова расте на сувим и забитим, већином стеновитим местима. Научни назив пелена је Артемисија, што долази од грчког артемис – здрав, јер је још тада била позната лековитост ове биљке. Одатле је и тумачење да назив потиче од старогрчке богиње Артемис, заштитнице жена, пошто се једна врста пелена употребљава за олакшавање порођаја. У нашем народу познати су за ову биљку и називи божје дрвце, ботуран, рутвица, срчано зеље, трава од гуја, турски невен и вермут. Последње име упућује на назив пића, што није без основа, јер се неким пићима заиста додаје пелен, чиме добијају нарочит горак укус. Међутим, у неким земљама то је забрањено, јер је пелен отрован. Иако се у на-

роду одувек користи као лековита биљка, пелен је оличење горчине и отровности и као такав супротност босиљку, што је речено и у стиховима које наводиш.

КОМАНДЕ ПРЕКО ЗРАКА

✉ Имамо телевизор са даљинским управљачем. Често размишљам како та справа може да укључи и искључи телевизор, да мења јачину тона и боје. Молим те да објасниш на ком принципу раде управљач и телевизор.

НИКОЛА ЈОВАНЧЕВИЋ
Јована Поповића 53
23000 Зрењанин

Даљински управљач је, у ствари, мали предајник који ради на принципу инфра-зрака. У телевизору је пријемни део који реагује на команде упућене преко ових зрака. Наравно, ово је врло уопштени приказ како међусобно „сарађују” управљач и телевизор. Донекле слично даљински управљачи командују играчкама (малим аутомобилима, бродовима и сл.).

ПИНГ-ПОНГ НИЈЕ ИЗ КИНЕ

✉ Волим да играм стони тенис па ме занима како је овај спорт добио назив „пинг-понг”.

ВЕСЕЛИН ЈОВАНОВИЋ
54324 Јагодњак

Нема поузданих података о пореклу стоног тениса, по многим мишљењима најбрже и најдинамичније спортске игре. Вероватно је и она, као и друге игре лоптом, облик врло старих игара које су постојале у древним цивилизацијама, нарочито у Кини, Египту, Грчкој и Риму. Славни песник Хомер описује у „Одисеји” игру лоптом помоћу штапа омотаног на једном крају између Наусикаје и њених пријатељица. Италијански хуманиста Антонио Шјано дел Сало пише у својој књизи „Трактат игре лоптом” средином 16. века да је тада постојала игра лоптом преко мреже помоћу рекета, што упућује на тенис. Забележено је да је овај спорт био познат у Енглеској још у 15 веку. У ствари, тенис и стони тенис имају заједничко порекло.

Почеци стоног тениса називу се средином 19. века такође у Енглеској. Игра је битно напредовала 1874. године када је пронађена гумена лопта напуњена сабијеним ваздухом. Од тада се ова игра шири у Енглеској и Северној Америци да би 1884. године први пут био наведен назив стони тенис. Велику заслугу за његов напредак има енглески инжењер Џејмс Гиб, који је из Америке 1890. донео у Енглеску неколико целулоидних лоптица да би оне замениле оне од плуте које су се користиле дотада. Игру тим новим лоптицама Гиб је назвао „пинг-понг”, према звуку који се чуо кад лоптица удари у сто или дрвени рекет. Са изумом целулоидних лоптица долази до наглог ширења стоног тениса ши-

ром света.

Код нас је стони тенис почео да се игра 1903. године у Народној читаоници у Доњем Михољцу. Ју-

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

в. д. директор НО ПОЛИТИКЕ
др ЖИВОРАД МИНОВИЋ
В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирини Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верница Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирини Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушач, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Милединовић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Милић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодична 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодична 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 296.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на дебитни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

Насловна страна:
ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ
ЉУБАЦ

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Аница Радовановић, Велимира Маркичевића 24/4, 19250 Мајданпек – воли да чита књиге, да гледа научно-фантастичне филмове, сакупља постере.

Матеја Водеб, Брезовница 53, 61353 Боровница – има 17 година, воли музику, чита књиге и радо учи језике, жели да путем дописивања научи српскохрватски.

Дејан Милановић, Јастребачка 66, 18420 Блаце – има 16 година, воли музику, путовања и дружење.

Данијела Дејковски, Заплањска 9, 11000 Београд – има 12 година, сакупља значке и слицице животиња и глумаца.

Александар Којић, Маршала Тита 12, 15318 Мали Зворник – има 12 година, воли спорт и музику, сакупља папирнате луткице и играчке.

Тања Грегорић, Розманова 27, 66000 Копер – има 12 година, сакупља постере и слике животиња.

Маријана Симоновић, Мирислава Милошевића 12/15, 37240 Трстеник – има 12 година, воли рок музику и кошарку, сакупља салвете и значке.

Jonathan Touval, 284 Tappan St., Brookline, MA 02146, U.S.A – жели да се дописује са младима из Југославије.

гословенски пинг-понг савез основан је у Сомбору 1928. године.

Дакле, погрешно се сматра да назив „пинг-понг“ потиче из Кине, која је годинама чувена по врским играчима стоног тениса.

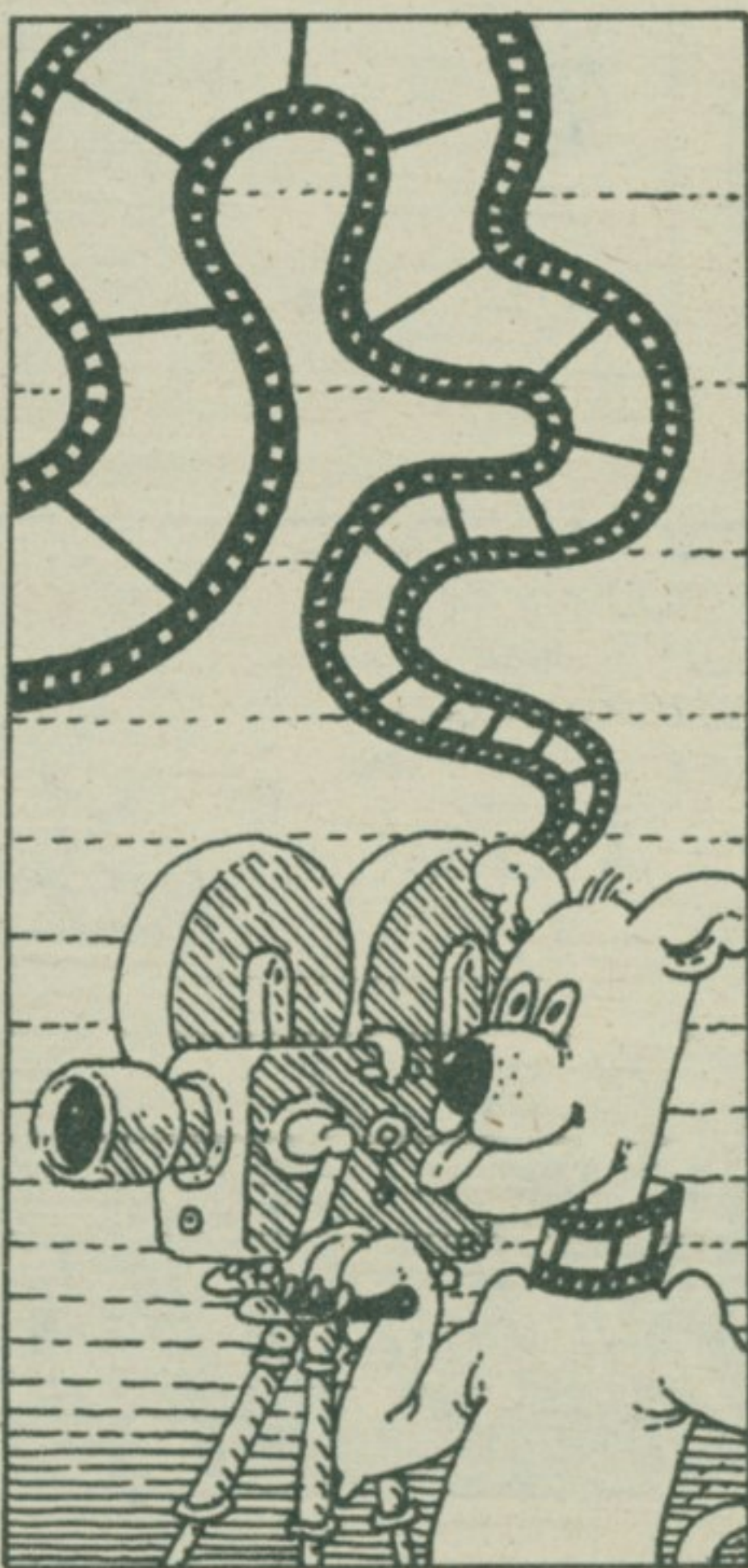
ГЛУМЦИМА И ПСИМА ЗАБРАЊЕНО!

✉ Изнад свега волим филм, глумце и – Холивуд. О свему сам пуно читала, али не знам када је и како Холивуд настао. Молим те да ми помогнеш.

МИРОСАНКА ЈОРГАНЧЕВИЋ
74316 Босанско Сухо Поље

Холивуд, или „град снова“ како га још називају, био је пре осамдесетак година сиромашно, неугледно насеље од блатних колиба на периферији Лос Анђелеса. Ту је 1908. године дошао извесни Селиц и у оближњем шумарку подигао скроман филмски атеље. Место је било привлачно због јевтиног

закупа земљишта, малог пореза и издашног сунца, што је било и те како важно, јер је електрична расвета тада била врло скупа, па су је користиле само имућније „филма-

ције”. Селиц је, на жалост или на срећу, имао само „шаку долара” и огромну жељу да снима.

Холивудски добри услови за снимање убрзо су се прочули, па наомак Лос Анђелеса стижу и друге филмске екипе. Године 1910. почиње велика филмска сеоба из Њујорка и Чикага. Међутим, житељи Холивуда нису шаролики и боемски свет који се окупљао око филмске камере дочекали добродошлицом: на собама за изнајмљивање често је писало „Глумцима и псима забрањено!”

Али, временом Холивуд постаје средиште не само огромне филмске индустрије САД, него и највећи центар „седме уметности” на свету. Већ преко пола века он је сан многих режисера, писаца сценарија, глумаца и сниматеља из разних земаља. Јер, Холивуд није само грандиозна машинерија за производњу филмова свих врста, већ и место где се вешто прави, продаје и шири све оно што прати филм и филмски свет. Наравно, „град снова” је и моћна фабрика – долара.

ПУШКА ЗА СТРЕЛЕ

✉ Интересују ме старе врсте оружја и желео бих да знам нешто више о самострелу.

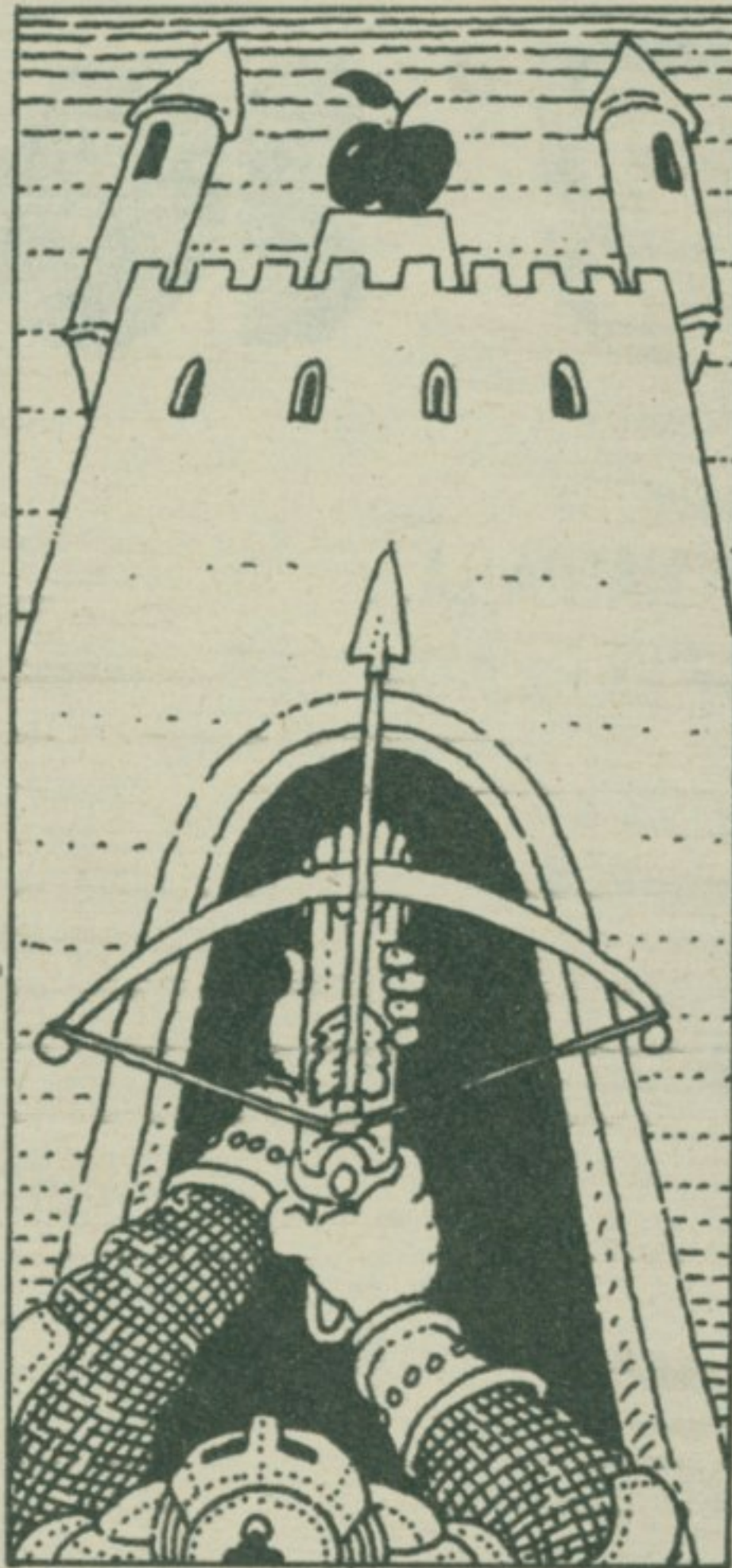
ЖИВКО КНЕЖЕВИЋ
84323 Мурино

Када је изумљен самострел, а време његове појаве није тачно утврђено, људи су у рукама имали

моћније и убојитије оружје од лука и стреле. Самострелом су избациване гвоздене и запаљиве стреле, затим камене и металне кугле. Састојао се од дрвеног кундака или држаље са деловима за запинање и одапинање тетиве, затим дрвеног, рожног или челичног лука и тетиве. За борбу око тврђава самострел је имао и постоље.

Ово оружје бацало је хитац много даље од лука, чак 500 метара. И његова пробојност надмашивала је снагу стреле, јер је панцир-кошуљу пробијао на више од сто, а кацигу и на 300 метара удаљености. Међутим, самострел је имао и недостатке: стрелац обичним луком могао је у једном минуту да одапне седам, а ратним са самострелом само два хица. Њим се није могло гађати тако прецизно као луком и стрелом. Али, и поред тога, самострел се налазио у наоружању многих војски из разних периода, од времена старог Рима до 17. века, односно од усавршавања ватреног оружја, задржавши се код неких народа Африке и Азије чак до данас.

Самострел се користио и код нас. По дубровачком статуту из 1272. године сваки брод веће носивости морао је да има и самостреле. У уговору између Србије и Дубровника који је склопљен 1386, дакле пре тачно шест векова, Дубровчани се обавезују да у Србију шаљу мајсторе за израду самострела. Кад се у лето 1425. године очекивао напад Турака на Ново Брдо, сви Дубровчани у овом познатом руднику морали су

да имају самостреле. И которски закон из 1442. године прописује да богати житељи града морају да поседују два самострела и један лук са 25 стрела.

**НАГРАДА
СВАКОГ МЕСЕЦА**

Само за чланове ПЕЗ клуба!

1 пут месечно – **1 СУПЕР НАГРАДА**
и 100 других награда

Постаћеш и ти пријатељ ПЕЗ-а и
члан ПЕЗ клуба кад пошаљеш 5
омота ПЕЗ бомбона.

ПЕЗ ПОЗДРАВЉА СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

Испуњен купон пошаљи на адресу:
ПЕЗ ПРИЈАТЕЉ 61110 ЛЈУБЉАНА, пп. 38

Купон испуни штампаним словима, исеци и налепи на до-
писницу

Презиме и име _____

Улица и кућни број _____

Пошт. број и место становања _____

датум рођења _____

СУПЕР НАГРАДУ **БИЦИКЛ ВМХ** ЈЕ ДОБИО 123744 СИЧ ФЕДОР
24000 СУБОТИЦА 3, ВИНОГРАДИ 24

064741 065357 065969 066546 067135 067753 068328 068916 069491 070087 070678 071375 071990 072602 073179 073768 074386 074961 075549 076124 076720 077311
078008 078623 079235 079812 080401 081019 081594 082182 082757 083353 083944 084641 085256 085868 086445 087034 087652 088227 088815 089390 089986 090577
091274 091889 092501 093078 093667 094285 094860 095449 096024 096620 097211 097908 098523 099135 099712 100301 100919 101494 102082 102657 103253 103844
104541 105156 105768 106345 106934 107552 108127 108715 109290 109886 110477 111174 111789 112401 112978 113567 114186 114761 115349 115924 116520 117111
117808 118423 119035 119612 120201 120819 121394 121982 122557 123153 124441

ПОПАЈ

ВЕК МИ ЈЕ
СВЕГА
ДОСТА!

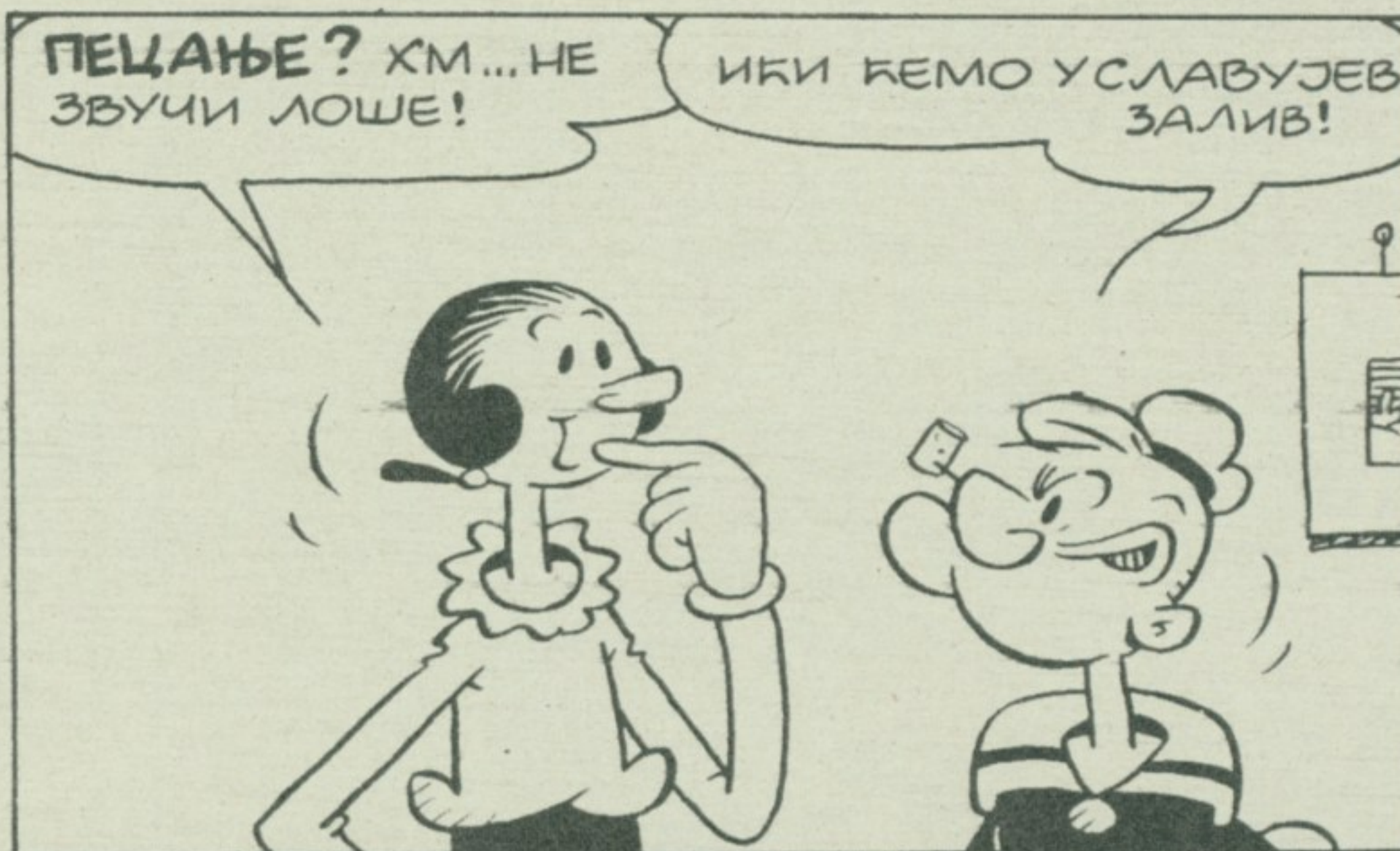
ДАНАС
КУ МУ РЕКИ
ОНИ ИЛИ
ЈА!

ХОКУ ДА БУДЕМ
САМА С ТОБОМ...
БЕЗ ДРУГИХ ИН-
ДИВИДУА!

ВАЖИ!
ШТА
КА-
ЖЕШ ЗА
ПЕЦА-
ЊЕ?

ПЕЦАЊЕ? ХМ... НЕ
ЗВУЧИ ЛОШЕ!

ИКИ КЕМО УСЛАВУЈЕВ
ЗАЛИВ!

ОХ, ХВАЛА
ТИ, ДРАГИ!

БИКЕ НАМ
СУПЕР!

ОДОХ ДА СПРЕМИМ
ХРАНУ И ПИКЕ...

КОНАЧНО
САМИ:
ОИ, ЈА И
МОРЕ!

АЛИ, ОЛИВА, ПА ОНИ
НИСУ ДРУГЕ ИНДИ-
ВИДУЕ...

...ОНИ СУ МОЈИ
НАЗРОБЕНИЈИ!

